

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת מסעי

Parshas Masei

The 10 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/masei/

Contents

PARSHAS MASEI

Maamar 1	אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים... “These are the journeys of the children of Israel who went out...”	3
Maamar 2	אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים... These Are the Journeys of the Children of Israel	10
Maamar 3	לבאר ענין המסעות במדבר To Explain the Journeys in the Wilderness	25
Maamar 4	אלה מסעי בני"י כו' ויכתב משה את מוצאיהם... “These are the journeys of the children of Israel... And Moshe wrote their goings-forth according to their journeys”	61
Maamar 5	ביאור על זה “An explanation of this”	79
Maamar 6	וירד הגבול ומחה על כתף ים כנרת קדמה כו' “And the border shall descend and shall touch upon the shoulder of the Sea of Kinneres”	116
Maamar 7	לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול ד'... To explain the matters concerning “And the border shall descend”	119
Maamar 8	ביאור עוד לענין מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם A Further Explanation of “Their Goings Forth to Their Journeys, and Their Journeys to Their Goings Forth”	128
Maamar 9	ענין נחלת יעקב “The Inheritance of Yaakov”	152
Maamar 10	איתא במדרש תהלים ע"פ אחת שאלתי מאת ה'... It Is Stated in Midrash Tehillim on “One Thing I Have Asked”	156

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים...

“These are the journeys of the children of Israel who went out...”

1 אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים ביד משה ואהרן. כתיב נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן.

“These are the journeys of the children of Israel who went out of the land of Egypt by the hand of Moshe and Aharon.” It is written, “You led Your people like a flock by the hand of Moshe and Aharon.”

הנה זה כלל גדול בעבודת הש"י [השם יתברך] שכל מי שבא לדבקה אליו ית', הנה כתיב מי יעלה בהר ה' ומי יקום וגו'

Now, this is a great principle in the service of G-d, blessed be He: as for anyone who comes to cleave to Him, blessed be He, it is written, “Who shall ascend the mountain of Havayah, and who shall stand,” etc.:

נקי כפים ובר לבב שיהא לבו בר וזך לגמרי בלי שום סיג אשר לא נשא לשוא נפשי נפשו כתיב נפשי קרי כמ"ש אליך ה'

“Clean of hands and pure of heart,” that his heart be pure and entirely clear, without any dross; “who has not lifted up My soul in vain”: “his soul” is written, “My soul” is read, as it is written, “To You, Havayah,

נפשי אשא אכל בי עשרה שכינתא שריא דהיינו שלא תהא התנשאותו והגבהותו בדרכי ה' לשוא ולשקר ח"ו [חס ושלום].

I lift up my soul,” [and] “upon every [gathering of] ten the Shechinah (Divine Presence) rests.” That is to say, his self-elevation and his loftiness in the ways of G-d should not be in vain and for falsehood, G-d forbid.

2 ובודאי מדרגה כזו עמוק עמוק מי ימצאנו. והעצה היעוצה לזה ע"י בחיי משה ואהרן. דהנה נודע מאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אם אין יראה אין חכמה

Certainly a level like this is "deep, deep; who can find it?" The counsel offered for this is through the level of Moshe and Aharon. For the saying of our Sages, of blessed memory, is known: "If there is no fear, there is no wisdom,

ואם אין חכמה אין יראה, ולכאורה א"א להתחיל לא בזה ולא בזה כיון שאי אפשר לזה בלא זה והאיך יתחיל,

and if there is no wisdom, there is no fear." Seemingly, it is impossible to begin with either this or that, since the one is impossible without the other; so how is one to begin?

אך אמרו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת פי' שיש שני מיני רע.

But our Sages, of blessed memory, said, "Anyone whose fear of sin precedes his wisdom, his wisdom endures." The explanation is that there are two kinds of evil.

הא' הוא רע ממש באיסור אפי' [אפילו] הוא איסור קל של דברי סופרים הוא רע גמור ולזה צריך שיהיה יראת חטאו קודמת לחכמתו

The first is actual evil, in what is forbidden: even if it is a light prohibition from the words of the Scribes, it is complete evil. And for this, one's fear of sin must precede his wisdom,

כי טהור עינים מראות רע והדבר הרע הוא נקי תועבת ה' וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] לזה שום חכמה לסור ממוקשי הרע הנ"ל.

for "[You are] too pure of eyes to look upon evil," and the evil thing is called "an abomination to Havayah"; and no wisdom at all is needed for this, to turn away from the snares of the evil mentioned above.

3 והמין הב' הוא בהיתר שאפילו בהיתר אמרו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] קדש עצמך במותר לך שלא יהיה נבל ברשות

The second kind is in what is permitted, for even concerning what is permitted our Sages, of blessed memory, said, "Sanctify yourself in what is permitted to you," so that one not be a scoundrel with the permission

התורה כמ"ש הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] ר"פ קדושים, וכדי לפטור מהרע הזה צריך להקדים חכמתו והוא ע"י בחי' משה ואהרן משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניתא, פ"י שושבינא דמלכא

of the Torah, as the Ramban writes at the beginning of Parshas Kedoshim. To be free of this evil, one must put his wisdom first, and this is through the level of Moshe and Aharon: Moshe is the King's groomsman, Aharon is the Queen's groomsman. The meaning of "the King's groomsman"

שהוא מביא את המלך להתייחד בזה העולם שבחינת סובב כל עלמין יהא שורה בתחתונים כמ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] הקב"ה מתאוה שיהיה לו דירה בתחתונים

is that he brings the King to unite with this world, so that the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) will dwell among the lower realms, as our Sages, of blessed memory, said: the Holy One, blessed be He, desires to have a dwelling place among the lower realms.

והיינו ע"י תורה ומצות שהם המשכת אלהותו ית', דהתורה כולה שמותיו של הקב"ה שבחי' שם הוא באותיות והוא דבר שאינו נתפס כלל בשכלנו

And this is through Torah and mitzvos, which are the drawing down of His G-dliness, blessed be He. For the whole Torah is the Names of the Holy One, blessed be He, and the level of a name is in letters, and it is something that cannot be grasped at all by our intellect,

כי גבוה מאד משכלנו אפילו בחינת מה שנקרא אצלו ית' בחינת שם לבד וכן ע"י המצות הנקראים אברי דמלכא.

for it is high, exceedingly high above our intellect, even the level of what is called, in relation to Him, blessed be He, merely the level of a name. And so too through the mitzvos, which are called "the limbs of the King."

4 ומשל המצות באברים כי כמו בכל אבר יש חיות הנשמה. כמו כן בכל מצוה יש חיות אלהות וכשאדם

The mitzvos are likened to limbs because, just as in every limb there is the life-force of the soul, so too in every mitzvah there is a G-dly life-force. And when a person

עושה המצוה כגון שמתעטף בטלית ציצית בבוקר ממשיך עליו בחינת סוכ"ע שיהא חופף עליו וכן בתפילין הוא המשכת אחדות

performs the mitzvah, for example when he wraps himself in a tallis with tzitzis in the morning, he draws upon himself the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), so that it hovers over him. And likewise with tefillin: it is the drawing down of oneness.

ובזה ממילא נפרד הרע ממנו כדכתיב כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים וכתוב והר סיני עשן כולו מפני אש ירד עליו ה' באש כי הם קוצים כסוחים באש יצתו.

And through this the evil separates from him of itself, as it is written, "As wax melts before fire, [so] the wicked perish before G-d," and it is written, "And Mount Sinai was all in smoke, because Havayah descended upon it in fire"; for they are "thorns cut down, set ablaze in fire."

5 והיינו ע"י בחינת משה בחינת דעת שיודע שהוא באחד ויתבונן כמה שאמרו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה]

אין אדם עובר עבירה א"כ [אלא אם כן] נכנס בו רוח שטות וכמ"ש

This is through the level of Moshe, the level of Daas (knowledge): that one knows that He is One, and contemplates what our Sages, of blessed memory, said: "A person does not commit a transgression unless a spirit of folly has entered him." And as is explained

במ"א שאפילו קל שבקלים אינו רוצה להיות פורק עול ומוסר נפשו על קדושת השם ית' וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] שום התבוננות אחר רק שידע כי חלק ה' עמו

elsewhere, even the lowest of the low does not want to cast off the yoke, and gives up his life for the sanctification of G-d's Name, blessed be He. And no other contemplation is needed, only that he know that "Havayah's portion is His people."

ובזה שהוא חושב או מדבר דברים גופניים הוא מפריד את עצמו מאחד בודאי לא ירצה בזה כמו שא"א ליקח הבן מאצל אביו דרך הטבע

And by thinking or speaking about bodily matters he separates himself from the One; certainly he will not want this, just as it is naturally impossible to take a son away from his father.

וזהו מה יפה ירושתנו וכתוב גם חשך לא יחשיך ממך שחשך נק' אש שאפילו אש אינו מפסיק, וזה פי' קדש עצמך במותר לך שאף

This is [the meaning of] "How beautiful is our inheritance!" And it is written, "Even darkness does not darken from You": darkness is called fire, for even fire does not separate. And this is the meaning of "Sanctify yourself in what is permitted to you": even though

שהוא מותר אינו רק לך מחמת גופך אבל מחמת השורה כך שהוא אלהותו ית' אינו מועיל היתר זה.

it is permitted, it is only [permitted] "to you," on account of your body; but on account of what dwells within you, which is His G-dliness, blessed be He, this permission is of no avail.

6 וזהו והייתם קדושים כי קדוש אני ה' וזהו לשם יחוד קוב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתיה ובחינת אהרן שושבינא דמטרוניתא שמביא ומוליד תשוקה להש"י [להשם יתברך]

And this is [the meaning of] "You shall be holy, for I, Havayah, am holy"; and this is "for the sake of the unification of the Holy One, blessed be He, and His Shechinah (Divine Presence)." And the level of Aharon, the Queen's groomsman, is that he brings and engenders a longing for G-d, blessed be He,

שהוא התעוררות תשוקה ממטה למעלה שהוא ע"י תפלה כמ"ש צמאה לך נפשי התבוננות בפסוקי דזמרה קודם ק"ש [קריאת שמע] ואחריו כשמגיע לואהבת שבק"ש [שבקריאת שמע].

which is an arousal of longing from below upward, and this comes through prayer, as it is written, "My soul thirsts for You": contemplation during the Pesukei deZimrah before the Shema, and afterward, when one reaches "And you shall love" in the Shema.

כי הנה נפש כל אדם משתוקקת רק שהאהבה היא בגלות ומסותרת כמו גלו לאדום שכינה עמהם פי' אע"פ [אף על פי] שעושה מעשה אדום אעפ"כ [אף על פי כן] שכינה עמהם ויתלהב לב האדם להיות בטל נגדו ית'.

For the soul of every person yearns, except that the love is in exile and hidden, as in "They were exiled to Edom: the Shechinah is with them." That is, even though he does the deeds of Edom, nevertheless the Shechinah is with them. And the person's heart will be set aflame to be nullified before Him, blessed be He.

כמו למשל שאנו רואים דבר גשמי מעשה של אדם בטל נגד רוחניות כמו מחשבה וזהו רגלי החיות כנגד כולם פי' מדרגה

As, for example, we see that a physical thing, a person's deed, is nullified before spirituality, such as thought. And this is [the meaning of] "The feet of the Chayos are equal to them all": that is, a level

שהיא התחתונה בבחי' חיות שהוא רוחניות כנגד כולם כי אין ערך דבר גשמי נגד רוחניות.

that is the lowest in the level of life-force (chayus), which is spirituality, is equal to them all, for a physical thing bears no comparison to spirituality.

כי אפילו בדבר גשמיות נאמר שהארץ כגרגיר חרדל נגד עולם הגלגלים שהם ג"כ גשמיים מכש"כ [מכל שכן] נגד דבר רוחניות.

For even among physical things it has been said that the earth is like a mustard seed compared with the world of the [celestial] spheres, which are also physical; all the more so compared with something spiritual.

7 וכן כל דבר רוחני נגד רוחניות הגבוה ולמעלה ממנו כמ"ש שוקי החיות נגד כולם קרסולי החיות נגד כולם וקמיה כולא כלא חשיב שהכל כאין ואפס ובטלים נגדו ית'.

So too every spiritual thing [is nullified] before the spirituality that is higher and above it, as it is said, "The shins of the Chayos are equal to them all; the ankles of the Chayos are equal to them all." And "before Him all is considered as nothing": everything is as nothing and naught, and nullified before Him, blessed be He.

וזה פ"י הכל ירוממוך סלה שלעולם ירוממוך שכל מה שמרוממים אותך אין כלום כי יש עוד לרומם.

This is the meaning of "All shall exalt You, Selah": they shall exalt You forever, for however much they exalt You, it is nothing, since there is still more to exalt.

8 ועוד זה אין לו שיעור שהוא למעלה למעלה מכל מה שנוכל לרומם ואין רוממותו התרחקת מאתנו ח"ו [חס ושלים]

And this "more" has no limit, for He is far, far above all that we can exalt. Yet His exaltedness is not a distancing from us, G-d forbid;

כי אדרבה שבזה התקרבות אצלנו מאחר שהכל בטל אצלו ית' וקמיה כלא חשיב א"כ אין הפסק וזהו בחי' אהרן לדבקה בו ולמהוי אחד באחד.

on the contrary, through this there is closeness to us, since everything is nullified before Him, blessed be He, and "before Him [all] is considered as nothing"; if so, there is no separation. And this is the level of Aharon: to cleave to Him, and to be one with the One.

אך הנה כתיב הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן שלפעמים צריך להקדים התורה והמצות כדי שיתפלל אחר

However, it is written, "This is Aharon and Moshe," [and] "This is Moshe and Aharon": for sometimes one must put Torah and mitzvos first, so that he will pray after

כך מאהבה ולפעמים ההתחלה מהתעוררות האהבה בתפלה ואח"כ יכול ללמוד ולעשות ע"ד שנתבאר
(ועיין ברכות בראשית ס"פ א' בחקתי פל"ו מענין הוא משה ואהרן כו'):

that with love; and sometimes the beginning is from the arousal of love in prayer, and afterward one can study and do, along the lines that have been explained. (And see [Midrash] Rabbah on Bereishis, end of chapter 1, [and on] Bechukosai, chapter 36, on the matter of "This is Moshe and Aharon," etc.)

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים...

These Are the Journeys of the Children of Israel

1 אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. להבין לשון אלה מסעי שהוא לשון רבים וכתוב אשר יצאו מארץ מצרים.

“These are the journeys of the children of Israel, who went out of the land of Egypt by their hosts, under the hand of Moshe and Aharon.” We need to understand the wording “These are the journeys,” which is plural, and [yet] it is written, “who went out of the land of Egypt.”

והרי מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לסוכות. גם להבין מהו ביד משה ואהרן, וגם שהרי קצת המסעות היו אחרי מות אהרן.

But [going out] from the land of Egypt was only the first going-out and journey, when they journeyed from Raamses to Sukkos. We must also understand what “under the hand of Moshe and Aharon” means; and also, after all, some of the journeys took place after the death of Aharon.

2 וגם להבין כל ענין מ”ב מסעות ויסעו ויחנו ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' וכו' וינוסו משנאיך מפניך ובנוחה יאמר שובה ה' כו' ועיקר נסיעתם היה לבא לירדן יריחו.

We must also understand the whole matter of the forty-two journeys, “and they journeyed,” “and they encamped”; and “It was, when the Ark journeyed, that Moshe said, ‘Arise, Havayah,’ etc., ‘and let those who hate You flee before You’; and when it rested he would say, ‘Return, Havayah,’” etc. And the main [aim] of their journeying was to come to the Jordan [at] Jericho.

הנה המדבר שהלכו בו בני ישראל [בני ישראל] נק' מדבר העמים וכתוב המוליכך במדבר כו' נחש שרף ועקרב (דברים ח' ט"ו) שכל הקליפות מקבלים חיותם מן המדבר הנ"ל.

Now, the wilderness in which the children of Israel walked is called “the wilderness of the nations,” and it is written, “who led you through the wilderness,” etc., “snake, fiery serpent and scorpion” (Deuteronomy 8:15); for all the kelipos (husks) receive their life-force from the wilderness mentioned above.

והנה כנס"י [כנסת ישראל] נק' בשם רחל כדכתיב רחל מבכה על בניה וכתיב כרחל לפני גוזייה נאלמה כי כל הבהמות אינם נגוזים כ"א הרחלים. וגם שמניחה א"ע [את עצמו] ליגזז ואינה מבעטת.

Now, the Congregation of Israel (Knesses Yisrael) is called by the name Rachel, as it is written, "Rachel weeps for her children," and it is written, "like a ewe (rachel) before her shearers, she is mute"; for of all the animals, none is shorn except the ewes. And also, she lets herself be shorn and does not kick.

3 והענין דהנה כתיב ומלכותו בכל משלה שאפילו החיצונים מקבלים חיותם מבחי' מלכות רק שכל חיותם אינו אלא מבחי' שערות.

The explanation is this: it is written, "and His kingship rules over all"; that is, even the external forces (chitzonim) receive their life-force from the level of Malchus, except that all their life-force is only from the level of hairs.

וכמו למשל שהשערות הם בחי' חיצוניות ואינם ממהות ועצמות כנראה בחוש שאין שום הרגשת כאב מגזיזות וחתיכות השערות רק שיניקתם מעצמיות.

As in the analogy: hairs are the level of the outer dimension (chitzoniyyus) and are not of the essence and being, as is plainly seen, for there is no feeling of pain at all from shearing and cutting the hair; it is only that their nourishment is from the essence.

4 וכן כל החיצונים אינם מקבלים חיותם מפנימיות מדת מלכותו ית' כ"א מבחי' שערות ואף גם זאת אינם אלא לאחר גזיזתן.

So too, all the external forces do not receive their life-force from the inner dimension (pnimiyus) of the attribute of His Malchus, may He be blessed, but only from the level of hairs; and even this, only after they are shorn.

וזהו כרחל לפני גוזייה נאלמה לפני גוזייה דוקא נאלמה כמ"ש נאלמתי דומיה שבחי' הדבור שבעשרה מאמרות הוא בבחי' שתיקה ודומיה שאין מקבלים חיות מע"מ [מעשרה מאמרות] עצמם כ"א ע"י לבושים ושערות המסתירים על בחי' הדבור

This is [the meaning of] "like a ewe before her shearers, she is mute": specifically "before her shearers" is she mute, as it is written, "I was mute with stillness." That is, the level of the speech in the Ten Utterances is in a state of silence and stillness, so that [the external forces] do not receive life-force from the Ten Utterances themselves, but only through garments and hairs that conceal the level of the speech

(ועמ"ש מזה בד"ה והיה אור הלבנה גבי ענין מהרה ישמע כו' קול כלה ובביאור ע"פ והיה מספר בניי [בני ישראל]).

(and see what is written about this in the discourse beginning "And the light of the moon shall be," regarding the matter of "Soon may there be heard," etc., "the voice of the bride," and in the explanation on the verse "And the number of the children of Israel shall be").

והנה כל המ"ב מסעות היו בכדי שינוסו משנאיו לבלתי יהיה להם שום יניקה כו' והיינו ע"י נסיעת בניי [בני ישראל]

Now, all the forty-two journeys were in order that those who hate Him should flee, so that they would have no nourishment at all, etc.; and this is through the journeying of the children of Israel

דוקא בהיות שנבראו בצלמו ודמותו וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים וכו' וכתוב אדם אתם אתם קרוים אדם ולכן הכל תלוי במעשה בניי [בני ישראל].

specifically, since they were created in His image and His likeness, as it is written, "Let us make man in Our image, after Our likeness, and let them rule over the fish of the sea," etc.; and it is written, "You are adam (man)": "you are called adam." Therefore everything depends on the deeds of the children of Israel.

5 והנה ענין צלמנו ודמותנו הוא בחי' יחודא עילאה ויחוד'ת [ויחודא תתאה] דמותנו הוא בחי' יחוד'ת [יחודא תתאה] שהוא בחי' דמות ומראה שנדמה ונראה לנו ארץ ושמים וכל הברואים בבחי' יש ודבר.

Now, the meaning of "Our image" and "Our likeness" is the level of the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah). "Our likeness" is the level of the lower unity, which is the level of a likeness and an appearance: earth and heaven and all the created beings seem and appear to us as something existent (yesh), an entity.

אבל באמת אני הוי' לא שניתי כתיב ואתה הוא עד שלא נברא העולם כו' וכולא קמיה כלא ממש

But in truth, "I, Havayah, have not changed," it is written; and "You are He before the world was created," etc.; and all before Him is as actually nothing,

רק שנראה ונדמה העולם לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] ע"ד ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

except that the world appears and seems to eyes of flesh as something existent (yesh), an entity by itself, in the manner of "and upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man."

6 ובצלמנו הוא בחי' יחודא עילאה כמו שהוא באמת כולא קמיה כלא חשיב וכמו שהוא קודם שנברא העולם כן גם עתה בלי שום שינוי כו' ועמ"ש מזה ע"פ ראשי המטות.

And "in Our image" is the level of the higher unity (yichuda ila'ah), as it is in truth: "all before Him is considered as nothing"; and just as He is before the world was created, so too [He is] now, without any change at all, etc. And see what is written about this on the verse "the heads of the tribes."

7 והנה כך עלה ברצונו ית' לברוא את האדם בכי' בחי' הנ"ל צלם ודמות כי אין מלך בלא עם עם דוקא

Now, so it arose in His will, may He be blessed, to create man with the two levels mentioned above, image and likeness; for "there is no king without a nation," a nation specifically.

ולכן יש בכח האדם להמשיך משני בחי' הנ"ל שהם סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין], ולכן היה כל מ"ב מסעות שהוא בכדי לצאת מבחינת מצרים בחינת מיצר וגבול ולהפכא

Therefore it is in man's power to draw down from the two levels mentioned above, which are the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin). And therefore there were all the forty-two journeys, which were in order to go out of the level of Mitzrayim (Egypt), the level of meitzar (constriction) and limitation, and to transform

מחשוכא לנהורא כל הז' מדות ופרטותיהן להיות לך ה' הגדולה וכו' לך דוקא עד לך ה' הממלכה שבחי' המלכות שהוא דבר ה' יהיה בהתגלות האור דע"מ [דעשרה מאמרות] ולא בבחינת נאלמה.

from darkness to light all the seven emotive attributes (middos) and their particulars, so that [they] be "Yours, Havayah, is the greatness," etc., "Yours" specifically, up to "Yours, Havayah, is the kingdom": that the level of Malchus, which is the word of G-d, be in a revelation of the light of the Ten Utterances, and not in the state of "mute."

8 והנה לפי שכל מדה כלולה מששה לכן המסעות הם במספר מ"ב כמו שם אנא בכח גדולת כו'

Now, because each attribute is comprised of six, therefore the journeys number forty-two, like the Name "Ana BeKo'ach Gedulas" ("Please, by the power of the greatness"), etc.,

שיש בו ז' פסוקים ובכל פסוק ששה תיבות והשם הנ"ל הוא בחי' עליה ממטה למעלה כמ"ש ובשתים יעופף כו'.

which has seven verses, with six words in each verse; and this Name is the level of ascent from below upward, as it is written, "and with two he would fly," etc.

9 וכל המסעות היו ע"י משה ואהרן דוקא כי משה הוא בחי' יחודי' [יחודא עילאה] לכן נק' משה מלשון

And all the journeys were through Moshe and Aharon specifically. For Moshe is the level of the higher unity (yichuda ila'ah); therefore he is called Moshe, from the expression

כי מן המים משיתהו, דלכאורה היה צריך לקרותו משוי בלשון עבר ומהו משה לשון הווה

“for I drew him out of the water.” For seemingly he should have been called Mashui [“drawn”], in the past tense; what then is Moshe [“drawing”], in the present tense?

אלא שהוא מרמז על יחודי' [יחודא עילאה] שתמיד נמשך ונדלה הארה והמשכה מבחינת אור א"ס ב"ה להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע כמ"ש דלה דלה לנו והארה הנ"ל אינו

Rather, it alludes to the higher unity: that a radiance and a flow are constantly drawn forth and drawn up from the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to become [the light that] fills all worlds and [the light that] encompasses all worlds, as it is written, “he surely drew [water] for us.” And this radiance is no

אלא כטפה מים אוקינוס ולזאת כל עלמין בטלים ונכללין בעצמותו ית' וכלא ממש חשיב לגביה.

more than a drop of the waters of the ocean; and therefore all the worlds are nullified and included in His essence, may He be blessed, and are considered as actually nothing in relation to Him.

10 וכמו למשל הטיפה שהיא עגולה כמ"כ [כמו כן] הארה הנ"ל מקפת וסובבת כל עלמין מכל צד כמ"ש

And as in the analogy of the drop, which is round: likewise this radiance surrounds and encompasses all worlds from every side, as it is written,

הנה מקום אתי הוא מקומו של עולם וכי' רק שלעיני בשר נראה ונדמה העולם ליש ודבר.

“Behold, there is a place with Me”: He is the place of the world, etc.; only, to eyes of flesh the world appears and seems to be something existent (yesh), an entity.

11 וזהו דלה דלה לנו לנו דוקא וכי'. וזהו בחי' יחודי' [יחודא עילאה] שבפ' שמע ישראל שיש בו ג"כ שית

תיבין שע"י התבוננות יחודא עילאה הנ"ל יעלה ויגיע לבחי' ואהבת ככל לבבך בשני יצריך

And this is [the meaning of] “he surely drew [water] for us”: “for us” specifically, etc. And this is the level of the higher unity (yichuda ila'ah) in the passage “Hear, O Israel,” which also has six words; for through contemplating the higher unity mentioned above, one will rise and reach the level of “And you shall love with all your heart”: with both your inclinations,

דהיינו לאתהפכא כל המדות לה' לבדו ואהבת את הוי' אלקיך אהבה הוא מלשון אבה שהוא בחי' רעותא דליבא שיהיה חפצנו ורצוננו שיהיה הוי' אלקיך בבחי' גילוי ועמך לא חפצתי כו':

that is, to turn all the emotive attributes to G-d alone. "And you shall love Havayah your G-d": ahavah (love) is from the expression avah (want), which is the level of the heart's desire (re'usa d'liba): that our desire and our will be that Havayah be "your G-d" in a revealed manner, and "besides You I desire nothing," etc.

12 ב והנה במדת אהבה וחסד בה נכלל ג"כ מדת הגבורה ויראה יראת חטא שירא לנפשו שלא ליפרד

מיחודו ואחדותו ע"י שום חטא ועון ואפילו איסור קל של דבריהם

2. Now, within the attribute of love and Chesed (kindness) there is also included the attribute of Gevurah (restraint) and awe, the fear of sin: that he fears for his soul lest he be separated from His unity and oneness through any sin or transgression, even a minor prohibition of the words [of the Sages],

כי עונותיכם מבדילים כו' (ועמ"ש מענין יראת חטא סד"ה וידבר משה אל ראשי המטות הנ"ל ומ"ש סד"ה ויקח קרח גבי תכלת).

for "your iniquities separate," etc. (And see what is written about the matter of the fear of sin at the end of the discourse beginning "And Moshe spoke to the heads of the tribes," mentioned above, and what is written at the end of the discourse beginning "And Korach took," regarding the techeiles.)

וגם כלול בה מדת הרחמים שע"י התכוננות הנ"ל מעורר ג"כ רחמים רבים על ניצוץ אלקות המחיה את נפשו איך שירדה מטה מטה מאיגרא רמה כו'

And also included in it is the attribute of compassion: through the contemplation mentioned above he also arouses great compassion for the spark of G-dliness that gives life to his soul, how it has descended lower and lower, "from a lofty roof," etc.,

כי יעקב חבל נחלתו וישראל עלו במחשבה וירדה להתלבש בגוף ונפש החיונית לדאוג ולחשוב בכל עניני הגוף פרנסה ותאוות.

for "Yaakov is the lot of His inheritance," and "Israel arose in [G-d's] thought," and it descended to be enclothed in a body and a vital soul, to worry and to think about all the affairs of the body, livelihood and desires.

13 וכנראה בחוש שכאשר יישן האדם אין לו שום דאגה וכי ובהתעורר משינתו יתעוררו כל הדאגות כו'.

As is plainly seen: when a person sleeps he has no worry at all, etc., and when he wakes from his sleep all the worries wake, etc.

והוא ג"כ בחינת כרחל לפני גוזזיה כו' שבחינת הנשמה אינה מתלבשת בגוף כ"א הארה מועטת בבחינת שערות

This too is the level of "like a ewe before her shearers," etc.: for the level of the soul [itself] is not en clothed in the body, but only a small radiance, in the manner of hairs.

והוא כרחל לפני גוזזיה שעל ידי שמאירה בגוף על ידי זה הגוף חושב ומעמיק בענינים גשמיים והרי זהו בחינת גוזזיה.

And this is "like a ewe before her shearers": because it shines in the body, through this the body thinks and delves into material matters; and this is the level of "her shearers."

14 ואי לזאת הרחמנות גדלה מאד על ניצוץ אלקות. וזהו שאנו מבקשים ברחמיך הרבים רחם עלינו ברחמיך דייקא

Therefore the compassion for the spark of G-dliness is very great. And this is why we ask, "In Your great compassion, have compassion on us": "in Your compassion" specifically,

כי אנו אין לנו השגה ותפיסא ביה כי לית מחשבה תפיסא ביה לכן אין אנו משיגים גודל הרחמנות.

for we have no comprehension or grasp of Him, for "no thought can grasp Him"; therefore we do not comprehend how great the compassion is.

אבל הוא יתברך שהוא המדע והוא היודע מהותו ועצמותו ויקר תפארת גדולתו אשר כולא קמיה כלא לכן רחם עלינו ולכן מבחינת תפארת שלמעלה נמשך הרחמים כו'.

But He, blessed be He, who is the knowledge and who is the knower of His own being and essence and of "the precious splendor (tiferes) of His greatness," before which all is as nothing: therefore, "have compassion on us." And therefore the compassion is drawn from the level of Tiferes above, etc.

15 וכ"ז [וכל זה] בקריאת שמע שמתבונן ביחודא עילאה בשכלו והשגתו. אך כל היום שאחר התפלה שאין לו עוד התבוננות הנ"ל וא"א להתפלל כל היום כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] הלואי שיתפלל אדם כל היום.

All this is in the recital of the Shema, when one contemplates the higher unity (yichuda ila'ah) with his intellect and comprehension. But [during] the whole day after prayer, when he no longer has this contemplation, and it is impossible to pray all day, as our Sages, of blessed memory, said, "If only a person would pray all day."

ולכן צ"ל בחי' נצחון שהוא בחינת אהבה מסותרת שבכל נפש מישראל בתולדתו כי יעקב חבל נחלתו חלק הוי' עמו ולזאת יש להם אהבה רבה בטבעם ולכן נק' עם קשה עורף.

Therefore there must be the level of victory (nitzachon), which is the level of the hidden love that is in every Jewish soul from birth; for "Yaakov is the lot of His inheritance," "Havayah's portion is His people." Because of this they have a great love by their nature, and therefore they are called "a stiff-necked people."

16 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ג' עזים הן ישראל באומות וכו' שהם בטבעם עזים וחזקים במדת הניצוח לאהבה את ה' באהבה רבה אף בלי שום התבוננות והוא

Therefore our Sages, of blessed memory, said: "Three are bold: Israel among the nations," etc.; for by their nature they are bold and strong in the attribute of victory, to love G-d with a great love even without any contemplation. And it is

כמו למשל הלכה פסוקה שכך הוא הדין בלי שום טעם וסברא (וזהו ג"כ פי' הלואי שיתפלל אדם כל היום).

like, by way of analogy, a decided halachah: that such is the law, without any reason or argument. (And this is also the meaning of "If only a person would pray all day.")

כי בחי' הנצח זהו ההסכם שנשאר מההתבוננות שבשעת התפלה, ועמ"ש ע"פ ועשית ציץ בענין פי' מצח אהרן כו' הוא ההסכם כו' ומצח ונצח הוא בחינה א' כמ"ש במ"א בענין וגם נצח ישראל לא ישקר (כו')

For the level of Netzach (victory) is the resolve that remains from the contemplation during prayer. And see what is written on the verse "And you shall make a tzitz (headplate)," on the meaning of "Aharon's forehead," etc., that it is the resolve, etc.; and metzach (forehead) and netzach are one level, as is explained elsewhere on "And also the Eternal One (Netzach) of Israel will not lie," etc.)

ובחינה זהו הראה הקב"ה ליעקב אבינו שיהיו דורות אחרונים שלא יהיה להם אהבה ע"י התבוננות וכו' מהיות שכלם קטן מהכיל התבוננות הנ"ל בהרחבה רק שיהיה להם מדת הניצוח כנ"ל. וזהו ויאבק איש עמו כו' בכף ירכו.

And this level the Holy One, blessed be He, showed to our father Yaakov: that there would be later generations who would not have love through contemplation, etc., since their minds are too small to contain this contemplation expansively, but they would have the attribute of victory, as mentioned above. And this is [the meaning of] "And a man wrestled with him," etc., "at the socket of his thigh."

17 והודאה הוא ענין שמודה על האמת שכן הוא אף אם הוא אינו משיג בשכלו כמו שאנו אומרים מודים אנחנו לך שאתה הוי' אלקינו כו'.

And acknowledgment (hoda'ah) is the matter of acknowledging the truth, that it is so, even if he does not comprehend it with his intellect; as we say, "We acknowledge to You that You are Havayah our G-d," etc.

כלומר הגם שאין אנו משיגים כו' אעפ"כ [אף על פי כן] מודים אנחנו לך שאתה הוי' אלקינו כו' כי יש חילוק בין ברכה להודאה לשון ברכה הוא בחי' המשכה מהעלם אל הגילוי מלשון בריכה כו'.

That is to say: although we do not comprehend, etc., nevertheless "we acknowledge to You that You are Havayah our G-d," etc. For there is a difference between blessing (berachah) and acknowledgment: the term berachah denotes drawing down from concealment into revelation, from the term berichah, etc.

והודאה אינו בבחי' השגה וטעם ודעת רק שהוא מודה כנ"ל (ועמ"ש מזה ע"פ ציון במשפט תפדה וכפ' עקב גבי בהמ"ז [ברכת המזון] נודה לך כו' וכפ' במדבר בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] גבי ונקבצו בניי [בני ישראל] ובני יהודה כו')

But acknowledgment is not in the manner of comprehension, reason and knowledge; it is only that he acknowledges, as mentioned above. (And see what is written about this on the verse "Zion shall be redeemed with justice," and in Parshas Eikev regarding Grace after Meals, "We give thanks to You," etc., and in Parshas Bamidbar, in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," regarding "And the children of Israel and the children of Yehudah shall be gathered," etc.)

ויסוד הוא בחי' התקשרות שמקשר דעתו בחוזק ואומץ ועומק הדעת ויש בחי' זו בכל מדה הן באהבה הן ביראה כו' והוא בחי' כי כל בשמים כנ"ל:

And Yesod (foundation) is the level of bonding: that he binds his mind with strength, firmness and depth of knowledge; and this level is in every attribute, both in love and in awe, etc. And it is the level of "for all that is in heaven," as mentioned above.

18 והנה כמו כן צ"ל בבחי' יראה כל הבחי' הנ"ל והיינו ג"כ ע"י התבוננות ביחודו ואחדותו כנ"ל יקבל עליו עול מלכות שמים באהבה ורצון ולא יהיה העול עליו למשא כמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך.

Now, likewise, in the level of awe there must be all the levels mentioned above. That is: also through contemplating His unity and oneness, as mentioned above, he will accept upon himself the yoke of the Kingdom of Heaven with love and goodwill, and the yoke will not be a burden upon him, as it is written, "to love Havayah your G-d, for He is your life."

אלקיך הוא בחי' יראה קבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] שום תשים עליך מלך כי הוא חיך. כמ"ש יראת ה' לחיים.

"Your G-d" (Elokecha) is the level of awe, the acceptance of the yoke of the Kingdom of Heaven: "you shall surely set a king over yourself"; "for He is your life," as it is written, "The fear of Havayah is for life."

כי כל חיות העולמות הוא מבחינת מלכות כמ"ש מלכותך כל עולמים כי אין מלך בלא עם ולזאת יקבלו עומ"ש [עול מלכות שמים] באהבה כמאמר וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים ונותנים באהבה כו' ועיין בתד"א [בתנא דבי אליהו] פרק י"ח.

For all the life-force of the worlds is from the level of Malchus, as it is written, "Your kingship is a kingship over all worlds"; for "there is no king without a nation." Therefore they will accept the yoke of the Kingdom of Heaven with love, as in the words, "And they all accept upon themselves the yoke of the Kingdom of Heaven, and give with love," etc. And see Tanna DeBei Eliyahu, chapter 18.

19 והוא בחי' חסד שבגבורה וכן לא יבעט ביסורים כי מלך במשפט יעמיד ארץ. וע"י התבוננות הנ"ל תפול עליו אימה ופחד בחי' יראה כו'

And this is the level of Chesed within Gevurah. So too, he will not kick against afflictions, for "a king establishes the land through justice." And through the contemplation mentioned above, dread and fear will fall upon him, the level of awe, etc.;

ונכלל בה ג"כ מדת הרחמנות על נפשו כשרואה שאין מתפעל מכל התבוננות הנ"ל ואין פחד אלקים
לנגד עיניו ונמשל כבהמות נדמו. אי לזאת יעורר ר"ר [רחמים רבים] על נפשו ויבקש רחמים בתפלתו
שיהיה גילוי אלקותו ית'.

and also included in it is the attribute of compassion for his own soul, when he sees that he is not moved by all the contemplation mentioned above, and "there is no fear of G-d before his eyes," and he "is likened to the beasts, he is like them." Therefore he should arouse great compassion for his soul and ask for compassion in his prayer, that there be a revelation of His G-dliness, may He be blessed.

20 וזהו ברוך אתה הוי' שיהי' [שיהיה] בבחי' התגלות ולא בבחי' הסתר. וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם
לברכה] אל יעשה אדם תפלתו קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום.

And this is [the meaning of] "Blessed are You, Havayah": that it be in a state of revelation and not in a state of concealment. And this is what our Sages, of blessed memory, said: "A person should not make his prayer fixed, but compassion and supplication before the Omnipresent (HaMakom)."

מקום הוא בחי' יחודא [יחודא עילאה] הוא מקומו של עולם שיבקש רחמים שיהיה בחי' זו בגילוי דהיינו
שיהיה התגלות אלקות כו'.

Makom (Place) is the level of the higher unity (yichuda ila'ah): "He is the place of the world." [The meaning is] that he should ask for compassion that this level be revealed, that is, that there be a revelation of G-dliness, etc.

וכן כל פרטי המדות כלולים ג"כ במדת הגבורה כנ"ל וכן כל ז' מדות ופרטיותיהן יהפך לה' לבדו
ליכלל וליבטל ביחודו ואחדותו יתברך. וזהו בחינת מ"ב מסעות ששה פעמים ז' הם מ"ב:

So too, all the particulars of the attributes are also included in the attribute of Gevurah, as mentioned above. And so too, all seven attributes and their particulars he should turn to G-d alone, to be included and nullified in His unity and oneness, blessed be He. And this is the level of the forty-two journeys: six times seven is forty-two.

21 ג והנה ממעלה למטה הם מ"ט כמו בספירת העומר שממשיכים מקיפים מלמעלה למטה לכל הז' מדות
עליונות היום יום כו'

3. Now, from above to below they are forty-nine, as in the Counting of the Omer, when we draw down encompassing lights (makifim) from above to below into all the seven supernal attributes, "Today is day [so-and-so]," etc.,

כל פרטיהן דהיינו גם בחי מלכות שבכל מדה לך ה' הממלכה בחי יש וגילוי כמ"ש להנחיל אוהבי יש.

all their particulars, that is, also the level of Malchus within each attribute, "Yours, Havayah, is the kingdom," the level of yesh (being) and revelation, as it is written, "to cause those who love Me to inherit yesh (substance)."

משא"כ המסעות שהם ממטה למעלה אינם כ"א ששה לבד בכל מדה כי צריך להיות בחי אין ולא בחי יש להרגיש מדותיו

Whereas the journeys, which are from below upward, are only six in each attribute; for there must be the level of ayin (nothingness) and not the level of yesh, [which is] to feel his own attributes,

כמו שאמר ר"י [רבינו יצחק] בן זכאי ואיני יודע באיזה כו' והיינו לפי שלא ידע ולא הרגיש בחי אהבה ויראה שלו וכו'.

as Rabban Yochanan ben Zakkai said, "and I do not know by which [way]," etc.; that is, because he did not know or feel his own love and awe, etc.

22 והנה למסעות הנ"ל היה צריך ג"כ לבחי אהרן כי אהרן אותיות נראה שהוא בחי גילוי מן ההעלם והוא בחי אהרן כמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות ולא נאמר ובהדליק אהרן את הנרות

Now, for the journeys mentioned above there was also need for the level of Aharon. For Aharon [has] the letters of nir'eh (is seen), which is the level of revelation from concealment; and this is the level of Aharon, as it is written, "And when Aharon raises up the lamps," and it does not say, "And when Aharon kindles the lamps,"

כי הנרות הם נשמות ישראל כמ"ש נר הוי' נשמת אדם ואהרן הוא המעלה את הנרות אל מול פני המנורה פי' שהעלה אותם שיהיה בהם גילוי בחי נר הוי' נשמת אדם

for the lamps are the souls of Israel, as it is written, "The lamp of Havayah is the soul of man"; and Aharon is the one who raises the lamps "toward the face of the menorah," meaning that he raised them so that there be revealed in them the level of "The lamp of Havayah is the soul of man"

(וזהו בחי' שושבינא דמטרוניתא ולכן נק' כל המסעות ע"ש אהרן שהוא אחד משבעה רועים המפרנסים לנשמות ישראל וגם הכה"ג [הכהן גדול] אשר מבניו יש בו בחינה זו כו' שנק' שודמ"ט [שושבינא דמטרוניתא] ועמ"ש בפ' מקץ בד"ה ענין חנוכה ובפ' בהעלותך ע"פ בהעלותך את הנרות).

(and this is the level of "the groomsman of the Queen" (shushvina d'matronisa); therefore all the journeys are called by the name of Aharon, who is one of the seven shepherds who sustain the souls of Israel; and also the Kohen Gadol (High Priest) from among his descendants has this quality, etc., who is called the groomsman of the Queen. And see what is written in Parshas Miketz, in the discourse beginning "The matter of Chanukah," and in Parshas Beha'alosecha, on the verse "When you raise up the lamps").

והנה כל מ"ב מסעות הם בחי' רצוא ממטה למעלה. וזהו ענין ק"ש [קריאת שמע] אשר בפ' שמע יש שם מ"ב תיבין מואהבת עד ובשעריך וכמ"ש מזה בד"ה והנה מנורת זהב.

Now, all the forty-two journeys are the level of ratzo (running) from below upward. And this is the matter of the recital of the Shema: in the passage of Shema there are forty-two words, from "And you shall love" until "and on your gates," as is explained about this in the discourse beginning "And behold, a menorah of gold."

ואח"כ ויחנו בחי' שוב והוא בחי' ש"ע [שמונה עשרה] שאחר ק"ש [קריאת שמע] שאומרים ברוך אתה הוי' ברוך הוא מלשון בריכה שיוברך ויומשך להיות בבחי' גילוי בחי' אתה שהוא לנוכח. וזהו ובנוחה יאמר שובה כו'.

And afterward, "and they encamped," the level of shov (returning); and this is the level of the Shemoneh Esreh after the recital of the Shema, in which we say, "Blessed are You, Havayah." Baruch (blessed) is from the term berichah: that it be blessed and drawn down to be in a state of revelation, the level of "You," which is direct address. And this is [the meaning of] "And when it rested he would say, 'Return,'" etc.

23 והנה עיקר ותכלית נסיעתן היה לצאת מבחי' מצרים בחי' מיצר וגבול שאפ"י [שאפילו] ג"ע [גן עדן] העליון הוא בחי' גבול ומיצר בחי' השגה כו'.

Now, the main point and purpose of their journeying was to go out of the level of Mitzrayim (Egypt), the level of meitzar (constriction) and limitation; for even the higher Gan Eden is the level of limitation and constriction, the level of comprehension, etc.

ולכן כל המ"ב מסעות נק' הכל אשר יצאו מארץ מצרים והיינו עד חנייתם בירדן יריחו. יריחו הוא בחי' ריח.

Therefore all the forty-two journeys are all called "who went out of the land of Egypt," that is, until their encampment at the Jordan [by] Jericho. Yericho (Jericho) is the level of rei'ach (scent).

והנה בחי' ריח הוא בחי' הארה מועטת מעצמיות הדבר כמ"ש וריח אפך כתפוחים שהריח אינו ממהות התפוח עצמו.

Now, the level of scent is the level of a small radiance from the essence of the thing, as it is written, "and the scent of your breath like apples"; for the scent is not of the substance of the apple itself.

והנה כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויתן לך האלקים מטל השמים כו'. וכן בזהר בלק (קפ"ו ע"א) אמרו בריחא דלבושייכו כו'

Now, it is written, "And he smelled the scent of his garments and blessed him," "And may G-d give you of the dew of heaven," etc. And likewise in the Zohar, Balak (186a), they said, "By the scent of your garments," etc.;

כי בגדים הם בחי' מצות שהם בחי' מקיפים שהם בחי' רצון שלמעלה מהחכמה וההשגה ואורייתא מחכמה נפקת כי בבחי' החכמה יש בו בחי' השגה.

for garments are the level of mitzvos, which are the level of encompassing lights (makifim), which are the level of will that is above Chochmah and comprehension; and "the Torah comes forth from Chochmah," for in the level of Chochmah there is comprehension.

ולכן נהנים מזיו השכינה כו' אך בחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' חכמה אין בו השגה.

Therefore "they enjoy the radiance of the Shechinah," etc.; but the level of the supernal will, which is above the level of Chochmah, there is no comprehension in it.

24 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] ושכר מצוה מצוה היינו המצוה עצמה שלמעלה מעלה מבחי' עוה"ב [עולם הבא]

Therefore our Sages, of blessed memory, said, "One hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come"; and "the reward of a mitzvah is the mitzvah," that is, the mitzvah itself, which is far above the level of the World to Come.

ולכן כתיב וירח את ריח בגדיו כוי ויתן לך שמבחי ריח נמשך בחי ברכה מטל השמים

Therefore it is written, “And he smelled the scent of his garments,” etc., “And may [G-d] give you”: for from the level of scent there is drawn the level of blessing, “of the dew of heaven,”

שהיא תורה שבכתב ומשמ ני הארץ תורה שבעל פה שמקורם ושרשם הוא מבחינת ריח בגדיו המקיפים כוי שהוא למעלה מהחוי"ב [מהחכמה ובינה] שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה דהיינו בחי רצון העליון

which is the Written Torah, “and of the fat of the earth,” the Oral Torah, whose source and root is from the level of “the scent of his garments,” the encompassing [ones], etc., which is above Chochmah and Binah, which are the Written Torah and the Oral Torah; that is, the level of the supernal will.

ולכן אין בו בחינת השגה כ"א בבחינת ריח וכמ"ש גבי קרבנות ריח ניחוח להוי. ניחוח הוא לשון נחות דגא מבחי ריח נמשך להיות הויה חדשה גבוה מאד נעלה.

Therefore there is no aspect of comprehension in it, but only as scent; as it is written regarding the offerings, “a pleasing fragrance (rei'ach nicho'ach) to Havayah.” Nicho'ach is from the expression nechis darga (descent of a level): from the level of scent it is drawn down to become a new existence, exceedingly high and exalted.

ולעתיד לבא יתגלה בחי זו והריחו ביראת ה' לא למראה עיניו ישפוט כוי דמורה ודאין וזהו ג"כ בחינת ירדן יריחו וכו' וד"ל [ודי למבין]:

And in the time to come this level will be revealed: “And he will smell with the fear of Havayah; not by what his eyes see will he judge,” etc.: “he smells and judges.” And this is also the level of “the Jordan [by] Jericho,” etc. This suffices for one who understands.

לבאר ענין המסעות במדבר

To Explain the Journeys in the Wilderness

1 לבאר ענין המסעות במדבר. הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] עתידה ארץ ישראל שתתפשט על העולם כולו. המכוון מזה שיהיה כל העולם כולו אז במדרגת ארץ ישראל דעכשיו.

To explain the matter of the journeys in the wilderness. Now, our Sages, of blessed memory, said: "The Land of Israel is destined to spread out over the entire world." What is meant by this is that the entire world will then be at the level of the Land of Israel of the present.

ואז יהיה א"י [ארץ ישראל] במדרגת ירושלים דעכשיו. וזהו שאמרו שירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו.

And then the Land of Israel will be at the level of the Jerusalem of the present. And this is what they said, that Jerusalem will spread out over the entire Land of Israel.

ונמצא ירושלים דלעתיד לבא יהיה עוד במעלה גבוה יותר כי לע"ל [לעתיד לבוא] יהיה עליות העולמות. והענין

It follows that the Jerusalem of the Time to Come will be at a higher level still, for in the Time to Come there will be ascents of the worlds. And the explanation:

כי מבואר בכהאריז"ל [בכתבי האריז"ל] במעלת א"י [ארץ ישראל] דעכשיו על ח"ל [חוץ לארץ] (דגזרו טומאה על אוירה וגושה בפ"ק [בפרק קמא] דשבת ט"ו א')

it is explained in the writings of the Arizal, concerning the superiority of the Land of Israel at present over outside the Land (for [the Sages] decreed impurity on its air and its soil, in the first chapter of Shabbos, 15a),

והוא מפני ששם יורד השפע ממלכות דאצילות ע"י התלבשות רבות היינו מלי דאצילות מתלבשת במלי דבריאה יצירה ועשיה.

that this is because there the flow descends from the Malchus of Atzilus through many enclothe-ments; that is, the Malchus of Atzilus is enclothed in the Malchus of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

אבל בא"י [בארץ ישראל] נמשך ההשפעה ממלי דאצילות ע"י התלבשות במלי דבריא ויצירה לכדן מבלי שיצטרך להתלבש ג"כ במלי דעשיה.

But in the Land of Israel the flow of influence is drawn from the Malchus of Atzilus through enclothing in the Malchus of Beriah and Yetzirah alone, without its needing to be enclothed also in the Malchus of Asiyah.

2 ואף שבהכרח גם בא"י [בארץ ישראל] יבוא האור והשפע דרך שר העשי [העשיה] המושל בא"י [בארץ ישראל].

אין זה כ"א דרך מעבר בלבד

And although, of necessity, in the Land of Israel too the light and the flow come by way of the [angelic] minister of Asiyah who rules over the Land of Israel, this is only by way of passing through,

ולא בדרך התלבשות ממש וכמו שרואין אור השמש ע"י אמצעית זכוכית בהירה שלא נשתנה ע"י אור וזיו השמש.

and not by way of actual enclothing; just as one sees the light of the sun through the medium of clear glass, and the light and radiance of the sun are not changed by it.

ולפיכך בא"י [בארץ ישראל] יתייחס השפע ליצירה משא"כ התלבשות היינו כמו המסך והפרוכת שמעלים על האור ביותר

Therefore, in the Land of Israel the flow is ascribed to Yetzirah. Enclothing, however, is like a screen and a curtain, which conceal the light greatly,

וכמו החידה והמשל שמעלים על אור השכל עד שהאור השמש הנראה דרך המסך נקי אור של תולדה.

and like a riddle and a parable, which conceal the light of the intellect; so much so that the light of the sun seen through a screen is called "an engendered light" (or shel toladah).

ולפיכך כשמלי דאצילות המלובשת במלי דבריא ויצירה מתלבשת ממש במלי דעשיה יתייחס השפע ע"ש בחי מלכות דעשיה

Therefore, when the Malchus of Atzilus, which is enclothed in the Malchus of Beriah and Yetzirah, is actually enclothed in the Malchus of Asiyah, the flow is ascribed by name to the level of the Malchus of Asiyah

(ועיין בעי"ח [בעץ חיים] שער תיקון נוקי' [נוקבא] פ"ב [פרק ב'] אות ה' מ"ש בענין דרך מעבר או כאשר יתעכב כו' ע"ש) ולכן גזרו שם טומאה.

(and see in Etz Chaim, Shaar Tikkun HaNukva, chapter 2, section 5, what is written concerning "by way of passing through," or "when it is detained," etc.; see there). And therefore they decreed impurity there.

כי בעשיה הוא תכלית הסתר האלקות שהקליפות שרש היצה"ר [היצר הרע] מעלימים ומסתירים ולכן שם אל אדי המחיה עשיה הוא בגימטריא צו ואין צו

For in Asiyah there is the utmost concealment of G-dliness, since the kelipos, the root of the evil inclination, hide and conceal. Therefore the Name El Ado-nai, which gives life to Asiyah, is numerically equal to tzav (צו, "command"); and "command" refers to nothing

אלא עבודת כוכבים ואיך הוא זה אלא דר"ל [דרוזה לומר] שמתלבש בלבוש הטבע עד שיכול לומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה.

other than idolatry. And how can this be? Rather, it means that it is encloded in the garment of nature, to the point that one can say, "My power and the might of my hand have made me this wealth."

3 וזהו בחי' עבודת כוכבים יש ודבר נפרד, וכיון שהשפעה נמשך ע"י בחי' לבוש זה ע"כ גזרו טומאה על אוריה.

And this is the level of idolatry: a separate existence and thing. And since the flow of influence is drawn through this garment, therefore they decreed impurity on its air.

אבל בא"י [בארץ ישראל] שהשפע יורד רק דרך מעבר העשיה ע"כ לא גזרו שום טומאה על אוריה וגושה

But in the Land of Israel, where the flow descends only by way of passing through Asiyah, they therefore did not decree any impurity on its air and its soil,

כי ביצירה האור והחיות בלי הסתר כ"כ [כל כך], ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיזדכך העולם ולא יהיה העולם מסתיר כלל

for in Yetzirah the light and the life-force are without so much concealment. And in the Time to Come, when the world will be refined and the world will not conceal at all,

לכן נאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ואז יזדכך אפי' [אפילו] ארץ עובדי כוכבים ומזלות ועמ"ש
(צפניה ג' ט')

therefore it is said, "And I will remove the spirit of impurity from the land"; and then even the land of the worshippers of stars and constellations will be refined. And see what is written (Zephaniah 3:9),

כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד ואז יקבלו האור והחיות מיצירה דרך מעבר העשיה לבד ולא דרך התלבשות.

"For then I will turn to the peoples a clear language, that they may all call upon the Name of Havayah and serve Him with one accord." And then they will receive the light and the life-force from Yetzirah by way of passing through Asiyah alone, and not by way of enclothingment.

וזהו עתידה א"י [ארץ ישראל] שתתפשט בכל העולם כולו (וא"י [וארץ ישראל] תקבל ממקום עליון יותר.
ועיין מזה בספר הגלגולים פט"ז שא"י [שארץ ישראל] הם ו' ספירות תחתונות דיצירה וח"ל [וחוץ לארץ] ו'
ספירות תחתונות דעשיה

And this is [the meaning of] "The Land of Israel is destined to spread out over the entire world" (and the Land of Israel will receive from a still higher place. And see on this in Sefer HaGilgulim, chapter 16, that the Land of Israel is the six lower Sefiros of Yetzirah, and outside the Land is the six lower Sefiros of Asiyah;

אך שבעת בריאת העולם לא היו ספ"י [ספירה / ספירות] אציל ות בריאה יצירה עשיה כמו שהם עתה אלא
שהיו יותר גבוהים רק שעל ידי חטא עה"ד [עץ הדעת] הושפלו וירדו למטה ממקומם הראשון עד

but at the time of the world's creation the Sefiros of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah were not as they are now; rather, they were higher, only that through the sin of the Tree of Knowledge they were lowered and went down below their original place, to the point

כי מה שהוא עתה ו' ראשונות דבריאה היו אז ו' אחרונות דיצירה וזה היה אז מדרגת א"י [ארץ ישראל]
ומה שהוא עתה ו' ראשונות דיצירה זה היה אז ו' אחרונות דעשיה

that what is now the first six [Sefiros] of Beriah were then the last six of Yetzirah, and this was then the level of the Land of Israel; and what is now the first six of Yetzirah were then the last six of Asiyah,

וזהו מדרגת ח"ל [חוץ לארץ] קודם החטא דעה"ד [דעץ הדעת] ע"ש באריכות ונזכר ג"כ בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ בראשית, ולפי"ז [ולפי זה] ענין עתידה א"י [ארץ ישראל] שתתפשט כו' י"ל [יש לומר] הפ"י כי לפי שבח"י משיח זהו מדרגת אדה"ר [אדם הראשון] כמו שהיה קודם חטא עה"ד [עץ הדעת] כמשי"ש [כמה שכתוב שם] פ"ט.

and this is the level of outside the Land before the sin of the Tree of Knowledge; see there at length. It is also mentioned in the Likkutei Torah of the Arizal, at the end of Parshas Bereishis. Accordingly, the matter of "The Land of Israel is destined to spread out," etc., may be explained thus: since the level of Mashiach is the level of Adam, the first man, as he was before the sin of the Tree of Knowledge, as is written there, chapter 19,

וא"כ אז ששה ספירות אחרונות דעשיה שמהם נמשך ההשפעה בח"ל [בחוץ לארץ] הרי יתעלו להיות במדרגת ששה ספירות ראשונות דיצירה דעכשיו כו'. ועד"ז ששה ספירות אחרונות דיצירה יתעלו להיות כמו מדרגת ששה ספירות דבריאה וזהו בח"י א"י [ארץ ישראל] לעתיד.

if so, then the last six Sefiros of Asiyah, from which the flow of influence is drawn outside the Land, will be elevated to be at the level of the first six Sefiros of Yetzirah of the present, etc. And in the same way, the last six Sefiros of Yetzirah will be elevated to be like the level of the six Sefiros of Beriah, and this is the level of the Land of Israel in the future.

או שמא י"ל [יש לומר] בפ"י עתידה א"י [ארץ ישראל] שתתפשט בכל העולם כולו שבח"י ו' ספירות תחתונות דיצירה כמו שיהיה אז יתפשטו להאיר בח"ל [בחוץ לארץ] וא"י [וארץ ישראל] תקבל מלמעלה יותר. וצ"ע [וצריך עיון].

Or perhaps it can be said, in explaining "The Land of Israel is destined to spread out over the entire world," that the level of the six lower Sefiros of Yetzirah, as it will be then, will spread out to shine outside the Land, and the Land of Israel will receive from higher up. This needs examination.

ועיין בגלגולים שם ס"פ י"ז. דעכ"פ [דעל כל פנים] יש עוד עליות עד שבח"י ו' אחרונות דעשיה יהיו בבח"י אצילות דעכשיו ממש ועד"ז יצירה ובריאה יתעלו למעלה יותר ועמ"ש בפ"י ויצא ע"פ והאבן הזאת כו' יהיה בית אלקים.

And see in [Sefer Ha]Gilgulim, there, at the end of chapter 17. At any rate, there are further ascents, until the level of the last six [Sefiros] of Asiyah will be at the level of the present Atzilus itself, and in the same way Yetzirah and Beriah will be elevated higher still. And see what is written in Parshas Vayetze on the verse "And this stone," etc., "shall be a house of G-d."

ועיין במבוא שערים ש"ג ח"ב [חלק ב'] ספטי"ו שיש פעמים שהבריאה יוכל לעלות עד דיקנא דא"א דאצילות כו' וכמ"ש מזה במ"א בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו).

And see in Mevo Shearim, Shaar 3, Part 2, at the end of chapter 15, that there are times when Beriah can ascend as high as the Beard (dikna) of Arich Anpin of Atzilus, etc.; and as is written about this elsewhere, in the explanation on the verse "You shall keep My Sabbaths."

ולכן היו המסעות במדבר שהוא מקור יניקת החיצונים שלכן שעיר המשתלה נשלח לעזאזל המדברה שע"י המסעות הכניעו אותם בכדי שיוכל להיות לע"ל [לעתידי לבוא] הגילוי מבחי' יצירה בכל העולם כולו ולא יהיו הקליפות דעשיה מעלימים ומסתירים.

Therefore the journeys were in the wilderness, which is the source from which the external forces draw their nourishment, which is why the goat that was sent away was sent to Azazel, into the wilderness; for through the journeys they subdued them, so that in the Time to Come there can be the revelation from the level of Yetzirah in the entire world, and the kelipos of Asiyah will not hide and conceal.

וז"ש [וזהו שכתוב] ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו כו'. והנה פ"י קומה הו"י הענין כי הנה יניקת החיצונים הוא משערות דנוק' [דנוקבא].

And this is what is written, "And it was, when the Ark set out, Moshe said: Arise, Havayah, and let Your enemies be scattered," etc. Now, the meaning of "Arise, Havayah": the explanation is that the external forces draw their nourishment from the hairs of Nukva.

וזהו כרחל לפני גוויזה נאלמה, כי הנה בחי' הדבור העליון נק' ג"כ בחי' אדם כי אדם הוא מדבר ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא (ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות).

And this is [the meaning of] "Like a ewe (rachel) before her shearers she is dumb." For the level of the supernal speech is also called the level of "man" (adam), since man is a speaking being: "And man became a living soul," "a speaking spirit" (and see what is written on this, too, in the explanation on the verse "And Moshe spoke to the heads of the tribes").

וע"ז נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שנמשך בהדבור מבחי' יחו"ע [יחודא עילאה] ויחו"ת [ויחודא תתאה]
וכ"ז [וכל זה] כשהדבור בגילוי והיינו בעולמות דקדושה נשמות ומלאכים המקבלים חיות מדבר ה' והם
נטלים לבחינת דבור עליון ביטול דיחו"ת [דיחודא תתאה] ויחו"ע [ויחודא עילאה]

And of this it is said, "Let us make man in Our image, after Our likeness," for there is drawn into the speech from the level of the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah). And all this is when the speech is revealed, that is, in the worlds of holiness, souls and angels, which receive life-force from the word of G-d and are nullified to the level of the supernal speech, the self-nullification (bittul) of the lower unity and of the higher unity;

משא"כ כשנמשך הדבור להחיות העשיה ששם הקליפות המסתירים הרי הדבור בבחי' גלות ונקי
נאלמה עד שיוכלו לומר כחי ועוצם ידי כו'

whereas when the speech is drawn down to give life to Asiyah, where the kelipos are that conceal, the speech is in a state of exile and is called "dumb," to the point that they can say, "My power and the might of my hand," etc.

ונקי' גוזזיה שמפרידים השערות, ובחי' מלי' נקי' רחל שמנחת א"ע [את עצמו] לגזוז ואינה מבעטת כי כן
מבחי' המלי' נמשך החיות גם לכל החיצונים רק שהוא מבחי' אחוריים שלא ברצון וחשק

And they are called "her shearers," for they separate the hairs. And the level of Malchus is called Rachel ("ewe"), for she lets herself be shorn and does not kick; for so, from the level of Malchus, life-force is drawn also to all the external forces, only that it is from the level of the back (achoray-im), not with will and desire,

וכמו בחי' שערות שעיקר גידולן בחלק אחורי הראש משא"כ הפנים פנוי משערות כו'. עמ"ש מזה בד"ה
הסבי עיניך.

like the hairs, whose growth is mainly on the back part of the head, whereas the face is free of hair, etc. See what is written about this in the discourse beginning "Turn away your eyes."

4 והנה בנסוע הארון והכניעו הקליפות שלא יהיו מסתירים הי"ז [הרי זה] עלית המלכות מהגלות והשבי [והשבי / והשביה], ועי"ז יש ג"כ קימה ועלייה גם לבחי' ז"א וגם לכל הפרצופים שלמעלה מהז"א. וזהו קומה ה' שיש עלייה וקימה לכללות שם הוי'.

Now, when the Ark set out and they subdued the kelipos so that they would not conceal, this is the ascent of Malchus from the exile and the captivity; and through this there is also a rising and ascent for the level of Z'eir Anpin, and also for all the partzufim above Z'eir Anpin. And this is "Arise, Havayah": that there is an ascent and rising for the Name Havayah as a whole.

5 והטעם הוא מאחר שכל ההשתלשלות מלבישים זה לזה התחתון לעליון שנוק' [שנוקבא] דז"א מלבשת לז"א וז"א לאו"א [לאבא ואימא] ואו"א [ואבא ואימא] לחו"ג [לחסד וגבורה] דא"א כו'

The reason is that all [the levels of] the chain of descending worlds (hishtalshelus) enclothe one another, the lower [enclothing] the higher: the Nukva of Z'eir Anpin enclothes Z'eir Anpin, Z'eir Anpin [enclothes] Abba and Imma, and Abba and Imma [enclothe] the Chesed and Gevurah of Arich Anpin, etc.

והוא עד"מ שהדבור מלביש להמדות והמדות מלבישים את השכל, וממילא כשהמלי' עולה מירידתה וצמצומה הרי יש עלייה לכל ההשתלשלות שלמעלה הימנה.

This is by way of analogy like speech, which enclothes the emotive attributes (middos), and the emotive attributes enclothe the intellect. Consequently, when Malchus rises from its descent and contraction, there is an ascent for the entire chain of descent above it.

6 וזהו קומה הוי' כי כללות כל האצילות נק' הוי' היו"ד בחכמה כו' שע"י יציאת המלי' מהמיצר והגבול דעשיה יש עלייה לכללות שם הוי' כו'.

And this is "Arise, Havayah," for all of Atzilus as a whole is called Havayah: the yud in Chochmah, etc.; so that through the going-out of Malchus from the narrow strait and the limitation of Asiyah, there is an ascent for the Name Havayah as a whole, etc.

וגם דרך כלל היו"ד הוא בחינת אצילות עד ה"א אחרונה הוא מלובש בעשייה וקומה הוי' היינו שיהיה יחוד וחיבור ד' אותיות הוי'

And also, in a general way, the yud is the level of Atzilus, [and so on] until the final hei, which is enclothed in Asiyah; and "Arise, Havayah" means that there will be a unification and joining of the four letters of Havayah,

וגם עליית העולמות ע"ד הנזכר לעיל והיה זה ע"י נסיעת כל ס"ר נש"י [נשמות ישראל] שהם בחי' אדם בצלמנו כדמותנו

and also the ascent of the worlds, along the lines mentioned above. And this came about through the journeying of all the six hundred thousand souls of Israel, who are the level of "man," "in Our image, after Our likeness,"

וע"י מ"ב מסעות בהתהפכות כל השבע מדות לה' ושלא יהיה הנשמה בגוף בבחי' כרחל לפני גוזיזה נאלמה כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] וכך נעשה ג"כ בעולם בחי' עליית המלי' והעולמות

and through forty-two journeys, in the turning of all the seven emotive attributes (middos) over to G-d, so that the soul in the body would not be in the state of "like a ewe before her shearers she is dumb," as explained above. And so there came about in the world, too, the ascent of Malchus and of the worlds,

וכמ"ש במ"א ע"פ גם את העולם נתן בלבם שכל העולם תלוי באדם שכשיתקן א"ע [את עצמו] בזה הוא מתקן את כל העולם כולו.

as is explained elsewhere on the verse "He has also set the world in their heart": that the entire world depends on man, so that when he rectifies himself, he thereby rectifies the entire world.

אך כל המסעות היו על ידי משה ואהרן כי משה הוא יסוד אבא כי הנה

However, all the journeys were through Moshe and Aharon, for Moshe is Yesod of Abba. For

החכמה היא בחינת אין והבינה היא בחי' השגה ויש וכדי שיתייחדו ויתחברו הוא ע"י יסוד אבא שהוא הארה והשפעה מבחי' אין דחכמה בבינה.

Chochmah is the level of ayin (nothing), and Binah is the level of comprehension and yesh (something); and for them to be united and joined, it is through Yesod of Abba, which is an illumination and influence from the level of the ayin of Chochmah into Binah.

7 ולא עצם מהות אבא ממש רק כמו טפת אבא וכמו בריקת וסקירת השכל. והמשכה זו צ"ל בתמידות כדי להחיות העולמות

And not the very essence of Abba itself, but rather like the drop of Abba, and like the flash and glimpse of the intellect. And this drawing-down must be constant, in order to give life to the worlds,

כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית לכן נקי משה לשון הוה גם דלה דלה לנו שעיקר המשכתו הוא לנו להחיות העולמות

as in the saying, “Who in His goodness renews each day, continually, the work of creation.” Therefore he is called Moshe, in the present tense; also, “He even drew [water] for us,” for his drawing-forth is mainly for us, to give life to the worlds.

לכן נקי משה שושבינא דמלכא שממשיך אור א"ס המלוכש בח"ע [בחכמה עילאה] ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שממשיך אור הבינה למלי' שע"י יהיה עליית המלי' ממטה למעלה ע"י ה"ג [חמש גבורות] דבינה.

Therefore Moshe is called “the King’s groomsman” (shushvina demalka), for he draws down the Infinite Light (Or Ein Sof) that is en clothed in the higher Chochmah (Chochmah Ila’ah); and Aharon is “the Queen’s groomsman” (shushvina dematronisa), who draws the light of Binah to Malchus, so that through this there will be the ascent of Malchus from below to above, through the five Gevuros of Binah.

8 וזהו א' הר' כי הר הוא בחי' מדות דבינה כו' ונמצא ע"י משה ואהרן נעשה יחוד דא"א [דאבא ואימא].

And this is [the name] Aharon: alef, har, nun; for har (“mountain”) is the level of the emotive attributes of Binah, etc. It follows that through Moshe and Aharon the union of Abba and Imma is accomplished.

ולכן בהם ועל ידם היו המסעות ויסעו ויחנו הנסיעה היא העלאה מלמטה למעלה כנ"ל בענין קומה הוי' Therefore the journeys were in them and through them: “And they journeyed ... and they encamped.” The journeying is an elevation from below to above, as mentioned above regarding “Arise, Havayah,”

והוא ע"י שושבינא דמטרוניתא והחנייה היא המשכת האור א"ס ב"ה המלוכש בח"ע [בחכמה עילאה] שיומשך למטה ע"י יחוד א"א [אבא ואימא] כו'

and it is through the Queen’s groomsman; and the encamping is the drawing down of the light of the Infinite One, blessed be He, that is en clothed in the higher Chochmah, so that it be drawn below in the manner of the union of Abba and Imma, etc.,

ונמשך ג"כ לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] (והגם שיחוד או"א [אבא ואימא] הוא תמידי אך זהו בחי' חיצונית אבל הגילוי מבחי' פנימית נמשך ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]) והוא ענין רצוא ושוב וזהו בשנים יעופף בשני בחי' ברצוא ושוב:

and is drawn also to Z'eir Anpin and Nukva (and although the union of Abba and Imma is constant, that is the level of the outer dimension (chitzoniyus), but the revelation from the level of the inner dimension (pnimiyus) is drawn through an arousal from below). And this is the matter of "running and returning" (ratzo vashov), and this is "with two he would fly": with two levels, in running and returning.

9 ב והנה להבין למה המסעות הם מ"ב ובספירת העומר שהוא ג"כ נגד ז' מדות הם מ"ט ימים.

2. Now, [we need] to understand why the journeys are forty-two, while in the Counting of the Omer, which also corresponds to the seven emotive attributes, there are forty-nine days.

והענין כי ספירת העומר הוא בחי' המשכה מבינה לז"א לכן המספר מ"ט אבל המסעות שהם בחי' העלאה הם רק מ"ב.

The explanation is that the Counting of the Omer is the level of drawing down from Binah to Z'eir Anpin; therefore the number is forty-nine. But the journeys, which are the level of elevation, are only forty-two.

והענין דהנה איתא בזהר פ' בלק (דרי"ג ע"ב) ע"פ ומגבעות אשורנו כיון דהוה במעלה דאימיה אשורנו אושיט פסיעה לבר ופ"י בע"ח [בעץ חיים] הובא במק"מ [במקדש מלך] שם ובסה"מ [ובספר הדרת מלך] (דף ק' ס"י קע"ב)

The explanation: it is stated in the Zohar, Parshas Balak (203b), on the verse "And from the hills I behold him (ashurenu)": "When he was in his mother's womb, ashurenu: he put forth a step outside." And it is explained in Etz Chaim, cited in the Mikdash Melech there and in Sefer Hadrash Melech (folio 100, section 172):

אשורנו לשון תמוך אשורי לשון פסיעה כי בזמן העיבור היה זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] בבחי' ו' זעירא של ה' ראשונה דשם הוי' כי עדיין לא היו ז"א

"Ashurenu is a term like 'Support my steps (ashurai),' a term for a step. For at the time of the gestation, Z'eir Anpin and Nukva were at the level of the small vav of the first hei of the Name Havayah, for Z'eir Anpin was as yet

רק בבחי' ו"ק [וי קצוות] והמלי' מלבישתו ושם היתה בבחי' אותו קוץ התחתון היוצא מעט לחוץ מן סוף ו' זו וזו הנקודה נק' פסיעה לבר יען היא בסוף רגל זו וכולטת מעט לחוץ ע"כ [עד כאן].

only at the level of the six extremities (vav ketzavos), and Malchus enclothes it; and there she was at the level of that lower thorn that projects slightly outward from the end of this vav. And this point is called 'a step outside,' because it is at the end of this leg and protrudes slightly outward." Thus far [the quotation].

10 ולהבין זה למה בהיות המדות כלולים בבחי' עיבור בבטן אימא אינם רק בחי' ו' והמלי' אינה נחשבת כ"א רק בבחי' פסיעה לבר שבסוף הוי"ו

Now, to understand this: why, when the emotive attributes are included, in the state of gestation, in the womb of Imma, are they only the level of vav, and Malchus is reckoned only as the level of "a step outside" at the end of the vav?

אבל מ"מ גם עם הפסיעה הרי הוא רק ו' שזהו רומז על בחי' ששה מדות לבד ומדוע לא יחשבו ז' המדות ממש היינו עם בחי' המלכות.

Yet even so, even with the step, it is still only a vav, which alludes to the level of six emotive attributes alone. So why are they not reckoned as actually seven attributes, that is, together with the level of Malchus?

אך כי ידוע ע"פ ויבן את הצלע דבנין פרצוף הנוק' [הנוקבא] נבנה מבחי' מלכות שבמדות דז"א היינו מבחי' מלכות שבחסד נעשה חסד שבמלכות וממלכות שבגבורה נעשה גבורה שבמלכות כו',

However, it is known, on the verse "And He built the rib," that the partzuf of Nukva is built from the level of the Malchus within the emotive attributes of Z'eir Anpin; that is, from the level of the Malchus within Chesed the Chesed within Malchus is made, and from the Malchus within Gevurah the Gevurah within Malchus is made, etc.

והיינו משום שהמלי' נק' עשיראה דכולהו שהיא בחי' הגילוי שבכל מדה דהיינו מלי' שבחסד הוא ענין הגילוי וההשפעה שיש בהחסד וכן בכולן.

And this is because Malchus is called "the tenth of them all," for it is the level of the revelation within each attribute; that is, the Malchus within Chesed is the revelation and outflow that is in Chesed, and so with all of them.

11 ולכן מבחי' מלכיות שבכל המדות דז"א נבנה אח"כ פרצוף הנוק' [הנוקבא] שהוא מלי' דאצילות הנוק' עלמא דאתגליא שממנה נמשך ההשפעה לבי"ע.

Therefore, from the level of the Malchus-aspects that are in all the emotive attributes (middos) of Z'eir Anpin, the partzuf of Nukva is afterwards built, which is the Malchus of Atzilus, called "the revealed world" (alma de'isgalya), from which the flow of influence is drawn to Beriah, Yetzirah and Asiyah.

ולכן בנין זה שיהיה הנוק' [הנוקבא] פרצוף בפ"ע [בפני עצמו] זה נעשה דוקא אחר הלידה והתגלות המדות אז נבנה מכל בחי' גילוי הנ"ל של המדות. ספירה ובנין המלכות.

Therefore this building, that Nukva be a partzuf of its own, takes place specifically after the birth and the revelation of the emotive attributes; then it is built from all the aforementioned levels of the revelation of the attributes. The Sefirah and the building of Malchus.

אבל כשהמדות הם עדיין בבחי' התכללות בהשכל כיון שהן עצמן בבחי' ביטול בהשכל אידי דטריד למבלע לא פליט להיות נמשך מהם בנין המלי' שתהיה בחינה בפ"ע [בפני עצמו] רק

But when the emotive attributes are still in a state of inclusion within the intellect, since they themselves are in a state of nullification (bittul) within the intellect—"since it is busy swallowing, it does not emit"—there cannot be drawn from them the building of Malchus, that it be a level of its own; only,

כי אז מדת מלי' כלולה בתוך הששה מדות דז"א שהיא בחי' מלכות שבחסד מלכות שבגבורה

at that time the attribute of Malchus is included within the six attributes of Z'eir Anpin, which is the level of the Malchus within Chesed, the Malchus within Gevurah;

דהיינו שהם רק ששה מדות רק שכל אחת מהם כלולה משבעה היינו שיש בחינת מלי' בחסד שהרי עומד להתגלות א"כ כלול בו בחי' מלי' שהוא ענין התגלות המדה,

that is, they are only six attributes, except that each one of them is comprised of seven; that is, there is a level of Malchus in Chesed, for since it stands ready to be revealed, then the level of Malchus, which is the revelation of the attribute, is included in it.

אבל מ"מ לא שייך שימושך מהם בנין המלי' פרצוף בפ"ע [בפני עצמו] כיון שהם עצמן בבחי' התכללות והעלאה בהשכל שזהו הפך ההשפעה

Nevertheless, it does not apply that the building of Malchus as a partzuf of its own be drawn from them, since they themselves are in a state of inclusion and elevation within the intellect, which is the opposite of outflow.

וזהו שבהיות זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] בבחי' עיבור במעי אימא הוא בחי' ו' זעירא היינו שהם רק ששה מדות המכוסין במעי אמן הוא השכל רק הנטייה שבסוף הוי' מורה שעומד אח"כ להתגלות,

And this is why, when Z'eir Anpin and Nukva are in the state of gestation in the womb of Imma, it is the level of a small vav; that is, they are only six attributes, covered in the womb of their mother, which is the intellect. Only the slant at the end of the vav indicates that it stands ready to be revealed afterward,

וזהו שנק' פסיעה לבר מעצמותו והיינו בחי' מלי' שבחסד מלי' שבגבורה כו"כ התג לות המדה.

and this is why it is called "a step outside" its own essence; namely, the level of the Malchus within Chesed, the Malchus within Gevurah, etc.: the power of the revelation of the attribute.

12 וזהו מספר מ"ב הם ששה מדות שכל אחד כלול משבעה. אבל אינן בחי' ז' מדות ממש

And this is the number forty-two: six attributes, each one comprised of seven. But they are not the level of actually seven attributes,

כי עדיין אין שייך שיהיה המלי' בנין בפ"ע [בפני עצמו] להיות עלמא דאתגליא ממש כ"א אחר הלידה.

for it does not yet apply that Malchus be a structure of its own, to be actually the revealed world, except after the birth.

13 ולכן בספה"ע [בספירת העומר] שהוא בחי' המשכה והתגלות מבינה לז"א ונוקי' [ונוקבא] ונמשך ג"כ בבי"ע עד

שנמשך בנפש האדם ע"כ הם

Therefore in the Counting of the Omer, which is the level of drawing down and revelation from Binah to Z'eir Anpin and Nukva, and which is drawn also into Beriah, Yetzirah and Asiyah, until it is drawn into the soul of man, therefore they are

שבעה שבועות שהמלי' נבנה פרצוף בפ"ע [בפני עצמו] משא"כ בחי' המסעות דכתיב קומה ה' לשון קימה והעלאה שז"א נכלל באימא ואז אינן זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כ"א רק בחי' ו'

seven weeks, for Malchus is built as a partzuf of its own. This is not so with the level of the journeys, of which it is written "Arise, Havayah," a term of rising and elevation, in which Z'eir Anpin is included in Imma; and then they are not Z'eir Anpin and Nukva but only the level of vav,

רק שוי"ו זה יש בו פסיעה לבר הוא בחי' מלי' שבששה מדות אלו א"כ הם מספר מ"ב היינו ששה מדות שכל מדה כלולה משבעה.

except that this vav has in it "a step outside," which is the level of Malchus within these six attributes. If so, they are the number forty-two, that is, six attributes, each attribute comprised of seven.

(ועיין בעי"ח [בעץ חיים] שער א"א פ"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] מענין מ"ב וענין מ"ט כו', ועיין לקמן בד"ה הנה גבי המסעות נתבאר ששם מ"ב הוא ז' מדות כל א' כלול מששה

(And see in Etz Chaim, Shaar Arich Anpin, chapter 14, on the matter of forty-two and the matter of forty-nine, etc. And see below, in the discourse beginning "Now, regarding the journeys," where it is explained that the Name of forty-two is seven attributes, each one comprised of six,

כמו שהם ז' פסוקים דאכגית"ן כל א' יש בו מששה תיבות. והדרוש ההוא כתרא הוא ועיין שם מזה).

just as there are the seven verses of Avgitatz, each of which has six words. And that discourse is the later one; see there on this.)

והנה להבין למה המסעות הם דוקא ע"ד העלאה והתכללות זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] באימא, יובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] לא יחפוז כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו.

Now, to understand why the journeys are specifically in the manner of elevation and inclusion of Z'eir Anpin and Nukva in Imma, it will be understood from what is written, "A fool does not desire understanding (tevunah), but only the revealing of his heart."

פי' כסיל הוא בחי' יניקת החיצונים שיניקתם מהמדות דקדושה וכענין אברהם שיצא ממנו כו', אך

The meaning: "fool" is the level of the nurture of the external forces, whose nurture is from the holy emotive attributes, as in the matter of Avraham, from whom there issued, etc. However,

יניקה זו הוא דוקא מהמדות כשיצאו כבר מבחי' בינה להיות בחי' בפ"ע [בפני עצמו] (שמהחזה ולמטה מתחיל עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] לפי ששם מסתיים יסוד אימא),

this nurture is specifically from the attributes once they have already gone out of the level of Binah to be a level of their own (for from the chest downward the Tree of Knowledge of good and evil begins, since there the Yesod of Imma ends),

אבל בהיותן כלולים ונעלמים בבחי' בינה ונק' חסדים המכוסים אז אין מהם יניקה לחיצונים כי בינה נק' עלמא דחירו כו'

but while they are included and hidden in the level of Binah, and are called “the hidden kindnesses” (chassadim hamechusim), then there is no nurture from them for the external forces, for Binah is called “the world of freedom,” etc.

ולכן לא יחפוץ כסיל הנ"ל בתבונה אותיות בן ובת היינו המדות זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כשהם כלולים בתבונה ונק' תעלומות לבו לא יחפוץ הכסיל בזה יען מבחי' זו אין לו יניקה

Therefore the aforementioned fool does not desire tevunah, whose letters are ben and bas (“son” and “daughter”), that is, the emotive attributes, Z'eir Anpin and Nukva, when they are included in tevunah and are called “the hidden things of his heart”; the fool does not desire this, because from this level he has no nurture,

רק בהתגלות לבו שהוא התגלות המדה אז יש לו יניקה, והטעם הוא כי יניקת החיצונים אינו נמשך כ"א מבחי' היש משא"כ מבחי' אין.

but only in “the revealing of his heart,” which is the revelation of the attribute; then he has nurture. And the reason is that the nurture of the external forces is drawn only from the level of yesh (something), which is not so from the level of ayin (nothing).

14 והנה כשהמדות כלולים בהשכל וההתבוננות הם בלתי מורגשים עדיין ליש ודבר וזה נק' תעלומות לב שנכלל האהבה ומכוסה בשכלו והשגתו והתבוננותו ומגודל ההתקשרות בהשגה אינו מרגיש האהבה כלל

Now, when the emotive attributes (middos) are included in the intellect and the contemplation, they are not yet felt as a something, a thing; and this is called “the hidden things of the heart,” in which the love is included and covered in one's intellect, comprehension and contemplation, and because of the greatness of the bond with the comprehension, one does not feel the love at all;

רק הם כלולים באור אימא ואינם בבחי' הרגשה וישות כלל ואז נק' בשם תבונה אותיות בן ובת הכלולים בהתבונה והדעת ממש וע"כ אין מזה שום יניקה לחיצונים שהם בחי' היש הגמור

rather, they are included in the light of Imma and are not at all in a state of being felt or of self-hood; and then they are called by the name tevunah, whose letters are ben and bas, which are included in the tevunah and the Daas themselves. Therefore there is no nurture at all from this for the external forces, which are the level of utter yesh (something).

(ובמ"א נתבאר טעם לזה מפני שהתגלות עתיק הוא בכינה א"כ בהיות האהוי"ר [האהבה ויראה] כלולים ביסוד אימא הם בהתקשרות בעולם התענוג. וזהו ענין שכינה נק' דרור עלמא דחירו.

(And elsewhere a reason for this is explained: because the revelation of Atik is in Binah; if so, when love and awe are included in the Yesod of Imma, they are bound up with the world of delight. And this is the matter of Binah being called "freedom" (deror), "the world of freedom."

וזהו ענין יוהכ"פ [יום הכפורים] שכל העליות דרך אימא והוא בחי' רעותא דלכא ולכן לוחות אחרונות שניתנו בחשאי ניתנו ביוהכ"פ [ביום הכפורים]. ופי' בחשאי פנימית הלב כו'.

And this is the matter of Yom Kippur, when all the ascents are by way of Imma, and it is the level of "the desire of the heart" (re'usa deliba); and therefore the second Tablets, which were given in silence, were given on Yom Kippur. And the meaning of "in silence" is the inwardness of the heart, etc.

ובמ"א נתבאר עוד טעם לזה כי הנה או"א [אבא ואימא] הם תריין ריעין דלא מתפרשין א"כ כשהמדות הם כלולים ביסוד אימא מאיר בהם ג"כ יסוד אבא והחכמה היא כח מה בחי' ביטול עץ החיים.

And elsewhere another reason for this is explained: for Abba and Imma are "two companions who never part"; if so, when the attributes are included in the Yesod of Imma, the Yesod of Abba also shines in them, and Chochmah is koach mah ("the power of 'what'"), the level of self-nullification (bittul), the Tree of Life.

וזהו ענין שמו"ע [שמונה עשרה] צלותא בחשאי. וממעמקים קראתיך ב' עומקים הם הב' יסודות דאו"א [דאבא ואימא] כו'. ושני הטעמים עולים בקנה א' עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזהר הרקיע בפרשה בראשית (בדף מ"ה) שאימא מקבלת מעתיק ע"י יסוד דאבא

And this is the matter of the Shemoneh Esreh, "a prayer in silence"; and "From the depths I have called You": two depths, which are the two Yesods of Abba and Imma, etc. And the two reasons are consistent with one another, according to what is written in the Zohar HaRakia on Parshas Bereishis (on folio 45), that Imma receives from Atik through the Yesod of Abba,

והיינו שהחכמה נק' עדן כו', אבל בהתגלות הלב שהמדות הם בבחי' גילוי בחי' בפ"ע [בפני עצמו] הם בבחי' הרגש ליש ודבר יש מי שאוהב כו'

that is, that Chochmah is called "Eden," etc. But in the revealing of the heart, when the attributes are in a state of revelation, a level of their own, they are in a state of being felt as a something and a thing: there is someone who loves, etc.;

אזי ממותרי המדה נמשך יניקת החיצונים שהוא היש הגמור כו' שיחזיק א"ע [את עצמו] ליש ודבר מפני שיש לו אהבה כו'.

then from the excess of the attribute the nurture of the external forces is drawn, which is the utter yesh, etc.: that one regards oneself as a something and a thing because one has love, etc.

והגם שבהתכללות יש ג"כ בחי' פסיעה לבר היינו שבכל המדה יש רק כח התגלות אותה המדה.

And although in the state of inclusion there is also the level of "a step outside," that is, that in each attribute there is only the power of revelation of that very attribute;

אבל מ"מ לא נמשך מהם בחי' גילוי ממש להיות בחי' מלי' בחי' בפ"ע [בפני עצמו] כ"א אחר הלידה ובהתגלות המדות ואז מבחי' היש נמשך יניקת החיצונים כו',

nevertheless, actual revelation, so as to be the level of Malchus as a level of its own, is not drawn from them except after the birth and with the revelation of the attributes; and then, from the level of yesh, the nurture of the external forces is drawn, etc.,

(ועוד יובן ענין זה ביותר ממ"ש במ"א גבי דרוש ברכת הזימון בענין עה"ד [עץ הדעת] ועה"ח [ועץ החיים] ובענין יין המשומר בענביו משי"ב [מששת ימי בראשית]).

(and this matter will be understood still more from what is written elsewhere, in the discourse on the Grace after Meals with a quorum (birkas hazimun), on the matter of the Tree of Knowledge and the Tree of Life, and on the matter of "the wine preserved in its grapes since the six days of Creation").

והנה בהיות עיקר ענין המסעות הוא בכדי להכניע החיצונים שלא יהיה להם יניקה מהמדות דקדושה ע"כ הוא ע"י העלאתם והתכללותם באור אימא ולא יהיו בבחי' הרגש כלל.

Now, since the essential point of the journeys was to subdue the external forces, so that they would have no nurture from the holy attributes, therefore it was through their elevation and inclusion in the light of Imma, so that they would not be in a state of being felt at all.

ולכן לא היו נחשבים כ"א בששה מדות שכל אחד מהם כלול מז', אבל בספירת העומר שהוא

And therefore they were reckoned only as six attributes, each one of them comprised of seven. But in the Counting of the Omer, which is

המשכת המדות מלמעלה למטה לחוץ אז מבחי' מל' שבהמדות דז"א נבנה בחי' בנין המלכות פרצוף בפ"ע [בפני עצמו] אז נעשה שבעה שבועות ז' פעמים ז' כו'

the drawing of the attributes from above to below, outward, then from the level of Malchus within the attributes of Z'eir Anpin the level of the building of Malchus as a partzuf of its own is built; then it becomes seven weeks, seven times seven, etc.

(ועמ"ש במ"א ע"פ וקבל היהודים שלתקן שלא יהיה יניקת החיצונים נמשך מקיפים דאימא להגן על המדות, וזהו והאם רובצת על האפרוחים כו' וכמו תבוא אם ותקנח כו'.

(And see what is written elsewhere on the verse "And the Jews accepted," that to rectify [matters], so that there not be nurture for the external forces, surrounding lights (makifim) of Imma are drawn down to protect the attributes; and this is "and the mother is sitting upon the fledglings," etc., and as in "Let the mother come and wipe up," etc.

ובמ"א נתבאר שמתלבשים ו"ק [וי קצוות] דאבא בוי"ק [בוי קצוות] דאימא ובזה נשמרים המדות מיניקת החיצונים. וצ"ל דמ"מ ע"י בחי' מ"ב שהמדות כלולים ביסוד אימא ממש מכניע החיצונים יותר ששם אין להם שום שליטה ויניקה כלל).

And elsewhere it is explained that the six extremities (vav ketzavos) of Abba are encloded in the six extremities of Imma, and through this the attributes are guarded from the nurture of the external forces. And it must be said that nevertheless, through the level of forty-two, in which the attributes are included in the Yesod of Imma itself, the external forces are subdued more, for there they have no dominion or nurture at all.)

ובזה יובן הענין מ"ש רבי יוחנן בן זכאי ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי. דלכאורה תמוה איך עלתה על דעתו שום ספק שיוליכוהו ח"ו [חס ושלום] לגיהנם מאחר שכל ימיו היה בתורה ועבודה.

And with this will be understood the matter of what Rabbi Yochanan ben Zakkai said: "And I do not know by which path they are leading me." For at first glance it is astonishing: how could any doubt have entered his mind that they might lead him, G-d forbid, to Gehinnom, since all his days he was occupied in Torah and divine service?

אך מפני שהאוי"ר [שהאהבה ויראה] שלו היה בבחי' התכללות בהמוחין דאימא מגודל התקשרותו בהשגה והתבוננות ושם המדות בלתי מורגשים כלל,

But because his love and awe were in a state of inclusion within the intellect (mochin) of Imma, because of the greatness of his bond with comprehension and contemplation, and there the attributes are not felt at all,

לכן לא היה יודע ריב"ז [רבן יוחנן בן זכאי] אם נתפעל באוי"ר [באהבה ויראה] מאחר שלא הרגישם כלל וע"כ אמר איני יודע באיזה כו'

therefore Rabbi Yochanan ben Zakkai did not know whether he had been stirred with love and awe, since he did not feel them at all; and therefore he said, "I do not know by which," etc.

(כי על העדר היראה יש עונש. ותדע שהמלאכים מתייראין מהדין ואינו שייך אצלם עון ממש כמאמר כלום יצה"ר [יצר הרע] יש ביניכם אלא רק זהו שאין היראה כדבעי וכמ"ש במ"א באריכות), כי מדותיו היו מכוסים ונעלמים בשכל ו

(for there is punishment for the absence of awe. And know that the angels are afraid of judgment, though actual sin does not apply to them, as in the saying, "Is there an evil inclination among you?"; rather, it is only that the awe is not as it should be; and as is written elsewhere at length), for his attributes were covered and hidden in the intellect, and

כמו מי שהוא בעומק השכל והעיון אינו מרגיש בשום מדה אף שהמדה ודאי כלולה בההשגה כו'.

like one who is in the depth of intellect and study, who does not feel any attribute, even though the attribute is certainly included in the comprehension, etc.

ועפ"ז [ועל פי זה] יובן מ"ש במ"א בענין גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין, כי הנה יוסף הוא צדיק

And according to this will be understood what is written elsewhere concerning the silver goblet that Yosef hid in Binyamin's sack: for Yosef is the tzaddik

עליון ובנימין נקרא צדיק תחתון כמ"ש מזה בביאור ע"פ מי יתנך כאח לי כו' ע"ש שיש נשמות שהם מבחי' יוסף ויש מבחי' בנימין.

above (tzaddik elyon), and Binyamin is called the tzaddik below (tzaddik tachton), as is written about this in the explanation on the verse "O that you were as a brother to me," etc.; see there, that there are souls that are of the level of Yosef, and there are [those] of the level of Binyamin.

15 ועיין מענין ב' מיני נשמות אלו באגה"ק [באגרת הקודש] סד"ה ויעש דוד שם, והנה הניצוצים המתפשטים מבחי' בנימין הם נשמות הבינונים ע"ד שפי' בסש"ב [בספר של בינונים] מהו בחי' בינוני.

And see concerning these two kinds of souls in Iggeres HaKodesh, at the end of the discourse beginning "And David made a name." Now, the sparks that spread forth from the level of Binyamin are the souls of the beinonim (intermediates), in the manner that is explained in Sefer Shel Beinonim, what the level of a beinoni is.

והניצוצים מבחי' יוסף זהו בחי' נשמות הצדיקים ומבואר בסש"ב [בספר של בינונים] פ"י [פרק י' / פרשה י'] דבחי' צדיק זהו מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים

And the sparks from the level of Yosef are the level of the souls of the tzaddikim; and it is explained in Sefer Shel Beinonim, chapter 10, that the level of a tzaddik is what is written, "How fair and how pleasant you are, love in delights,"

דהיינו שמתענג על ה' עונג נפלא כו' וכמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] על פסוק זה, משא"כ בבינוני כמשי"ש [כמה שכתוב שם] פ"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד].

that is, that he delights in G-d with a wondrous delight, etc.; and as is written in Iggeres HaKodesh on this verse; which is not so with the beinoni, as is written there, chapter 14.

אך עכ"ז [עם כל זה] יוכל להיות לפעמים שגם בבינונים תהיה האהבה עם השמחה והתענוג בה' לפי ערכו אך אינה בשלימות.

However, even so, it can sometimes be that in the beinonim too there will be love with joy and delight in G-d according to his measure, but it is not in completeness.

16 ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פ"ג בעתים מזומנים כו' וס"פ י"ד להתענג ולשמוח כו' ועמ"ש מזה בפ' תצוה בד"ה זכור דעמלק.

And see in Sefer Shel Beinonim, chapter 13, "at appointed times," etc., and at the end of chapter 14, "to delight and rejoice," etc.; and see what is written about this in Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "Remember [what] Amalek [did]."

וזהו ענין גביע הכסף שהטמין יוסף באמחת בנימין, כסף הוא בחי אהבה כמ"ש ברבות נשא ס"פ י"ג גבי קערת כסף שהוא ע"ש [על שם] נכספה

And this is the matter of the silver goblet that Yosef hid in Binyamin's sack: silver (kesef) is the level of love, as is written in [Midrash] Rabbah, Naso, at the end of section 13, concerning the "silver bowl," that it is named for "[My soul] longs (nichsefah),

וגם כלתה נפשי ואומר כי נכסף נכספתה לבית אביך, וע"ד מ"ש בזהר בענין ת' עלמין דכסופין דמתענגי בהו צדיקיא.

and even pines"; and it says, "For you longed greatly for your father's house"; and along the lines of what is written in the Zohar concerning the four hundred worlds of longing (kisufin) in which the tzaddikim delight.

17 והמשיך יוסף צ"ע [צדיק עליון] בחי זו לבנימין כדי שגם בנשמות הבינונים שהם ענפים וניצוצים המתפשטים מבנימין יוכל להיות בחי אהבה זו.

And Yosef, the higher tzaddik, drew this level to Binyamin, so that in the souls of the beinonim too, which are branches and sparks that spread forth from Binyamin, there could be this level of love.

ומה שהטמין הגביע שלא ידע מזה בנימין, זהו משום כי בבינונים שהם ניצוצים דבנימין צ"ל אהבה זו באופן שלא ידע בעצמו מזו האהבה הגבוהה דבחי אהבה בתענוגים

And as for his hiding the goblet, so that Binyamin would not know of it: this is because in the beinonim, who are sparks of Binyamin, this love must be in such a way that he himself does not know of this lofty love, the level of "love in delights,"

שהוא מדרגת צדיק שלמעלה ממדרגת הבינוני שמהתגלות אהבה זו בבינונים מה שלמעלה ממדרגתו יוכל להיות נמשך בו בחי יש ויוהרא כו'.

which is the rank of the tzaddik, above the rank of the beinoni; for from the revelation in the beinonim of this love, which is above his rank, there could be drawn into him a sense of yesh (self) and haughtiness, etc.

אמנם צ"ל איך יתכן שיהיה לו אהבה רבה ועליונה זו ושלא ידע ממנה כלל, הנה זה מובן ממש"כ [ממה שכתוב] בענין ריב"ז [רבן יוחנן בן זכאי] שמגודל טרדתו בעיון ובהתבוננות לא ידע מהאהבה

However, we must understand how it is possible for him to have this great and lofty love and not know of it at all. This is understood from what is written concerning Rabbi Yochanan ben Zakkai, that because of how deeply he was occupied in study and contemplation, he did not know of the love,

וזהו איני יודע באיזו דרך כו' כנ"ל, וא"כ פי' שהטמין הגביע זהו ענין חסדים המכוסים ביסוד אימא.

and this is "I do not know by which path," etc., as mentioned above. If so, the meaning of his hiding the goblet is the matter of the hidden kindnesses (chassadim hamechusim) in the Yesod of Imma.

18 ועמ"ש בפי' ויגש ע"פ וילקט יוסף את כל הכסף כו' ועמ"ש מענין אהבה בתענוגים ע"פ חכלילי עינים מיינ יינה של תורה נכנס יין כו' וזהו לשון גביע הכסף שבו נמשך היין כו'.

And see what is written in Parshas Vayigash on the verse "And Yosef gathered all the silver," etc.; and see what is written on the matter of "love in delights" on the verse "His eyes are red from wine": "The wine of Torah: wine entered," etc.; and this is the expression "the silver goblet," through which the wine is drawn, etc.

ולפי' [ולפי זה] אפשר לומר שריב"ז [שרבן יוחנן בן זכאי] שאמר איני יודע היינו מפני גודל ענותנותו ע"ד שאמר רבה כגון אנא בינוני אע"פ [אף על פי] שבודאי היה

Accordingly, it is possible to say that Rabbi Yochanan ben Zakkai, who said "I do not know," [said so] because of his great humility, along the lines of what Rabbah said, "[People] such as I are beinonim"; although he was certainly

צדיק גמור נדמה בעיניו כבינוני כמ"ש ענין זה בסש"ב [בספר של בינונים] פי"ג, ולפיכך התנהג ע"ד שהטמין יוסף כו' עד שאינו יודע בעצמו מבחי' זו האהבה רבה כו'.

a complete tzaddik, he appeared in his own eyes as a beinoni, as this matter is explained in Sefer Shel Beinonim, chapter 13. And therefore he conducted himself in the manner of Yosef's hiding, etc., to the point that he himself did not know of this level of great love, etc.

(ולפמ"ש [ולפי מה שכתוב] י"ל [יש לומר] לכאורה הא דביוהכ"פ [דביום הכפורים] קורין בס"ת [בספר תורה] רק ששה גברי זהו שיין לענין הנ"ל שהוא ע"ד כשהמדות מכוסים ביסוד אימא אז הם ששה מדות כו',

(And according to what has been written, it may be said, at first glance, that the fact that on Yom Kippur only six men are called to the reading of the Torah scroll pertains to the matter above, that it is like when the attributes are covered in the Yesod of Imma, they are then six attributes, etc.;

מיהו בפע"ח [בפרי עץ חיים] נתבאר בענין אחר דהיינו אדרבה מפני שהמלי' שהיא השביעית עלתה למעלה בפנימית אימא ור"ל [ורוצה לומר] שעלתה למעלה מהז"א שעדיין לא עלה לשם כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער יוהכ"פ [יום הכפורים] פ"ה.

however, in Pri Etz Chaim it is explained in a different way, namely, on the contrary: because Malchus, which is the seventh, has ascended on high into the inner dimension (pnimiyus) of Imma; that is to say, it ascended higher than Z'eir Anpin, which has not yet ascended there, as is written in Pri Etz Chaim, Shaar Yom HaKippurim, chapter 5.

ועמ"ש מזה בפ' אחרי בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר ועמ"ש במ"א על מאמר הרע"מ [הרע"א מהימנא] פרשה שופטים) (דער"ה ע"א) אלא סליקא לההוא אתר דאתמר ביה במכוסה ממך כל תחקור כו':

And see what is written about this in Parshas Acharei, in the explanation on the verse "For on this day He shall atone," and see what is written elsewhere on the statement of the Raaya Mehemna, Parshas Shoftim) (275a): "Rather, it ascends to that place of which it is said, 'What is concealed from you, do not investigate,'" etc.

19 ג והנה להבין בענין הששה מדות בפרטות היות נודע כי נצח והוד נק' ירכין לבר מגופא ונק' בדי ערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח ופ"י לבר מגופא היינו

3. Now, to understand the matter of the six attributes in detail, as it is known that Netzach and Hod are called "thighs outside the body," and they are called "willow branches," which have neither taste nor fragrance. And the meaning of "outside the body" is

כי חג"ת [חסד גבורה תפארת] הם עצם המדות ונה"י [ונצח הוד יסוד] הם השפעות המדות לזולתו ולכן נק' לבר מגופא, וענין שאין בהם טעם וריח היינו

that Chesed, Gevurah and Tiferes are the essence of the attributes, and Netzach, Hod and Yesod are the outflows of the attributes to another; and therefore they are called "outside the body." And the matter that they have no taste or fragrance is

כי בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] יש עדיין הארת השכל והטעם ולפי הארת המוחין והשכל כך הם אופני המדה בהתפעלות הלב אם רב

that in Chesed, Gevurah and Tiferes there is still the illumination of the intellect and the reason (ta'am), and according to the illumination of the mochin and the intellect, so are the modes of the attribute in the stirring of the heart, whether much

ואם מעט כי הארת המוחין מאירים בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] ולכן בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] יש בהם טעם היינו הארת הטעם מהשכל מתלבש בהמדה.

or little; for the illumination of the mochin shines in Chesed, Gevurah and Tiferes. Therefore Chesed, Gevurah and Tiferes have "taste" (ta'am) in them, that is, the illumination of the reason from the intellect is en clothed in the attribute.

משא"כ בנו"ה [בנצח והוד] כי נו"ה [נצח והוד] היינו שאחר שנסתלקו השכל והטעם של המדה מ"מ מתנצח לעשות המדה מחמת שכך נשאר ההסכמה אצלו.

Which is not so with Netzach and Hod; for Netzach and Hod means that after the intellect and the reason of the attribute have departed, one nevertheless prevails (misnatze'ach) to carry out the attribute, because that is how the resolve remained with him.

20 וזהו פי' נצח ענף החסד, שעושה חסד מחמת שהוסכם אצלו להיות חפץ חסד וכבר נסתלק הטעם והשכל שהיה בזה מאיזה טעם הסכים כן.

And this is the meaning of "Netzach is the branch of Chesed": one does kindness because one has resolved to be a person who desires kindness, and the reason and intellect that were in this, on account of which he resolved so, have already departed.

רק שנשאר ההסכם לבד, ולכן נקרא בדי ערכות שאין בהם טעם וריח היינו שכבר נסתלקו מלבו המוחין הנקי טעם (וריא הוא בחי' רצון ותענוג עיין לקמן בענין ירדן יריחו),

Only the resolve alone remains. Therefore they are called "willow branches," which have no taste or fragrance; that is, the mochin, which are called "taste," have already departed from his heart (and "fragrance" is the level of will and delight; see below on the matter of the Jordan of Jericho),

אך עכ"ז [עם כל זה] בחי' הניצוח וההסכם החזק יעשה את החסד אף שלכו בל עמו. כמ"כ [כמו כן] ההוד נק' ענף הגבורה בקו שמאל.

but nevertheless the quality of prevailing and the firm resolve will carry out the kindness, even though his heart is not with him. Likewise, Hod is called the branch of Gevurah, on the left line.

ונמצא לפ"ז [לפי זה] מובן כי חג"ת [חסד גבורה תפארת] הם למעלה במדרגה מבחי' נו"ה [נצח והוד], וא"כ לפ"ז [לפי זה] צ"ל מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער העמידה פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] בכוונת אל עליון גומל חסדים טובים אל עליון הוא אריך אנפין

It follows, accordingly, that Chesed, Gevurah and Tiferes are higher in rank than the level of Netzach and Hod. If so, accordingly we must understand what is written in Pri Etz Chaim, Shaar HaAmidah, chapter 14, on the intention of "G-d Most High (El Elyon), who bestows good kindnesses": "El Elyon is Arich Anpin,

שהוא הכתר שהוא הגומל חסדים שהם נה"י [נצח הוד יסוד] דז"א המוציא אותם בסוד תוספת מחדש כו' שנה"י [שנצח הוד יסוד] חדשים דז"א נמשכים מהכתר דוקא.

which is Keser, which is the one who 'bestows the kindnesses,' which are Netzach, Hod and Yesod of Z'eir Anpin, bringing them forth in the mystery of a new addition," etc.; for the new Netzach, Hod and Yesod of Z'eir Anpin are drawn specifically from Keser.

וזוהו ג"כ ענין ומביא גואל לבני בניהם שהם נו"ה [נצח והוד] כו' כמש"ש [כמה שכתוב שם] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] ועיין בזהר פ' שמיני (דל"ו ע"א).

And this is also the matter of "and brings a redeemer to their children's children," who are Netzach and Hod, etc., as is written there, chapter 15. And see in the Zohar, Parshas Shemini (36a).

הרי מבואר דנו"ה [דנצח והוד] שרשם מהכתר שהוא למעלה מאו"א [מאבא ואימא] וכ"ש [וכל שכן] מחג"ת [מחסד גבורה תפארת], וגם מבשרי אחזה שהרגלים שהם בחי' נו"ה [נצח והוד] הרי הם המעמידים הגוף והראש ונושאים את הראש,

Thus it is explained that the root of Netzach and Hod is from Keser, which is higher than Abba and Imma, and all the more so than Chesed, Gevurah and Tiferes. And also, "From my flesh I behold [G-d]": the legs, which are the level of Netzach and Hod, are what hold up the body and the head and carry the head;

וגם לרפואת הראש הוא ע"י הרגל שמימין במים חמין וכדומה לפי שיש גידי הראש בהרגל כי נעוץ סופן בתחלתן (וכמ"ש במ"א ע"פ והארץ הדום רגלי).

and also the healing of the head is through the foot, which one places in hot water and the like, because the sinews of the head are in the foot, for "their end is wedged in their beginning" (and as is written elsewhere on the verse "And the earth is My footstool").

ויוכן זה עד"מ שאנו רואים שיש איש חכם ולומד ומ"מ אין יכול ללמד ולהשפיע לזולתו למי שהוא קטן ממנו ולעצמו מבין ומשיג הענין

And this will be understood by way of analogy: we see that there is a man who is wise and learned, and nevertheless he cannot teach and impart to another, to one who is lesser than he; for himself he understands and grasps the matter,

אבל להשפיע לזולתו אין ביכולתו ואדם שהוא יותר חכם ממנו יכול להשפיע וללמד לאחר החכמה ההוא, שמפני שהוא חכם יותר ומבין הדבר לעומקו ע"י דוקא יכול להשפיע לזולתו,

but to impart it to another is not within his ability; whereas a person who is wiser than he can impart and teach that wisdom to another, for because he is wiser and understands the matter to its depth, specifically through this he can impart to another.

והנה החכמה מאין תמצא מבחי' כתר וכאשר השיג זה החכמה לעומקה ושרשה מאיר בו מבחי' האין

Now, "wisdom is found from ayin (nothing)," from the level of Keser; and when one has grasped this wisdom to its depth and its root, there shines in him from the level of the ayin

(וכמו ההפרש בין מעיין הנובע שנקרא מים חיים שקרוב להמקור מוצא המים חיים משא"כ מי שאינו משיג כ"כ [כל כך] לעומקה ותכליתה הוא כמו סתם מים שאינם מים חיים שרחוקים מהמקור כו')

(and like the difference between a flowing spring, which is called "living water," for it is close to the source from which the living water issues; which is not so with one who does not grasp so much of its depth and its ultimate point: he is like ordinary water, which is not living water, being far from the source, etc.);

ע"יזוהוא שי כול להשפיע למטה, א"כ אנו רואים שכדי להשפיע לזולתו שזהו ירידה מעצמותו לבר מגופא תלוי דוקא במה שמשיג החכמה לעומקה בחי' אין שממנו תמצא החכמה

through this he is able to impart below. If so, we see that in order to impart to another, which is a descent from one's essence, "outside the body," it depends specifically on grasping the wisdom to its depth, the level of ayin, from which wisdom is found;

ולא כן במי שאינו מבין החכמה לעומקה ותכליתה אף שחכם ונבון הוא לעצמו אעפ"כ [אף על פי כן] אינו יכול להסביר ולהשפיע לזולתו ועמ"ש מזה בפ' לך לך. ד"ה הנה אברם כו'.

which is not so with one who does not understand the wisdom to its depth and its ultimate point: even though he is wise and understanding for himself, nevertheless he cannot explain and impart to another. And see what is written about this in Parshas Lech Lecha, discourse beginning "Now, Avram," etc.

21 וכמ"כ [וכמו כן] יובן למעלה דבחי' נו"ה [נצח והוד] שהם לבר מגופא שהוא ירידת השפע מהמדות עליונות

למטה שרשם נמשך דוקא מבחי' אין וכתר שהוא למעלה ממוחין שבראש וכמ"ש והחכמה מאין תמצא

Likewise it will be understood above, that the level of Netzach and Hod, which are "outside the body," which is the descent of the flow from the higher attributes downward, their root is drawn specifically from the level of ayin and Keser, which is above the mochin in the head; and as it is written, "And wisdom is found from ayin."

וזהו שלהיות מביא גואל לבני בניהם שהם בחי' נו"ה [נצח והוד] הוא ע"י התגלות אל עליון בחי' כתר כנ"ל

And this is why "bringing a redeemer to their children's children," who are the level of Netzach and Hod, is through the revelation of El Elyon, the level of Keser, as mentioned above.

(ועמ"ש מזה בביאור ע"פ צאינה וראינה גבי ענין לכו לחמו בלחמי. ומזה יובן שרש ענין מ"ש באגה"ק

[באגרת הקודש] בתחלתו ע"פ חגרה בעוז מתניה שע"י עסק ולימוד הלכות בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] נמשך

כח ועוז במתניה נו"ה [נצח והוד] שהם בחי' רגלים המעמידים הראש

(And see what is written about this in the explanation on the verse "Go forth and see," regarding the matter of "Come, eat of my bread." And from this will be understood the root of the matter of what is written in Iggeres HaKodesh, at its beginning, on the verse "She girds her loins with strength": that through engaging in and learning the laws of the Oral Torah, power and strength are drawn into "her loins," Netzach and Hod, which are the level of the legs that hold up the head,

דהיינו בחי' אמונה ע"ש והיינו לפי שנה"י [שנצח הוד יסוד] נמשכים מהכתר שהוא רצון עליון המתגלה בתושבע"פ [בתורה שבעל פה]. ועמ"ש מענין נצח בד"ה למנצח על השמינית וע"פ התוספתא שבזהר (בשלח)

that is, the level of faith; see there. And this is because Netzach, Hod and Yesod are drawn from Keser, which is the Supernal Will that is revealed in the Oral Torah. And see what is written on the matter of Netzach in the discourse beginning "For the conductor, on the Sheminis," and on the Tosefta in the Zohar, Beshalach)

(ד"נ) גבי תלת רוחין דכלילן בתלת כו' ועמ"ש בפ' יתרו בד"ה הנה להבין שרש ענין מתן תורה בענין (folio 50), regarding "three spirits that are included in three," etc. And see what is written in Parshas Yisro, in the discourse beginning "Now, to understand the root of the matter of the Giving of the Torah," on the matter of

וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא כו'. ומזה יובן ג"כ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] והנצח זו ירושלים וכמ"ש במ"א.

"And also the Eternal One (Netzach) of Israel does not lie," etc., "for He is not a man," etc. And from this will also be understood the saying of our Sages, of blessed memory, "And the Netzach': this is Jerusalem," as is written elsewhere.

22 והנה נצח הוא ענף החסד שהוא בחי' גילוי האהבה מסותרת להתחזק בהאהבה כל היום אף בלי טעם כלל, והוד הוא ענף הגבורה וכידוע ההפרש בין ברכה להודאה

Now, Netzach is the branch of Chesed, which is the level of the revelation of the hidden love, to strengthen oneself in the love all day, even without any reason at all; and Hod is the branch of Gevurah. And as is known, the difference between blessing and acknowledgment (hoda'ah)

כי הודאה הוא מרחוק וכמ"ש ע"פ ולשרקה בני כו', והיינו כי בחי' הגבורה הוא בחי' יראה שהוא מקרוב שע"י השגה ברוממותו נמשך היראה.

is that acknowledgment is from afar, and as is written on the verse "And to the choice vine, the son of," etc.; that is, the level of Gevurah is the level of awe, which is from close by, for through comprehension of His exaltedness the awe is drawn.

23 וענף היראה הוא בחי' הודאה מרחוק שמודה על הדבר ההוא בלי השגה בעצם. וכמ"כ [וכמו כן] יש במדת הגבורה כל השבעה מדות ובחי' נצח שבגבורה הוא שמקבל בניצוח ועקשות קבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] וכמ"ש ויירא ויאמר מה נורא כו',

And the branch of awe is the level of acknowledgment from afar, in which one acknowledges that thing without truly grasping it. And likewise, in the attribute of Gevurah there are all seven attributes, and the level of the Netzach within Gevurah is that one accepts the yoke of the Kingdom of Heaven with determination and stubbornness; and as it is written, "And he was afraid, and said: How awesome," etc.

פי' ויירא הוא שהמשיך עליו להיות מתיירא וכמ"ש שום תשים עליך מלך כי לאחר שנעשה מלך לעשות בהם כרצונו הרי ודאי תפול אימתו עליהם וזהו בחי' יראה ממש,

The meaning of "and he was afraid" is that he drew upon himself to be afraid; and as it is written, "You shall surely set a king over you": for after he has become king, to do with them as he wishes, certainly the dread of him falls upon them, and this is the level of actual awe;

אבל קודם שנעשה מלך רק שהוסכם להשימו למלך זהו תשים עליך מלך היינו שממשיך עליו היראה ומסכים ברצונו ע"ז אף שאין לו יראה בפ"מ [בפועל ממש] עדיין וכך

but before he has become king, when it has only been agreed to set him up as king, this is "You shall set a king over you": that is, he draws the awe upon himself and consents with his will to this, even though he does not yet have awe in actual fact. And so

הוא ענין ויירא ויאמר מה נורא דאף שאין לו השגה כ"כ [כל כך] ברוממותו ית' עד שתפול עליו אימה מ"מ מתנצח לקבל עליו עומ"ש [עול מלכות שמים] ונק' נצח שבגבורה

is the matter of "And he was afraid, and said: How awesome": even though he does not have so much comprehension of His exaltedness, may He be blessed, that dread would fall upon him, he nevertheless prevails to accept upon himself the yoke of the Kingdom of Heaven; and this is called the Netzach within Gevurah,

שכך הוסכם הדבר קבלת עול מלכות שמים וא"כ גם באדם ב' בחי' נוי"ה [נצח והוד] שרשן גבוה מאד וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא ולכן וסלחת כו' כמ"ש במ"א.

for so the matter was resolved: the acceptance of the yoke of the Kingdom of Heaven. If so, in man too the two levels of Netzach and Hod have a very lofty root; and as it is written, "For it is a stiff-necked people," and therefore "and You shall forgive," etc., as is written elsewhere.

24 והנה כל המסעות היו עד ירדן יריחו. והענין דהנה כתיב והריחו ביראת ה' כו' ופי' לא למראה עיניו

Now, all the journeys were up to the Jordan of Jericho. And the explanation: it is written, “And he will scent (vaharicho) through the awe of Havayah,” etc., and the explanation is: “not by what his eyes see,”

כי ראייה היינו בחי' חכמה ולא למשמע אזניו שהוא בחי' בינה כ"א והריחו דמורח ודאין

for sight is the level of Chochmah, “and not by what his ears hear,” which is the level of Binah, but rather “he will scent,” for he smells and judges

(ועיין מזה בזהר פ' יתרו דע"ח א' ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] ובזהר ויקהל דרי"ג ע"ב),

(and see on this in the Zohar, Parshas Yisro, folio 78a, and in the Mikdash Melech there in the name of Rabbi Chaim Vital, and in the Zohar, Vayakhel, folio 213b).

נמצא בחי' ריח הוא יותר גבוה מחו"ב [מחכמה ובינה] כי שרש בחי' ריח הוא מבחי' חוטמא דא"א וכמ"ש ותהלתי אחטם לך.

It follows that the level of fragrance is higher than Chochmah and Binah, for the root of the level of fragrance is from the level of the Nose of Arich Anpin; and as it is written, “And for My praise I will restrain (echetom) for you.”

וגם בגמ' [בגמרא] יש רמז ע"ז כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לבעל החוטם אני מבקש וע"ז נאמר במשיח והריחו ביראת ה'.

And in the Gemara too there is an allusion to this, as our Sages, of blessed memory, said, “I seek the one with the nose”; and of this it is said of Mashiach, “And he will scent through the awe of Havayah.”

25 והנה ההפרש בין טעם לריח הגם ששניהם מחזקים כח השכל מ"מ יש הפרש ביניהם שהטעם והמאכל

מחיה את האדם ע"ד אור פנימי והריח הוא בחי' מקיף

Now, the difference between taste and fragrance: although both of them strengthen the power of the intellect, nevertheless there is a difference between them, for taste and food give life to a person in the manner of an inner light, and fragrance is the level of a makif (encompassing [light]);

שהרי הפרי שמריחים בו נשאר בשלימות כבתחלה רק הריח מתפשט ממנו לא כן במאכל שלועסו ובלעו.

for the fruit one smells remains whole as at first, and only the fragrance spreads out from it. This is not so with food, which one chews and swallows.

כמ"כ [כמו כן] למעלה אכלו רעים לעילא שהן או"א [אבא ואימא] אבא יונק ממזל השמיני כו' זהו התלבשות בפנימיות ועד"ז נמשך ג"כ בג"ע [בגן עדן] צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה ע"י שנקלט בהשגתם ממש בבחי' או"פ [אור פנימי].

So too above: "Eat, O friends," on high, who are Abba and Imma; Abba draws from the eighth mazal, etc.: this is enclothement in the inner dimension (pnimiyus). And in the same way it is drawn also into Gan Eden: "the tzaddikim sit and take pleasure in the radiance of the Shechinah," through its being actually absorbed into their comprehension, at the level of inner light (or pnimi).

26 וזהו ותורתך בתוך מעי. לכו לחמו כו'. כי אורייתא מחכמה ובינה נפקת. אך המצות עצמן שרשן בבחי' כתר תר"ך עמודי אור ומשם א"א לבוא הגילוי בפנימיות ממש

And this is "and Your Torah is within my innards"; "Come, eat [of my bread]," etc.; for the Torah comes forth from Chochmah and Binah. But the mitzvos themselves are rooted in the level of Keser, the six hundred and twenty pillars of light, and from there the revelation cannot come truly into the inner dimension,

אלא מרחוק ה' נראה עליהם היינו כמ"ש בזהר תפיס ולא תפיס (עיין בזהר פ' נח דס"ה ע"א ובפרשת פקודי דרכ"ו א' ודרס"ט א')

but only "from afar Havayah appeared" over them; that is, as is written in the Zohar, "grasped and not grasped" (see in the Zohar, Parshas Noach, folio 65a, and in Parshas Pekudei, folio 226a and folio 269a);

שאין התענוג נמשך ומתגלה בבחי' פנימיות לתוך השגתו ממש רק כדוגמת הריח וכמ"ש בזהר פ' צו (דכ"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) לא ידעין בר ריחא כמאן דאריח ריחא ואתבסם כו' ועיין במק"מ [במקדש מלך] שם.

for the delight is not drawn and revealed in an inner way into one's actual comprehension, but only like fragrance; and as is written in the Zohar, Parshas Tzav (end of folio 26b), "They know nothing but the fragrance, like one who smells a fragrance and is refreshed," etc.; and see the Mikdash Melech there.

וזהו ענין שמהמצות נעשים לבושים להנשמה בג"ע [בגן עדן] דהיינו בחי' מקיפים מה שלא יכול להתגלות לתוך השגתו ממש

And this is the matter that from the mitzvos garments are made for the soul in Gan Eden, that is, the level of makifim (encompassing lights): what cannot be revealed into one's actual comprehension

כמו המזון כ"א בבחי' מקיף ונקי' לבוש וזהו מ"ש וירח את ריח בגדיו וכמ"ש בזהר פ' בלק (דקפ"ו א') בריחא דלבושייכו כו'

like food, but only as a makif, and is called a garment. And this is what is written, "And he smelled the fragrance of his garments," and as is written in the Zohar, Parshas Balak (folio 186a), "by the fragrance of your garments," etc.

(ועמ"ש בפ' חקת בד"ה אז ישיר כו' עלי באר מענין המקיף והלבוש הנמשך לצדיקים בג"ע [בגן עדן] ממעשה המצות ושם נזכר המשל כברק המבריק כו')

(And see what is written in Parshas Chukas, in the discourse beginning "Then [Israel] sang," etc., "Spring up, O well," on the matter of the makif and the garment that are drawn to the tzaddikim in Gan Eden from the performance of the mitzvos; and there the analogy is mentioned, "like lightning that flashes," etc.

ואפשר שזהו בחי' ראיה וכמ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו. אכן במשיח שנאמר והריחו כו' לא למראה עיניו זהו מקיף עליון יותר.

And it is possible that this is the level of sight, and as it is written, "And Havayah will be seen over them, and His arrow will go forth like lightning." However, with Mashiach, of whom it is said, "And he will scent," etc., "not by what his eyes see," this is a higher makif.

וכנודע שיש ב' בחי' מקיפים ועיי' מ"ש סד"ה זאת חנוכת המזבח בענין שמן המשחה וקטורת ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי ובד"ה וישלח יהושע כו' ואת יריחו בהפטרה דפ' שלח),

And as is known, there are two levels of makifim; and see what is written at the end of the discourse beginning "This is the dedication of the altar," on the matter of the anointing oil and the incense; and see what is written in the discourse beginning "I have come into my garden," on the matter of "I have gathered my myrrh," and in the discourse beginning "And Yehoshua sent," etc., "and Jericho," in the haftarah of Parshas Shelach).

והנה יריחו היא עיר התמרים ותמר הוא בחי' צדיק כמ"ש צדיק כתמר יפרח מה תמר אין לו אלא לב אחד דהיינו רצון אחד בלבו לה'.

Now, Jericho is "the city of palms," and the palm is the level of the tzaddik, as it is written, "The righteous one will flourish like a palm": just as a palm has only one heart, that is, one will in his heart, for G-d.

ובילקוט איתא מה תמר לבו מכוון למעלה אף צדיקים לבם מכוון למעלה כו' ופי' עיר התמרים היינו כי יש ב' בחי' צדיק עליון וצדיק תחתון

And in the Yalkut it says: "Just as the heart of the palm is directed upward, so too the hearts of the tzaddikim are directed upward," etc. And the meaning of "the city of palms" is that there are two levels: the higher tzaddik and the lower tzaddik

(עמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי בפ' תרומה וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד היינו בחי' צדיק עליון. כך אין בלבנו אלא אחד היינו צדיק תחתון ועמ"ש מזה בד"ה זכור דעמלק).

(see what is written in the discourse beginning "O that you were as a brother to me," in Parshas Terumah; and this is: "Just as in your heart there is only one," that is, the level of the higher tzaddik, "so in our heart there is only one," that is, the lower tzaddik; and see what is written about this in the discourse beginning "Remember [what] Amalek [did]").

פי' צדיק עליון היינו דעת המחבר ומייחד או"א [אבא ואימא] וצדיק תחתון הוא בחי' יסוד המחבר זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא].

The meaning: the higher tzaddik is Daas, which joins and unites Abba and Imma; and the lower tzaddik is the level of Yesod, which joins Z'eir Anpin and Nukva.

וזהו ענין יעשה שלום לי יעשה לי. עמ"ש מזה בביאור ע"פ החלצו מאתכם. ולכן היה ביריחו ז' חומות בחי' ז' אומות ששרשם מז' מדות

And this is the matter of "Let him make peace with Me; peace let him make with Me." See what is written about this in the explanation on the verse "Arm from among yourselves." And therefore Jericho had seven walls, the level of the seven nations, whose root is from the seven attributes;

כי יריחו היה מנעלה של א"י [ארץ ישראל] בחי' יסוד. ולכן לא נחלקה כלל לשבטים כי הוא כלול מכל א"י [ארץ ישראל]

for Jericho was the lock of the Land of Israel, the level of Yesod. And therefore it was not divided among the tribes at all, for it is comprised of all the Land of Israel

(ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] בסופו בענין שבעה הקפות עם הלולב בהושענא רבה. ועיין מענין צדיק כתמר יפרח ברכות לך לך פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] במדבר רפ"ג [ריש פרק ג'] ובזח"א [ובזהר חלק א] דפ"ב סע"א [סוף עמוד א] ודף ר"ך ע"ב. ח"ג [חלק ג'] דט"ז ע"א ודרצ"ב סע"א [סוף עמוד א])

(and see in Pri Etz Chaim, at its end, on the matter of the seven circuits with the lulav on Hoshana Rabbah. And see on the matter of "The righteous one will flourish like a palm" in [Midrash] Rabbah, Lech Lecha, section 41, and Bamidbar, beginning of section 3, and in the Zohar, Part I, end of folio 82a and folio 220b; Part III, folio 16a and end of folio 292a).

והנה עיקר פי' צדיק נקי כן מי שמקיים המצות ומבואר לעיל שהמצות הן הן בחי' ריח בגדיו.

Now, the essential meaning of "tzaddik": one is called so who fulfills the mitzvos; and it was explained above that the mitzvos are precisely the level of "the fragrance of his garments."

ולכן יריחו היא עיר התמרים, וענין ירדן יריחו לשון המשכה וירידה שהוא המשכת בינה למלי', דהיינו המשכת היחוד עליון שע"י צדיק עליון שיומשך ג"כ למטה ע"י בחי' צדיק תחתון.

Therefore Jericho is the city of palms. And the matter of the Jordan (Yarden) of Jericho is a term of drawing down and descent (yeridah), which is the drawing of Binah to Malchus; that is, the drawing of the higher union, which is through the higher tzaddik, so that it be drawn also below, through the level of the lower tzaddik.

ועיין מענין זה דירדן בזהר פי' שלח (דקס"ו סע"א [סוף עמוד א]) ומ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל]. ועמ"ש סד"ה כה תברכו בענין וישם לך שלום כו',

And see on this matter of the Jordan in the Zohar, Parshas Shelach (end of folio 166a), and what is written in the Mikdash Melech there in the name of Rabbi Chaim Vital. And see what is written at the end of the discourse beginning "Thus shall you bless," on the matter of "and grant you peace," etc.;

ועיין לעיל שלכן היה המ"ב מסעות עד ירדן יריחו כו' שהכל נקי יצ"מ [יציאת מצרים] עד ירדן יריחו לפי

and see above, that this is why the forty-two journeys were up to the Jordan of Jericho, etc.; for it is all called the Exodus from Egypt, up to the Jordan of Jericho, since

כי מה שמלוכש בכלי נקי מיצר וגבול לגבי בחי או"מ [אור מקיף] שלמעלה מהכלי שזהו בחי ריח ועי
בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] הנ"ל:

what is enclothed in a vessel is called a narrow strait and a limitation, relative to the level of encompassing light (or makif) that is above the vessel, which is the level of fragrance. And see in Etz Chaim, Shaar Arich Anpin, chapter 14, mentioned above.

אלה מסעי בניי כו' ויכתב משה את מוצאיהם...

“These are the journeys of the children of Israel... And Moshe wrote their goings-forth according to their journeys”

1 אלה מסעי בניי [בני ישראל] כו' ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם כו' ואלה מסעיהם למוצאיהם. וצ"ל למה גבי ויכתוב משה הקדים מוצאיהם למסעיהם ואח"כ הפך ואומר ואלה מסעיהם למוצאיהם.

“These are the journeys of the children of Israel,” etc. “And Moshe wrote their goings-forth according to their journeys,” etc., “and these are their journeys according to their goings-forth.” We need to understand why, regarding “And Moshe wrote,” [the verse] put “their goings-forth” before “their journeys,” and afterwards reversed [the order] and says, “and these are their journeys according to their goings-forth.”

גם מהו ויכתוב משה כו' דמסתמא משה כתבו ככל התורה אשר הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב.

Also, what is [the meaning of] “And Moshe wrote,” etc.? For presumably Moshe wrote it, like all the Torah, which the Holy One, blessed be He, says, and Moshe says and writes.

אך הענין כי הנה ענין המסעות שנסעו וחנו במדבר מ"ב פעמים עם הארון ויהי בנסוע כו'

But the explanation is this. The journeys in which they traveled and camped in the desert forty-two times with the Ark — “And it was, when [the Ark] set out,” etc.,

ובנוחה כו' רק שהארון נעשה אח"כ ומסעות הראשונות עד מדבר סיני נסעו בלא הארון שהם כנגד שם מ"ב אנא בכח גדולת ית"ץ כו'

and “when it rested,” etc.; only, the Ark was made later, and the first journeys, up to the desert of Sinai, they traveled without the Ark — they correspond to the Name of forty-two [letters], “We beseech You, by the great power of Your right hand, release the bound one,” etc.

אף שהיה זה בסיבה מחמת חטא המרגלים שנגזרה גזירה להתעכב מ' שנה במדבר עכ"ז [עם כל זה] הרי הוא ית' הוא סיבת הסיבות.

Although this came about through a cause — because of the sin of the spies, when the decree was issued that they be held back forty years in the desert — nevertheless, He, may He be blessed, is the Cause of causes.

2 והנה גם ע"פ הנגלה יש טעם לזה כדי שימצאו האוצרות לקיים מ"ש ובתים מלאים כל טוב כו' כמ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה].

Now, also according to the revealed [teaching] there is a reason for this: so that they would find the treasures, to fulfill what is written, "and houses full of all good things," etc., as our Sages, of blessed memory, said.

וע"פ הנסתר נזכר בספרים שהוא כדי להכניע את המדבר הגדול והנורא ע"י מ"ב מסעות שנסעו וחנו כנס"י [כנסת ישראל] עם הארון שהם כנגד שם מ"ב כו'.

And according to the hidden [teaching], it is mentioned in the books that it was in order to subdue "the great and awesome desert" through the forty-two journeys in which the Congregation of Israel traveled and camped with the Ark, which correspond to the Name of forty-two [letters], etc.

3 ולהבין מהו ענין הכנעה זאת להמדבר הלא הוא שממה ואין דר בו. אך הענין הוא

And to understand what this subduing of the desert is — is it not desolate, with no one living in it? But the explanation is

כי המדבר נק' מדבר העמים שהוא מקור יניקת כל הקליפות והוא לעומת בחינת ירושלים שהוא המקור לכל העולם כולו בקדושה כי זה שער השמים שנמשך שם ההשפעה מלמעלה

that the desert is called "the desert of the nations," which is the source from which all the kelipos draw their nurture. And it is the counterpart of the aspect of Jerusalem, which is the source for the whole world in holiness, for "this is the gate of heaven," where the flow from above is drawn down;

כי שם צוה ה' את הברכה ומשם היו מקבלים כל הארצות (וכמ"ש בזהר פ' תרומה דקנ"ז ע"א ועיי' עוד בזהר פ' יתרו דע"ט א')

for "there Havayah commanded the blessing," and from there all the lands would receive (as is written in the Zohar, Parshas Terumah, folio 157, side a; and see further in the Zohar, Parshas Yisro, folio 79, side a).

ולכן ירושלים הוא באמצע הישוב ואת זה לעומת זה עשה האלקים בחי' מדבר הוא מקור כל הקליפות

Therefore Jerusalem is in the middle of the inhabited world. And "G-d has made this opposite that": the aspect of desert is the source of all the kelipos.

ולכן הוא ארץ מלחה אשר לא יעשה פרי כו' כי בקדושה מיהב יהבי משקל לא שקלי וכמ"ש ואתה מחיה את כולם שתמיד נמשכים השפעות החיות.

Therefore it is "a salt land, which does not yield fruit," etc. For in holiness, "giving, they give; taking, they do not take," as it is written, "and You give life to them all": the flows of life-force are drawn down constantly.

ולהיפך בקליפה כתיב הב הב שמבקשים הכל בשביל עצמם לגרמיה ואינן משפיעים לזולתם (ועיין מענין הב הב בזהר פ' קדושים ד"פ ע"ב ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובאדרא דנשא קל"ה סע"א [סוף עמוד א] ובפ' וירא דק"י ע"ב ובפ' בשלח דנ"ו ע"א)

Conversely, of kelipah it is written, "Give, give!": they seek everything for themselves, for their own sake, and do not give to others (and on the subject of "Give, give," see the Zohar, Parshas Kedoshim, folio 80, side b, and the commentary of the Ramaz there; and the Idra of Naso, folio 135, end of side a; and Parshas Vayera, folio 110, side b; and Parshas Beshalach, folio 56, side a).

ולכן עפר מדבר פסול לכיסוי הדם לפי שאינו מגדל צמחים כו' כמ"ש בגמרא. וע"י שנסעו בו בניי [בני ישראל] הכניעו אותם ומעשה אבות הוא פעולה לבנים עד

Therefore desert earth is unfit for covering the blood, because it does not grow plants, etc., as is stated in the Gemara. And through the children of Israel traveling in it, they subdued them; and the deed of the fathers works [its effect] for the children until

סוף כל הדורות שמחמת זה יש ביכולת האדם להכניע הגוף שלו שהוא משכא דחויא מבחי' הקליפות הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי שתחלת הווייתו הוא מן תאוה כו'

the end of all the generations: because of this, a person has the ability to subdue his own body, which is "the serpent's skin," from the aspect of the kelipos — "Behold, I was formed in iniquity, and in sin did my mother conceive me," for the beginning of his coming into being is from desire, etc.,

וכמ"ש ברבות תזריע פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] כלום נתכוין כו' וכדי שיסכים גם הגוף לרצון הנפש אלקית בבחי' ואהבת כו' זהו ע"י שכבר נכנע המקור שלהם

as is written in Midrash Rabbah, Tazria, chapter 14: "Did he intend..." etc. And for the body, too, to consent to the will of the G-dly soul, at the level of "And you shall love," etc. — this comes about because their source has already been subdued.

אבל לולי זה לא היה יכולת בשום אופן לאדם להתגבר על גופו ונפשו הבהמית כ"א לפי שכבר נכנע המקור שלהם לכן גם הענפים יהיו נכנעים ע"י האדם כו' והיינו ע"ד כלל ופרט כו':

But were it not for this, a person would have no ability whatsoever to overcome his body and his animal soul. Rather, because their source has already been subdued, therefore the branches, too, will be subdued by a person, etc. And this is along the lines of "general and particular," etc.

4 ב אך עדיין צ"ל למה היתה זאת מאת ה' לברוא הקליפות ושח"כ יצטרכו להכניעם לא יהיה לא הא ולא הא.

2. But we still need to understand why this was from G-d: to create the kelipos, and that afterwards it would be necessary to subdue them. Let there be neither this nor that!

הנה כתיב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אל תקרי מה אלא מאה ברכות שחייב אדם לברך כו'.

Now, it is written, "And now, Israel, what (mah) does Havayah your G-d ask of you, but to fear," etc.; and our Sages, of blessed memory, said: do not read mah ("what") but me'ah ("a hundred") — the hundred blessings that a person is obligated to recite, etc.

דהנה הברכה יש בה נוכח ונסתר (ועיין מזה בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הברכות פרק שני) בא"י [ברוך אתה ה'] היינו נוכח

For a blessing contains both direct address and the hidden [third person] (and see about this in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaBerachos, chapter two). "Blessed are You, Havayah" is direct address,

כי ואתה מחיה את כולם ע"י אותיות שמא' ועד תי"ו ובמחשבה א' ברא את כל העולם שבו רבוא רבבות ברואים לאין קץ ותכלית גבוה מעל

because "and You give life to them all" through the letters from alef to tav, and with a single thought He created the entire world, in which there are myriads upon myriads of creations without end or limit, "high above

גבוה כמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה שאחר שאומרים סדר קדושה של המלאכים שאומרים קדוש וברוך כו' אח"כ אומרים וקדושים הם הנשמות יהללוך סלה לאין קץ כו'

high," as it is written, "And holy ones praise You every day, selah": after we say the order of the Kedushah of the angels, who say "Holy" and "Blessed," etc., afterwards we say, "And holy ones" — these are the souls — "praise You, selah," without end, etc.

הגם שבספרים לא נזכר אלא ב' בחי' ג"ע [גן עדן] התחתון ועליון ואף גם על ג"ע [גן עדן] תחתון אמרו באחר מוטב דלידייניה כו'

Although in the books only two levels are mentioned, the lower and the higher Gan Eden, and even regarding the lower Gan Eden they said of Acher, "It is better that he be judged," etc.,

וק"ו [וקל וחומר] על ג"ע [גן עדן] העליון ובאמת יש עוד רבבות מדרגות בעילוי אחר עילוי לאין קץ ות"ח [ותלמיד חכם / ותלמידי חכמים] אין להם מנוחה כו' וגם במלאכים אלף אלפין גדוד א' והגדודים אין להם מספר והכל נמשך ממחשבה אחת

and all the more so regarding the higher Gan Eden — in truth there are yet myriads of levels, one exaltation above another without end, and "Torah scholars have no rest," etc. And among the angels, too, "a thousand thousands" is one troop, and the troops are without number. And all of it is drawn from a single thought.

ולכן הכל כלא חשיב קמיה ית' כמו עד"מ באדם מחשבה א' הוא כלא חשיב אפילו

Therefore everything is considered as nothing before Him, may He be blessed — just as, by way of analogy, in a person a single thought is considered as nothing, even

רק נגד כח המחשבה שהן כ"ב אותיות שבנפש המדברת שיוכל לחשוב בהן מחשבות לאין קץ ותכלית, ואצ"ל [ואין צריך לומר] לגבי עצמות הנפש שגם כללות כח המחשבה הוא רק לבוש לבד כו'.

merely in relation to the power of thought, which is the twenty-two letters in the speaking soul, with which he can think thoughts without end or limit; and needless to say, in relation to the essence of the soul, for even the power of thought as a whole is merely a garment, etc.

5 וזהו ענין הבקשה ברוך אתה ברכה הוא המשכה וגילוי בחינות אותיות המחשבה היינו הכ"ב אותיות עצמן כח המחשבה כו' ונקי אתה לשון נוכח כי זהו המשכת בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

And this is the meaning of the request "Blessed are You": blessing is a drawing down and revelation of the aspects of the letters of thought, that is, the twenty-two letters themselves, the power of thought, etc. And it is called "You," the language of direct address, because this is the drawing down of the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

ואח"כ אשר קדשנו בלשון נסתר הוא בחי' סוכ"ע שהמחשבה היא בטלה לגבי עצמיות אור א"ס ב"ה וכמו בנפש ביטול מחשבה לגבי השכל שגם כח המחשבה הוא

And afterwards, "who has sanctified us," in the language of the hidden [third person], is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), where thought is nullified before the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. As in the soul, [there is] the nullification of thought before intellect, for even the power of thought is

רק בחי' לבוש הנפש משא"כ השכל הוא מבחי' עצמיות הנפש ואצ"ל [ואין צריך לומר] לגבי למעלה מהשכל וק"ו [וקל וחומר] לגבי עצמיות הנפש, וכך הוא ביטול המחשבה לגבי הרצון עליון שלמעלה מהמחשבה, ויש גם למעלה מהרצון כו'

only the level of a garment of the soul, whereas intellect is of the essence of the soul; and needless to say [thought is nullified] before what is above intellect, and all the more so before the essence of the soul. So too is the nullification of thought before the Supreme Will, which is above thought; and there is also [what is] above the will, etc.

ועי' המצות שהם רצון עליון ממשיכים גילוי א"ס ב"ה, דהיינו המשכת בעל הרצון בעל המחשבה

And through the mitzvos, which are the Supreme Will, one draws down a revelation of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He — that is, the drawing down of the Master of the will, the Master of the thought.

(והנה במ"א נתבאר שזהו ענין שבחרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] לקרוא את הבורא ית' בשם הקב"ה יותר מבשאר שמות והיינו לפי שקדוש וברוך זהו ענין ב' בחי' אלו דסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כמ"ש מזה בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע אם בהרת כו')

(Now, it has been explained elsewhere that this is why our Sages, of blessed memory, chose to call the Creator, may He be blessed, by the name "the Holy One, blessed be He" more than by other names: because "Holy" and "Blessed" are these two levels, the light that encompasses all worlds and the light that fills all worlds, as is written about this in the discourse beginning "They were disputing in the Heavenly Academy: if the bright spot," etc.,

עד הקב"ה אומר טהור כו' ע"ש ולכן נגד ב' בחי' הללו בא בהברכה לשון נכח בברוך אתה ולשון נסתר באשר קדשנו כו' והיינו פ"י הקדוש ברוך הוא)

up to "the Holy One, blessed be He, says: pure," etc.; see there. Therefore, corresponding to these two levels, the blessing has the language of direct address in "Blessed are You" and the language of the hidden [third person] in "who has sanctified us," etc. And this is the meaning of "the Holy One, blessed be He.")

והכח הזה במצות הוא לפי שנשפלו במעשה וסוף מעשה במחשבה תחלה וכמ"ש צחוק עשה לי אלהים שם אלהים דייקא הגורם להיות בחי' יש הוא העושה צחוק ותענוג למעלה ע"י הביטול ש היש בטל אח"כ

And this power in the mitzvos is because they descended low into action, and "last in action, first in thought." As it is written, "Elokim has made laughter for me": specifically the Name Elokim, which brings about the level of something (yesh), is what makes laughter and delight above, through the nullification, when the something is afterwards nullified.

וזהו לויתן זה יצרת כו' פ"י לויתן לשון התחברות שהוא התחברות יש לאין שהגשמיות בטל לרוחניות יצרת לשחק בו שמזה נעשה שחוק וחדוה למעלה (ועמ"ש פ' פנחס בד"ה צו את בניי [בני ישראל] כו').

And this is "Leviathan, which You formed," etc. That is, Leviathan denotes joining: it is the joining of something with nothing, for physicality is nullified to spirituality. "You formed to play with it": from this, laughter and joy come about above (and see what is written in Parshas Pinchas, in the discourse beginning "Command the children of Israel," etc.).

וזהו אל תהי ברכת הדיוט קלה כו' פי' שהוא ההעלאות מענינים גשמיים שבעוה"ז שהן נקי מליין
דהדיוטא ואל תהי קלה

And this is "Let not the blessing of a commoner be light," etc. That is, it is the elevations from physical matters of this world, which are called "words of a commoner"; "and let it not be light,"

כי ע"י ביטול היש ע"י דוקא נעשה הברכה וההמשכה מלמעלה ולכן נקי ברכת הדיוט כו'

for through the nullification of the something — through this specifically — the blessing and the drawing down from above come about. Therefore it is called "the blessing of a commoner," etc.

[ועיין מענין ברכת הדיוט ברע"מ [ברעיא מהימנא] נשא (קכ"א ב') ור"פ תצא ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם
ושם ועמ"ש בד"ה ושאבתם מים בענין אע"פ [אף על פי] שהאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט].

[And see on the subject of "the blessing of a commoner" in the Raaya Mehemna, Naso (folio 121, side b), and at the beginning of Parshas Teitzei, and in the commentary of the Ramaz on both places; and see what is written in the discourse beginning "And you shall draw water," on the teaching that although the fire descends from above, it is a mitzvah to bring [fire] from the commoner.]

וזהו יסוד כל המצות כמו צדקה שנותן ממונו שייגע עליו בכל רמ"ח אברים ונותנו לעני ועושה מיש
לאין ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בכל מאדך בכל ממונך.

And this is the foundation of all the mitzvos. For example, charity: one gives his money, for which he toiled with all his 248 limbs, and gives it to a poor person, and [so] makes something into nothing. Therefore our Sages, of blessed memory, said: "with all your might (me'odecha)" — "with all your money."

6 ובאמת פי' מאדך הוא האהבה בלי גבול אך הענין ששניהם אמת. כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה]

טוב זה יצ"ט [יצר טוב] מאד זה יצה"ר [יצר הרע], והטעם

In truth, the meaning of "your might" (me'odecha) is love without limit. But the explanation is that both are true. For our Sages, of blessed memory, said: "'Good' — this is the good inclination; 'very' (me'od) — this is the evil inclination." And the reason

כי הנפש עם היות שהיא חלק אלוה ממעל מ"מ היא מוגבלת והאהבה שלה היא בבחי' גבול ומדה וא"א לה להגיע לבחי' מאד שהוא בלי גבול ולהתכלל בא"ס ב"ה שאין לו תחלה ותכלה

is that the soul, although it is "a part of G-d above," is nevertheless limited, and its love is in the manner of limit and measure; and it is impossible for it to reach the level of me'od ("very"), which is without limit, and to be included in the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, who has no beginning and no end,

אלא ע"י נפש הבהמית דוקא כאשר גם היא נהפכת ממרירו למיתקא וחפיצה וחשקה לדבקה בו ית' שאהבה זו היא בלי גבול.

except through the animal soul specifically, when it too is transformed from bitterness to sweetness and desires and longs to cleave to Him, may He be blessed; for this love is without limit.

7 וכמשל מרוצת המים כשבוקעים ההסתר שהיה מסתיר ומעכב ומונע את מרוצתם שאז הוא בתגבורת עצומה כו'.

It is like the analogy of the rush of water when it breaks through the concealment that had been concealing, holding back and preventing its flow: then it is with tremendous force, etc.

והיינו ג"כ ענין א' עם משנ"ת [מה שנתבאר] לעיל שע"י ביטול היש דוקא הוא שנתעורר למעלה בחי' א"ס.

And this, too, is one and the same matter with what was explained above: that it is specifically through the nullification of the something that the level of the Infinite One (Ein Sof) is aroused above.

8 וזהו ענין הממון בבחי' בכל מאדך וכמ"ש צדקה תרומם גוי שע"י תבוא נה"ב [נפש הבהמית] לבחי' בכל מאדך כו'.

And this is the matter of money being at the level of "with all your might (me'odecha)," as it is written, "Charity exalts a nation": for through this the animal soul comes to the level of "with all your might," etc.

ועד"ז הוא כל מעשה המצות מיש לאין והם היפוך מבחי' מדבר שהוא הב הב ולא להשפיע כו'

In the same way, all the performance of the mitzvos is from something into nothing, and they are the opposite of the aspect of the desert, which is "Give, give!" and not bestowing, etc.

וזהו מה ה' אלקיך שואל מעמך פי' מה היינו בחי' ביטול לעשות מיש אין דהיינו שלא יהיה נחשב יש
ודבר בפ"ע [בפני עצמו] לומר כך אני רוצה

And this is [the meaning of] "What (mah) does Havayah your G-d ask of you": mah, "what," is the level of self-nullification (bittul) — to make of something nothing; that is, that one not be considered something, a thing unto himself, so as to say, "This I want

וזה איני רוצה כו' כ"א להיות משים עצמו כשיריים שלא יתפוס מקום כלל כאלו הוא אין ואפס ממש
וזהו בחי' מ"ה [שם מ"ה].

and that I do not want," etc.; but rather to make himself like leftovers, so that he takes up no space at all, as though he were truly nothing and naught. And this is the level of Mah.

9 ועמ"ש סד"ה מה טובו. וכדי לבוא לבחי' מה וביטול תיקנו מאה ברכות שהם המשכות מלמעלה בנפש
בחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] הנותן כח להיות אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] וביטול היש.

And see what is written at the end of the discourse beginning "How goodly." And in order to come to the level of Mah and self-nullification (bittul), they instituted a hundred blessings, which are drawings down from above into the soul, the level of an arousal from above, which gives the power for there to be an arousal from below and the nullification of the something.

עמ"ש בד"ה ואתחנן מענין ברכת המצות וגם שע"י מאה ברכות נמשך אח"כ להיות מבחי' מ"ה [שם מ"ה]
בחי' מאה בתוספת אות א' שמקור המשכה זו הוא מבחי'

See what is written in the discourse beginning "And I besought" on the subject of the blessing over the mitzvos, and also that through the hundred blessings [the power] is afterwards drawn down for the level of Mah to become the level of me'ah ("a hundred"), with the addition of the letter alef; for the source of this drawing down is from the level

שהוא סתימו דכל סתימין וכמ"ש בזהר פ' חיי שרה (דקכ"ג ע"א) בענין מאה ברכאן מאתר עילאה סתימא
דכל סתימין כו' ועמ"ש מזה בפ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים בסופו,

that is "the most hidden of all hidden," as is written in the Zohar, Parshas Chayei Sarah (folio 123, side a), on the subject of the hundred blessings: "from the supernal place, the most hidden of all hidden," etc. And see what is written about this in Parshas Toldos, at the end of the explanation on the verse "Many waters."

וזהו ענין אל"ף אותיות פלא, ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הברכות פ"א ולהיות המשכה זו הוא ע"י בחי' ביטול היש שנמשך מבחי' מ"ה [שם מ"ה]

And this is the meaning of [the name of the letter] alef [having] the letters of pele ("wonder"). And see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaBerachos, chapter 1. And since this drawing down comes through the level of the nullification of the something, which is drawn from the level of Mah,

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] איזהו שוטה המאבד מה שנותנין לו כו' וכמ"ש במ"א ולכן כל גיאה שהוא היפך מבחי' מ"ה [שם מ"ה] נקרא שוטה כו'.

therefore our Sages, of blessed memory, said: "Who is a fool? One who loses what is given to him," etc., as is explained elsewhere. And therefore every haughty person, which is the opposite of the level of Mah, is called a fool, etc.

10 והנה מבואר לעיל שכל מעשה המצות הוא בחי' ביטול היש ועי"ז נמשך בהם ג"כ גילוי א"ס ב"ה מלמעלה למטה.

Now, it was explained above that all the performance of the mitzvos is the level of the nullification of the something, and through this a revelation of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, is also drawn into them from above to below.

ולכן נק' רמ"ח אברים כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש ות"ת [ותלמוד תורה] כנגד כולם כי ותורתך בתוך מעי כתיב שהיא בחי' מזון לנפש.

Therefore they are called "248 limbs," as in the analogy of a limb, which is a vessel for the life-force of the soul. And "the study of Torah is equal to them all," for it is written, "and Your Torah is within my innards": it is the level of food for the soul.

11 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ויתר הקב"ה על עבודת כוכבים וג"ע [וגילוי עריות] וש"ד [ושפיכות דמים] ולא ויתר על ביטול תורה לפי שהמצות מעשיות הם בחי' המשכה באברים החיצונים

Therefore our Sages, of blessed memory, said: the Holy One, blessed be He, overlooked idolatry, forbidden relations and bloodshed, but did not overlook the neglect of Torah. For the practical mitzvos are the level of a drawing down into the external limbs;

ולכן ויתר עליהם עד"מ בגשמיות כי גם כשהוא מחוסר אבר חיצוני יכול הוא לחיות רק שיהיה בעל מום כו', ולא ויתר על ביטול תורה שהוא בחי' אברים הפנימים ונקיבתם במשהו כו'

therefore He overlooked them — by way of analogy in physical terms: even when a person lacks an external limb, he can live, only he will be blemished, etc. But He did not overlook the neglect of Torah, which is the level of the internal organs, and their perforation, by even the slightest amount, [is fatal], etc.

ואמנם עסק התורה צ"ל ג"כ בבחי' ביטול הנ"ל, וכמ"ש במ"א שלכך נאמר ודברת בם סמוך לובכל נפשך ובכל מאודך כו'

Indeed, the study of Torah must also be in the manner of the self-nullification (bittul) mentioned above, as is explained elsewhere: this is why “and you shall speak of them” is said next to “and with all your soul and with all your might,” etc.

ועי"ז ממשיך גילוי אור א"ס ב"ה בהתורה ונק' עוסק בתורה לשמה ר"ל [רוצה לומר] לשם התורה עצמה להמשיך בה גילוי אור א"ס שלמעלה מהחכמה

And through this one draws a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into the Torah; and this is called “studying Torah for its sake (lishmah),” that is to say, for the sake of the Torah itself: to draw into it a revelation of the Infinite Light, which is above Chochmah (wisdom).

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] על שלא ברכו בתורה תחלה ולא אמרו על התורה כי פ"י ברכו בתורה היינו המשכת אור א"ס בתוך התורה כו':

And this is what our Sages, of blessed memory, said: “because they did not first bless in the Torah” — and they did not say “over the Torah” — for the meaning of “bless in the Torah” is the drawing of the Infinite Light into the Torah, etc.

12 ג וכן הוא ענין הברכה שלפני המצות בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו מלך העולם שמתחלה הוא המשכת א"ס ב"ה בנפש האדם

3. So too is the matter of the blessing before the mitzvos, “Blessed are You, Havayah, our G-d, King of the world”: first it is the drawing down of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, into the soul of man.

וזהו הוי' אלקינו שלנו משמע והיינו ע"י בכל לבבך שיהיה גילוי אלקות בבי' חללי הלב

And this is “Havayah our G-d,” which implies [that He is] ours. And this is through “with all your heart”: that there be a revelation of G-dliness in the two chambers of the heart,

דהיינו חלל השמאלי מלא דם בחי' גבורות ומרירות מימי שנותינו בהם שבעים שנה וכל מגמתנו
וחפצנו בענייני גשמיים בפרנסה

that is, the left chamber, full of blood — the level of gevuros (severities) and bitterness over “the days of our years, they are seventy years,” while all our aim and desire is in physical matters, in livelihood

ולעזוב לבניו אחריו וכי בשביל זה ירדה נשמתו בעוה"ז כו' אשר בהתבונן בזה יתמרמר לבו מאד אך
זהו בחלל אחד הוא השמאלי.

and in leaving [something] for his children after him — and was it for this that his soul descended into this world?, etc. — so that when he contemplates this, his heart will become very bitter. But this is in one chamber, the left.

13 וחלל הימני מלא רוח חיים הוא בחינת שמחת הנפש ע"י מצות ה' שהם רצונו ית' שנתלכש בעשייה
וע"ז נאמר ישמח ישראל בעושי כו'.

And the right chamber, full of the breath of life, is the level of the soul's joy through the mitzvos of G-d, which are His will, may He be blessed, that has clothed itself in action; and of this it is said, “Let Israel rejoice in its Maker,” etc.

וזהו בבינונים והם הגורמים להיות כמ"כ [כמו כן] גם בצדיקים אלא שהוא באופן אחר כי הצדיקים אין
בהם רע כלל להיות מזה מרירות גשמיים

And this is in the beinonim (intermediate ones); and they are the ones who bring it about that it be likewise in the tzaddikim as well, only in a different manner: for the tzaddikim have no evil in them at all, from which there would be physical bitterness;

רק שהוא בחי' פחד ויראה מה' ומהדר גאונו ואח"כ השמחה היא בחי' אהבה בתענוגים כו'
rather, it is the level of dread and awe of G-d and of the splendor of His majesty, and afterwards the joy is the level of “love with delights,” etc.

וזהו הוי"ה אלקינו ואח"כ מלך העולם הוא ההמשכה בחיצוניות העולמות אשר מלך שמו נק' עליהם.
And this is “Havayah our G-d.” And afterwards, “King of the world” is the drawing down into the outer dimension (chitzoniyus) of the worlds, over which His name “King” is called.

ומעתה מוכן ענין ירידות הנשמות בגוף שהוא צורך עלייה (כי הנשמות עם היות שעלו במחשבה הרי נמשכים מבחי' אותיות המחשבה וע"י ירידתן בגוף וביטול היש לאין ע"י ברכת הדיוט כו')

From this, the matter of the souls' descents into the body is understood: it is for the sake of an ascent. (For the souls, although they "arose in thought," are nevertheless drawn from the level of the letters of thought; and through their descent into the body and the nullification of the something into nothing through "the blessing of a commoner," etc.,

ממשיכים בחי' גילוי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע בעל המחשבה כו' כנ"ל, ועיין בפ' וישב בד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים כו') והיינו ע"י אתכפיא ואתהפכא.

they draw down the level of a revelation of the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), the Master of the thought, etc., as mentioned above. And see in Parshas Vayeshev, in the discourse beginning "Thus says," etc., "and I will give you places to walk among those who stand," etc.) And this is through subduing (iskafya) and transforming (is'hapcha).

והוא הטעם אשר ברא ה' את הקליפות בכדי לעשות ולתקן שע"י יהיה העלייה הגדולה כו'. וזהו אלה מסעי בניי [בני ישראל]. פ"י עליותם ממטה למעלה. ואמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם.

And this is the reason G-d created the kelipos: in order to make and to rectify, so that through this there will be the great ascent, etc. And this is "These are the journeys of the children of Israel": that is, their ascents from below to above. And it says, "And Moshe wrote their goings-forth according to their journeys."

14 וענין ויכתוב היינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] חותמו של הקב"ה אמת פ"י כי החכמה נקראת אמת כי כשמשיג איזה דבר בהשכלתו אזי יודע שכן הדבר והוא האמת כו'.

And the matter of "And he wrote" is as our Sages, of blessed memory, said: "The seal of the Holy One, blessed be He, is truth." That is: Chochmah (wisdom) is called truth, for when one grasps something with his intellect, he then knows that the matter is so, and that it is the truth, etc.

ועמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פלי"ה בהג"ה [בהגהה] ונקראת חותם עד"מ החותם שהוא שם האדם הנכתב בדיו גשמי ע"ג [על גבי] הנייר

And see what is written in Sefer Shel Beinonim [the Tanya], chapter 35, in the gloss. And it is called a seal — by way of analogy, the seal that is a person's name written in physical ink upon paper.

והנה השם בעצם אינו ערוך לגבי עצמיות בעל השם וכ"ש [וכל שכן] וק"ו [וקל וחומר] כשנכתב בדיו שהיא רק בחי' עשייה גשמיות וכך בחי' חכמה הוא

Now, the name in itself bears no comparison to the essence of the one who bears the name; all the more so, and a fortiori, when it is written in ink, which is merely the level of physical action. So too the level of Chochmah is

בחי' עשייה גשמיית לגבי א"ס ב"ה וכמ"ש כולם בחכמה עשית והרצון היא הנקרא שם שמו גימטריא רצון וחכמה היא החותם שהוא בחי' עשייה של השם.

the level of physical action relative to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, as it is written, "You have made them all with wisdom." And the will is what is called "the name" — shemo ("His name") has the numerical value of ratzon ("will") — and Chochmah is the seal, which is the level of the action of the name.

אך מ"מ כמו בגשמיות החותם הוא קיום על כל דבר שיחייב עצמו שכאשר יחתום שוב אין לשנות

Nevertheless, just as physically the seal is the confirmation of anything one obligates himself to, so that once he has sealed it, it can no longer be changed,

וכמו בנעילת יוכ"פ [יום כפור / יום הכפורים] וחתמנו בספר חיים בספר פרנסה ושוב לא ישונה כן בחי' א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהחכמה שורה ומתלבש בחכמה,

and as at Ne'ilah of Yom Kippur, "and seal us in the book of life," in the book of livelihood, and then it will not be changed — so the level of the Infinite One, blessed be He, which is far above Chochmah, rests and is clothed in Chochmah.

וזהו ויכתוב משה כי משה הוא שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא המעלה אותה אל החתן כי אהרן היה מניף הלויים.

And this is "And Moshe wrote": for Moshe is the escort of the King, and Aharon the escort of the Queen (Matronita), who brings her up to the Bridegroom, for Aharon would wave the Levites.

15 וכן כללות נש"י [נשמות ישראל] בהעלותך את הנרות נשמת אדם קרויה נר ה' והיכן עליותם עד אל מול פני

So too the souls of Israel as a whole: "When you raise up the lamps" — the soul of man is called "the lamp of Havayah" — and to where is their ascent? Up to "toward the face of

המנורה ומשה הוא שושבינא דמלכא המשיך א"ס ב"ה מלמעלה למטה משל למלך שבעצמו אין דרכו לילך כך משה הוא המנהיג המשכת והתגלות אלקות תוך העולמות.

the Menorah.” And Moshe is the escort of the King, who drew the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, from above to below — like a king, whose way is not to go by himself; so Moshe is the one who leads the drawing down and revelation of G-dliness within the worlds.

16 ולכן ויכתוב משה לפי שהוא מבחי' חכמה וירא ראשית לו כתב חותמו של הקב"ה אמת שהוא גילוי אור א"ס שבחכמה.

Therefore, “And Moshe wrote”: because he is of the level of Chochmah (wisdom) — “and he saw the beginning for himself” — he wrote “the seal of the Holy One, blessed be He, is truth,” which is the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) that is within Chochmah.

והמשיך זה למטה להיות בהם כח לעלות אל ה' ממטה למעלה כי א"א היה להם להתעלות תחלה בעצמן כי אלמלא עוזרו כו'.

And he drew this down below, so that they would have the power to ascend to G-d from below to above. For it would have been impossible for them to raise themselves up at first on their own, for “were it not that He helps him,” etc.

17 וזהו כענין ברכת המצות שהוא המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שיוכל להעלות הדבר גשמי שבו נעשה המצוה כו'.

And this is like the matter of the blessing over the mitzvos, which is the drawing down of an arousal from above, so that one can elevate the physical thing with which the mitzvah is done, etc.

וכנזכר לעיל בפ"י א"ת [אל תקרי] מ"ה [שם מ"ה] אלא מאה שע"י המאה ברכות נמשך כח להיות בחי' מ"ה [שם מ"ה] וביטול ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הברכות שם דגבי העלאה שע"י ברכת המצות הוא ג"כ ע"י שם מ"ב.

And as was mentioned above in explaining “do not read mah but me'ah”: through the hundred blessings, power is drawn down for there to be the level of Mah and self-nullification (bittul). And see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaBerachos, there, that the elevation brought about by the blessing over the mitzvos is also through the Name of forty-two [letters].

וכך עד"ז ענין ויכתוב משה כו' דגבי מ"ב מסעות הוא המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שע"ז יהיה ההעלאה.

So too, in the same way, is the matter of "And Moshe wrote," etc., regarding the forty-two journeys: it is the drawing down of an arousal from above, so that through this the elevation will come about.

וכן עכשיו המשכה זו הוא על ידי עסק התורה וכמ"ש ותורה אור שהיא המאירה נפש

And likewise now, this drawing down is through the study of Torah, as it is written, "and the Torah is light": it is what illuminates the soul

האדם כחינת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שיהיה בה כח לעלות באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] (וכמ"ש ע"פ ואתחנן כו' ועיין בפ' תצוה בד"ה ועשית ציץ כו' פתוחי חותם כו').

of man, the level of an arousal from above, so that it will have the power to ascend through an arousal from below (as is explained on the verse "And I besought," etc.; and see in Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "And you shall make a plate," etc., "the engravings of a seal," etc.).

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בפתיחתא דמדרש איכה) ע"פ ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו כו' המאור שבה היה מחזירן למוטב.

Therefore our Sages, of blessed memory, said (in the Pesichta of Midrash Eichah), on the verse "And Me they forsook, and My Torah they did not keep": "Would that they had forsaken Me and kept My Torah," etc., "the light in it would have brought them back to the good."

והנה תחלה אמר ויכתוב מוצאיהם למסעיהם מוצאיהם היינו מקור נשמות ישראל כענין שנאמר וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

Now, first it says, "And he wrote their goings-forth according to their journeys." "Their goings-forth" is the source of the souls of Israel, as in what is said, "and like a source of water, whose waters do not fail."

18 והוא למעלה מבחי מחשבה כי אע"פ [אף על פי] שאמרו דישראל עלו במחשבה היינו ששם עלו עצמיות נשמות ישראל.

And it is above the level of thought. For although they said that "Israel arose in thought," that means that the essence of the souls of Israel arose there.

אבל מקורן ושרשן הוא למעלה יותר בבחי' בעל המחשבה בעל הרצון ומשם המשיך הארה כדי להיות להם כח לעלות ממטה למעלה.

But their source and root is higher still, in the level of the Master of the thought, the Master of the will; and from there he drew down a radiance, so that they would have the power to ascend from below to above.

וזהו למסעיהם ר"ל [רוצה לומר] הנסיעה וההעלאה שממטה. ע"פ ה' פי' שהעליה הוא למעלה מבחי' פי ה' שהוא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ברוח פיו כל צבאם ואח"כ ואלה מסעיהם למוצאיהם ר"ל [רוצה לומר] וזהו העליה עד מוצאיהם ממטה למעלה:

And this is "according to their journeys," meaning the journeying and elevation from below. "By the mouth of Havayah": that is, the ascent is above the level of "the mouth of Havayah," which is the light that fills all worlds (memalei kol almin) — "by the breath of His mouth, all their host." And afterwards, "and these are their journeys according to their goings-forth," meaning: this is the ascent up to their goings-forth, from below to above.

ביאור על זה

“An explanation of this”

1 ביאור על זה

An explanation of this.

2 הנה גבי המסעות כתיב ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו כו'. וצ"ל ענין המסעות שהיו עד מתן תורה שלא היה עדיין הארון.

Now, regarding the journeys it is written, “And it was, when the Ark set out, that Moshe said: Arise, Havayah, and let Your enemies be scattered,” etc. And we need to understand the matter of the journeys that took place until the Giving of the Torah, when there was not yet an Ark.

אך הענין כי המסעות הראשונות היו במדבר הקרוב לישוב ולכן היו יכולים להכניעו משה רבינו ע"ה [עליו השלום] וישראל בעצמם

But the explanation is that the first journeys were in the desert near inhabited land, and therefore Moshe our teacher, peace be upon him, and Israel themselves were able to subdue it,

הגם שלא היה עדיין הארון עמהם משא"כ המסעות שאח"כ בתוך המדבר הרחוק מישוב היה צריך כדי להכניעו גם לארון דייקא וזהו ויהי בנסוע הארון כו'.

even though the Ark was not yet with them. Whereas for the journeys afterward, deep within the desert, far from inhabited land, it was necessary, in order to subdue it, [to have] the Ark specifically as well. And this is “And it was, when the Ark set out,” etc.

3 וכן הענין ג"כ למעלה כי הנה נוגה היא הממוצע בין הקדושה ובין קליפות הטמאות כי היא כלולה משוב ורע

And so too is the matter above. For nogah (“brightness”) is the intermediary between holiness and the impure kelipos (husks), since it is composed of good and evil.

והוא מ"ש במרכבת יחזקאל רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב שאחר ק"נ [קליפת נוגה] מתחיל השתלשלות שלש קליפות הנ"ל שע"י ק"נ [קליפת נוגה] נמשך להם יניקה מהקדושה.

And this is what is written in Yechezkel's [vision of the] Chariot: "a stormy wind, a great cloud and a flaring fire, and a brightness (nogah) round about it." For after kelipas nogah begins the descending chain (hishtalshelus) of the three kelipas mentioned above, which receive their nourishment from holiness by means of kelipas nogah.

ולכן לא כולם שוים שהקרוב לנוגה יותר אין הרע בו בתוקף כ"כ [כל כך] כמו בהרחוק מנוגה

Therefore they are not all equal: in that which is closer to nogah, the evil is not as strong as in that which is far from nogah.

(וז"ש [וזהו שכתוב] גבי עמלק ואחריתו עדי אובד וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בד"ה חייב אינש לבסומי בפורי' [בפורים] ע"ש וזהו דלפעמים אמר שטן ופנינה לש"ש [לשם שמים] נתכוונו ובמ"א אמרו נתן עיניו במקדש ראשון כו' וכמ"ש במ"א).

(And this is [the meaning of] what is written regarding Amalek, "and his end shall be to perish forever," as was explained in the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim"; see there. And this is why at times it was said, "The Satan and Peninah intended it for the sake of Heaven," while elsewhere they said, "He set his eyes on the First Temple," etc., as is explained elsewhere.)

ולכן אותן המסעות שהיו במדבר הסמוך לישוב היינו התחלת השתלשלות קליפות הטמאות הקרובים עדיין לנוגה ע"כ היו יכולים ס"ר נש"י [נשמות ישראל] ומשה ואהרן להכניעם גם קודם מ"ת [מתן תורה] ע"י שבעה מצות שנצטוו במרה שמירת שבת וכבוד אב

Therefore, those journeys that were in the desert adjoining inhabited land, that is, the beginning of the descending chain of the impure kelipas, which are still close to nogah: therefore the six hundred thousand souls of Israel, and Moshe and Aharon, were able to subdue them even before the Giving of the Torah, through the seven mitzvos that they were commanded at Marah, the keeping of Shabbos and the honoring of father

ואם וכמו שנא' [שנאמר] בהם בדברות האחרונות כאשר צוך ה' אלקיך ופירש"י [ופירש רש"י] דכאשר צוך היינו במרה.

and mother, as is said of them in the later [version of the] Commandments, "as Havayah your G-d commanded you," and Rashi explained that "as He commanded you" means at Marah.

אבל המסעות שנסעו אח"כ בתוך המדבר הרחוק מישב ששם מדור הקליפות הרחוקים מנוגה שהם תוקף הרע היה צריך כדי להכניעם ע"י בנסוע הארון ויאמר משה כו'.

But the journeys they made afterward, deep within the desert far from inhabited land, where the kelipos that are far from nogah have their dwelling, these being the full force of evil: it was necessary, in order to subdue them, [that it be] through "when the Ark set out, Moshe said," etc.

וכל עיקר הכוונה בענין המסעות במדבר הוא להכניע אותו לפי שהוא מקור הקליפות לעומת בחי' ירושלים בקדושה

And the whole essential purpose of the journeys in the desert is to subdue it, because it is the source of the kelipos, opposite the level of Jerusalem in holiness

(ועיין בזהר תרומה קנ"ז א' תצוה קפ"ד א' ב' ובע"ח [ובע"ז חיים] שער הארת המוחין זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] פ"ה)

(and see the Zohar, Terumah, 157a; Tetzaveh, 184a and b; and Etz Chaim, Sha'ar Haaras HaMochin (the Gate of the Illumination of the Mochin) of Z'eir Anpin and Nukva, chapter 5).

והוא סימן לדורות שעיי"ז יוכל כל אחד מישראל לעבוד את ה' ולהכניע גופו באתכפא או אתהפכא שזהו עיקר העבודה כו'.

And this is a sign for the generations: that through this every one of Israel is able to serve G-d and to subdue his body, by iskafya (subjugation) or is'hapcha (transformation), which is the essence of the service, etc.

והנה מ"ב מסעות הם כנגד שם מ"ב תיבות דאנא בכח גדולת כו' שהוא שבעה מדות עליונות חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] ומלכות וכל אחת מהן כלולה מששה בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] לבד

Now, the forty-two journeys correspond to the Name of forty-two words of "Ana bekoach gedulas," etc., which is the seven supernal attributes (middos), Chesed, Gevurah, Tiferes, Netzach, Hod, Yesod and Malchus, each of them composed of six aspects only: Chesed, Gevurah, Tiferes, Netzach, Hod and Yesod.

לכן הוא שבעה פסוקים וכל פסוק יש בו רק ששה תיבות שבחי' השביעית שבכל מדה אינה

Therefore it is seven verses, and each verse has only six words, for the seventh aspect within each attribute is not

בחשבון דשם מ"ב וצ"ל מפני מה בספירת העומר הם מ"ט ימים דהיינו שכל מדה משבעה מדות עליונות כלולה משבעה שסופרין ג"כ בחי' מלכות שבכל מדה.

in the count of the Name of forty-two. And we need to understand why, in the Counting of the Omer, there are forty-nine days, meaning that each of the seven supernal attributes is composed of seven, for we also count the aspect of Malchus within each attribute.

4 והענין כי הנה בחי' מלכות הוא הממוצע מלכות דאצילות נעשה עתיק לבריאה ומלכות דבריאה עתיק ליצירה כו' ומלכות דא"ס עתיק לאצילות שבחי' מלכות לבד שבעליון יורדת להיות ת עתיק ומקור לתחתון.

The explanation is that the level of Malchus is the intermediary: Malchus of Atzilus becomes Atik (the "Ancient One") for Beriah, and Malchus of Beriah [becomes] Atik for Yetzirah, etc., and Malchus of Ein Sof [becomes] Atik for Atzilus. For only the level of Malchus of the higher descends to become Atik and source for the lower.

5 והנה שם מ"ב הוא בחי' עליות מלמטה למעלה שלכן בפי' שמע יש בה מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך.

Now, the Name of forty-two is the level of ascents from below upward; this is why the section of Shema has forty-two words, from "And you shall love" until "and on your gates."

ולכאורה אינו מובן דהא פי' שמע הוא חסד ואהבת ושם מ"ב הוא גבורה אלא מפני שאהבה דפי' שמע נאמר בכל מאדך בלי גבול הכלי והוא בחי' העלאה והיינו ע"י שם מ"ב.

At first glance this is not understood, for the section of Shema is Chesed and "And you shall love," while the Name of forty-two is Gevurah. But [it is] because regarding the love of the section of Shema it is said, "with all your might (me'odecha)," without the limit of a vessel; and this is the level of ascent, which is through the Name of forty-two.

משא"כ בפי' והיה אם שמוע שלא נאמר בכל מאדך והוא בחי' המשכה הוא שם ע"ב [שם ע"ב] וכמ"ש במ"א.

Whereas in the section "And it will be, if you listen," where "with all your might" is not said, and it is the level of drawing down, it is the Name of seventy-two, as is explained elsewhere.

6 ולפיכך השבעה מדות דשם מ"ב כלולים כ"א רק משה בחי' שהם בחי' העצמיות של כל מדה והם המתעלים משא"כ הבחינה שביעית שבכל מדה שהוא ענין גילוי המדה כו'

Therefore the seven attributes of the Name of forty-two are each composed of only six aspects, which are the aspect of the essence of each attribute, and they are what ascend; whereas the seventh aspect within each attribute is the matter of the revelation of the attribute, etc.

והיינו לפי שהעליות הוא באור א"ס ב"ה שהוא סתימו דכל סתימין שתהיינה הז' מדות בטלים בו ית' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כמ"ש לך ה' הגדולה כו'

This is because the ascents are into the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is "the most hidden of all hidden," so that the seven attributes become nullified in Him, may He be blessed, for "He is not any of these attributes at all," as it is written, "Yours, Havayah, is the greatness," etc.

והוא הפך מבחי' גילוי המדה שהוא בחי' יש כו' (ואפשר דלכן שם מ"ב הוא ג"כ בהויות דע"ב [דשם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מ"ה [שם מ"ה] משא"כ בשם ב"ן [שם ב"ן] אין בו בחי' מ"ב כמ"ש בע"ה [בעץ חיים] שער כסה"כ [כסא הכבוד] ספ"ז ובפע"ה [ובפרי עץ חיים] שער הקדישים פ"א

And this is the opposite of the level of the revelation of the attribute, which is the level of yesh (separate existence), etc. (And perhaps this is why the Name of forty-two is also in the Havayos of Av, Sag and Mah, whereas in the Name Ban there is no aspect of forty-two, as is written in Etz Chaim, Sha'ar Kisei HaKavod (the Gate of the Throne of Glory), end of chapter 7, and in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaKaddishim, chapter 1:

כי שם מ"ב הוא בחינות עליות וזהו הפך שם ב"ן [שם ב"ן] שהוא בחי' מלי' להיות גילוי כו'. ועיין בפע"ה [בפרי עץ חיים] ש"ו [שער ו'] פ"ד בענין ראשו כתם פ"ז [פרק ז'] מ"ה [שם מ"ה] מ"ב כו' ועיין במק"מ [במקדש מלך] פ' שמות)

for the Name of forty-two is the level of ascents, and this is the opposite of the Name Ban, which is the level of Malchus, to be revelation, etc. And see Pri Etz Chaim, Sha'ar 6, chapter 4, on "His head is as the finest gold (kesem paz)": paz (87) is Mah (45) [and] forty-two, etc. And see the Mikdash Melech, Parshas Shemos.)

(בדף ח') גבי עטרת פז. ועמ"ש בענין קי"ס [קריעת ים סוף] סד"ה הים ראה וינוס ההרים רקדו כו' ע"ש.

(on folio 8), on "a crown of fine gold (paz)." And see what is written on the Splitting of the Sea of Reeds at the end of the discourse beginning "The sea saw and fled; the mountains skipped," etc.; see there.

אבל ספירת העומר הוא בחי' המשכות היום יום א' כו' יום לשון הארה וגילוי שנמשך מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצירה לעשיה עד שנמשך בנפש האדם

But the Counting of the Omer is the level of drawings-down: "Today is day one," etc. "Day" is a term for illumination and revelation, drawn down from the World of Atzilus to Beriah, and from Beriah to Yetzirah, and from Yetzirah to Asiyah, until it is drawn down into the soul of a person.

ולכן בכל מדה סופרין ז' בחינות שהרי העיקר בזה הוא להיות גילוי והמשכה למטה שזהו בחי' השביעית שבכל מדה גילוי המדה (וגם עומר שעורים הוא שם ב"ן [שם ב"ן]).

Therefore in each attribute we count seven aspects, for the main point here is that there be revelation and drawing down below, and this is the seventh aspect within each attribute: the revelation of the attribute. (And also, the omer of barley is the Name Ban.)

ומהיכן מתחילים לספור מיום ראשון של פסח והוא עצמו אינו מהמספר כי הוא מקור שממנו ממשיכים האורות שהוא ענין הספירה היום יום כנ"ל

And from where do we begin to count? From the first day of Pesach; yet it itself is not part of the count, for it is the source from which the lights are drawn down, which is the matter of the counting, "Today is day...", as mentioned above.

כי ביום א' דפסח כתיב ובני ישראל יוצאים ביד רמה פי' שהוא בבחינת רוממות למעלה מהחכמה.

For of the first day of Pesach it is written, "And the children of Israel were going out with an upraised hand (beyad ramah)"; this means that it is in the level of exaltedness (romemus), above Chochmah (wisdom).

וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת פי' מבחינה שלמעלה מהשבת ששבת הוא מוחין דאבא ויד רמה הוא בחינה שלמעלה מזה, ומבחינה זו תספרו מ"ט יום להיות בכל מדה ז' בחינות דוקא.

And this is "And you shall count for yourselves from the morrow of the Shabbos": that is, from a level that is above Shabbos. For Shabbos is the intellect (mochin) of Abba, and "an upraised hand" is a level above that; and from this level you shall count forty-nine days, so that in each attribute there are specifically seven aspects.

(ועיין לעיל בד"ה לבאר ענין המסעות נתבאר ענין שם מ"ב דמסעות שהם ו' מדות כל אחד כלול מז', והוא אינו כמשי"כ [כמה שכתוב] שהם ז' מדות כ"א [כל אחד / כל אחת] כלול משה).

(And see above, in the discourse beginning "To explain the matter of the journeys," where the matter of the Name of forty-two of the journeys was explained as six attributes, each composed of seven; and this is not as was written [here], that they are seven attributes, each composed of six.

ויש לומר עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הקדישים רפ"ב וז"ל [וזה לשונו] כי שם מ"ב של כוונת הקדיש אינו שם מ"ב הנודע אצלנו שהוא אנא בכח רק שם מ"ב דהויות כו'

And it may be said, according to what is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaKaddishim, beginning of chapter 2, in these words: "For the Name of forty-two of the kavanah (intention) of Kaddish is not the Name of forty-two known to us, which is Ana Bekoach, but rather the Name of forty-two of the Havayos," etc.

וע"ש דמ"ב דהויות היינו ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה אשר כל יד הוא ב' פעמים ז'. נמצא מ"ב דהויות היינו ו' בחינות כל אחד כלול מז'.

And see there that the forty-two of the Havayos are the three hands: the great hand, the strong hand and the upraised hand, each hand being two times seven. It follows that the forty-two of the Havayos are six aspects, each composed of seven.

והיינו מה שפ"י שם בענין שם מ"ב. וענין ג' ידות אלו מבואר במ"א בדרוש פורים גבי כי יד על כס כו'. ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ נשא את כו' ע"ש.

And this is what was explained there regarding the Name of forty-two. The matter of these three hands is explained elsewhere, in the discourse for Purim, on "For a hand is upon the throne," etc. And see also what is written on this in the explanation of the verse "Take a count (Naso es)," etc.; see there.

ומה שפ"י כאן בענין שם מ"ב זהו אנא בכח כו'. ועיין עוד מענין שם מ"ב בפע"ח [בפרי עץ חיים] גבי כוונת פ' ראשונה דק"ש [דקריאת שמע] שבה שם מ"ב מבואר דשם מ"ב הוא בראש ז"א בכח"ב [בכתר חכמה בינה] כו'. ועיין בזהר פ' תרומה)

And what was explained here regarding the Name of forty-two is Ana Bekoach, etc. And see further on the matter of the Name of forty-two in Pri Etz Chaim, on the kavanah of the first section of the Shema, in which there is the Name of forty-two; it is explained that the Name of forty-two is in the head of Z'eir Anpin, in Keser, Chochmah and Binah, etc. And see the Zohar, Parshas Terumah.)

(דקל"ב ע"ב) שמא דמ"ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן בעלמא עילאה כו' עד דעתעטרא באין סוף ועמ"ש ע"ז בפרדס שער שלשים פ"ז [פרק ז].

(132b): "The Name of forty-two letters: its secret is the Patriarchs, who are crowned in the supernal world," etc., until "that it is crowned in the Infinite (Ein Sof)." And see what is written about this in the Pardes, Sha'ar 30, chapter 7.

ועיין עוד בזהר פ' אחרי (דע"ח א') וברע"מ [וברע"א מהימנא] פרשת בהר (דק"ח ע"ב) ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] ר"פ תצא ובפ' בראשית (דף ד' ע"א).

And see further the Zohar, Parshas Acharei (78a), and the Raaya Mehemna, Parshas Behar (108b), and the Ramaz at the beginning of Parshas Teitzei, and on Parshas Bereishis (folio 4a).

והנה המסעות היה בכל אחד מהם חנייה אחר כך והוא המשכות האור למטה להכניע הקליפות

Now, in each of the journeys there was an encampment afterward, and this is the drawing down of the light below to subdue the kelipos.

אך כדי שיהיה ההמשכה ממקום עליון מאד שע"ז יוכנעו לזאת היה תחלה ההעלאה וכן בשם מ"ב שש כנפים כו'

But in order that the drawing down be from a very high place, so that through this they would be subdued, for this there was first the ascent. And so too in the Name of forty-two: "six wings," etc.

(ובשתים יעופף ובשתים דוקא העלאה והמשכה וזהו ג"כ ענין ליום וכהנים ובד"ה לבאר ענין המסעות נתבאר בענין קומה הוי' ויפוצו אויביו כו' שגם ע"י ההעלאה היה הכנעת הקליפות ע"ש):

("And with two he would fly," and "with two" specifically: ascent and drawing down. And this is also the matter of Levites and Kohanim. And in the discourse beginning "To explain the matter of the journeys," it was explained, on "Arise, Havayah, and let Your enemies be scattered," etc., that through the ascent, too, there was the subduing of the kelipos; see there.)

7 ב והנה מבואר בפנים דענין מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם יש להבין מענין ברכת המצות,

דהנה כמו שבמסעות היה נסיעה וחנייה כך במעשה המצוה יש ג"כ העלאה והמשכה

2. Now, it is explained in the main text that the matter of "their goings-forth to their journeys" and "their journeys to their goings-forth" can be understood from the matter of the blessing over mitzvos. For just as in the journeys there was setting out and encamping, so in the performance of a mitzvah there is likewise ascent and drawing down.

והיינו שהמשכת אור א"ס ב"ה שנמשך ע"י מעשה המצוה כמו טלית וציצית המשכת המקיף ובחי"ל"ב
נתיבות חכמה ובתפילין המשכת מוחין.

That is: the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is drawn down through the performance of the mitzvah, as with tallis and tzitzis, the drawing down of the encompassing [light] (makif) and the level of the thirty-two paths of Chochmah, and with tefillin, the drawing down of the intellect (mochin).

הנה המשכה זו הוא ע"י בירור ק"נ [קליפת נוגה] שהקלף דתפילין והצמר דציצית נלקחו מק"נ [מקליפת נוגה]
וע"י קיום המצוה מבררים ק"נ [קליפת נוגה] ומעלים הניצוצים לשרשן.

This drawing down comes through the refinement (birur) of kelipas nogah. For the parchment of the tefillin and the wool of the tzitzis were taken from kelipas nogah, and through the fulfillment of the mitzvah we refine kelipas nogah and raise the sparks to their root.

8 והנה כדי שיהיה בירור והעלאה זו צ"ל תחלה המשכה מלמעלה כי אלמלא עוזרו כו' אתעדל"ע [אתערותא
דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]

Now, in order for this refinement and ascent to take place, there must first be a drawing down from above, for "were it not that He helps him," etc.: an arousal from above, to awaken an arousal from below.

וזהו ענין ברכת המצות שהוא המשכת המקיף היינו הארת סוכ"ע שהוא המעלה ומגביה כו' (ועמ"ש
במ"א בפ' מקץ בד"ה המגביהי לשבת כו' שכל בחי' מקיף הוא המעלה למעלה)

And this is the matter of the blessing over mitzvos: it is the drawing down of the encompassing [light] (makif), that is, the illumination of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is what raises and elevates, etc. (And see what is written elsewhere, in Parshas Mikeitz, in the discourse beginning "Who is raised on high to dwell," etc., that every level of makif is what raises upward.)

ולכן הברכות על המצות הם מדרבנן שהם המשכת מקיפים וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ערבים
עלי ד"ס עלי דוקא שהוא בחי' מקיף כו' וכמ"ש במ"א (בפ' שמות).

Therefore the blessings over the mitzvos are rabbinic, for they are the drawing down of encompassing [lights] (makifim). And of this our Sages, of blessed memory, said, "Dear upon me (alai) are the words of the Scribes": "upon me" specifically, which is the level of makif, etc., as is explained elsewhere (in Parshas Shemos).

וזהו ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן דלכאורה הל"ל [הוה ליה למימר] כפשוטו קודם לעשייתן. ולמה אמרו לשון עובר ונצרכו אח"כ להוכיח דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אלא

And this is the matter of the saying of our Sages, of blessed memory, "All the mitzvos: one blesses over them over la'asiyasan (passing ahead of their performance)." For at first glance it should have said, in the plain way, "before (kodem) their performance." Why did they use the term over, so that afterward they needed to prove that this over is an expression of going ahead? Rather,

כי עובר לעשייתן הפ"י שהוא בחי' מקיף למעשה המצוה המעלה העשייה (וכענין מ"ש נחלה עבר על נפשנו עמ"ש מזה סד"ה להבין ענין הפסוק מי אל כמוך, וכענין פ"י עובר לסוחר באד"ר [באדרא רבא])

over la'asiyasan means that it is the level of makif to the performance of the mitzvah, which raises the deed (as in what is written, "the torrent would have passed (avar) over our soul"; see what is written on this at the end of the discourse beginning "To understand the matter of the verse 'Who is a G-d like You'"; and as in the explanation of "passing to the merchant (over lasocher)" in the Idra Rabba)

(קכ"ח ב') ועיין בספר קול ברמה שם מלשון סחור סחור כו' וכענין ויעבור ה' על פניו כו', ועיין בזהר פ' לך לך דע"ט ע"ב.

(128b), and see the book Kol BeRamah there: from the term sechor sechor ("around, around"), etc.; and as in "And Havayah passed (vaya'avor) over his face," etc. And see the Zohar, Parshas Lech Lecha, 79b.

וזהו ג"כ ענין ההפרש בין ההמשכה שבתחלה לעורר המ"ן [המ"ן נוקבין] ובין המשכת מ"ד [מ"ד דוכרין] שנמשך אח"כ ע"י העלאת המ"ן [המ"ן נוקבין], שההמשכה ההיא שאח"כ מאיר ומתגלה בבחי' פנימית משא"כ ההמשכה שבתחלה מאיר רק בבחינת מקיף וחיצוניות

And this is also the matter of the difference between the drawing down at the beginning, to awaken the mayin nukvin (feminine waters), and the drawing down of mayin duchrin (masculine waters), which is drawn afterward through the raising of the mayin nukvin: that later drawing down shines and is revealed in an inward manner, whereas the drawing down at the beginning shines only in the manner of makif and the outer dimension (chitzoniyus).

וכמו וימינו תחבקני שמחבקה בחיצוניותה ועייזי אשה מזרעת ומעלה מיין [מיין נוקבין] ועייזי נמשך אח"כ מי"ד [מיין דוכרין] טפת דכר בפנימיותה להיות מזה הולדה

As in "and his right hand embraces me": he embraces her outwardly, and through this "the woman gives seed" and raises mayin nukvin, and through this the mayin duchrin, the male drop, is drawn afterward into her inwardly, so that from this there comes birth.

וגם עייזי שאשה מזרעת תחלה יולדת זכר לפי שהמשכת מי"ד [מיין דוכרין] ואתעדל"ע [ואתערותא דלעילא] הנמשך עייזי קדימת האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] הוא מבחי גבוה יותר מהאתעדל"ע [מהאתערותא דלעילא] שבתחלה.

And also, when "the woman gives seed first, she bears a male," because the drawing down of mayin duchrin and the arousal from above that is drawn down through the precedence of the arousal from below is from a higher level than the arousal from above at the beginning.

9 וכיזי [וכל זה] מבואר בענין ברכת המצות שהברכה יש בה לשון נוכח ברוך אתה כו' והוא ההמשכה לעורר המיין [המיין נוקבין] ואח"כ לשון נסתר אשר קדשנו במצותיו שלשון נסתר מורה על בחי גבוה יותר כענין הוא עשנו

All this is explained in the matter of the blessing over mitzvos. The blessing has in it the second person, "Blessed are You," etc., and this is the drawing down to awaken the mayin nukvin; and afterward the third person, "Who has sanctified us with His commandments," for the third person indicates a higher level, as in "He made us."

והיינו ההעלאת מיין [מיין נוקבין] של מעשה המצוה שעולה למעלה מעלה וכמ"ש בענין עלי באר כו' אח"כ וצונו הוא ענין המשכת מי"ד [מיין דוכרין] שנמשך אח"כ עייזי העלאת המיין [המיין נוקבין]

That is, the raising of the mayin nukvin of the performance of the mitzvah, which rises higher and higher, as is explained on the matter of "Rise up, O well," etc. Afterward, "and commanded us" is the matter of the drawing down of mayin duchrin, which is drawn afterward through the raising of the mayin nukvin.

כי וצונו לשון צוותא והתחברות שנמשך המ"ד [המ"ד דוכרין] בבחי' פנימיות כו' (וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' בראשית בסוף ההקדמה לטעמי מצות שע"י המצוה נעשה יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא]).

For vetzivanu ("and commanded us") is a term of tzavta (companionship) and joining, in that the mayin duchrin is drawn down in an inward manner, etc. (as is written in the Arizal's Likkutei Torah, Parshas Bereishis, at the end of the introduction to Taamei HaMitzvos, that through the mitzvah the union of Z'eir Anpin and Nukva is effected).

וכ מ"כ הוא ג"כ בענין הקרבנות שהן בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מנפש הבהמית שכנוגה כו' ועי"ז נמשכים ויורדים מ"ד [מ"ד דוכרין] (עי"ן באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה למה נסמכה).

And likewise it is also with the offerings, which are the level of the raising of mayin nukvin from the animal soul, which is in nogah, etc., and through this mayin duchrin are drawn and descend (see Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "Why was it juxtaposed").

אך ג"כ כדי שיהיה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הוא ע"י הכהן המקריב שהוא חסד עליון הנמשך להעלות המ"ן [המ"ן נוקבין] כו'.

But here too, in order for there to be the raising of mayin nukvin, it is through the Kohen who offers [the sacrifice], who is supernal Chesed drawn down to raise the mayin nukvin, etc.

וענין ההפרש בין תורה למצות שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ויתר הקב"ה כו' ולא ויתר על ביטול תורה שהתורה היא בחי' אברים הפנימים שבהם תולה עיקר החיות ונקיבתם במשהו.

And the matter of the difference between Torah and mitzvos, as our Sages, of blessed memory, said, "The Holy One, blessed be He, overlooked," etc., "but He did not overlook the neglect of Torah": for the Torah is the level of the inner organs, on which the main life-force depends, and whose perforation [disqualifies] at the slightest amount.

והמצות רמ"ח אברים דמלכא הם בחי' אברים החיצונים. הענין הוא כי יש למעלה אורות וכלים

And the mitzvos, "the 248 organs of the King," are the level of the outer organs. The explanation is that above there are lights and vessels.

והנה התורה שהיא בחי' חכמה ושכל היינו שהיא מבחי' אורות והמצות שהן בחי' עשייה היינו שהן מבחי' כלים

Now, the Torah, which is the level of Chochmah and intellect, is of the level of lights; and the mitzvos, which are the level of action, are of the level of vessels

(ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ז [פרק ז'] דיחוד אור א"ס בחכמה נקי איהו וחיוהי חד ונודע דחיוהי פי' אורות וגרמוהי פי' כלים).

(and see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 7, that the union of the Infinite Light with Chochmah is called "He and His life-forces are one"; and it is known that "His life-forces" means lights, and gar-mohi means vessels).

אך לפי שמ"מ שרש הכלים למעלה מן האורות. לכן פעמים אמרו שהמצות הם למעלה מהתורה וכל הלומד שלא לעשות נוח לו שנתהפכה שלייתו כו'

But because, nevertheless, the root of the vessels is higher than the lights, therefore at times they said that the mitzvos are higher than the Torah, and "whoever learns not in order to do, it would have been better for him had his afterbirth been turned over," etc.

כי המצות שהן מבחי' כלים הן לגבי התורה שהיא בחי' האורות כמשל השליא שמקפת את הולד שנוצרה תחלה מהטפה

For the mitzvos, which are of the level of vessels, are, relative to the Torah, which is the level of the lights, like the analogy of the afterbirth that surrounds the child, which was formed first from the drop

(וכמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיוהי כו' וזהו גם כן ענין כברייתו של עולם ברישא חשוכא שהוא שרש הכלים והדר נהורא בחי' אורות ועמ"ש מענין זה בביאור ע"פ וקבל היהודים כו').

(as is written in Iggeres HaKodesh, the discourse beginning "He and His life-forces," etc. And this is also the matter of "as in the creation of the world: first darkness," which is the root of the vessels, "and then light," the level of lights. And see what is written on this matter in the explanation of the verse "And the Jews undertook," etc.).

והענין כי התורה הוא בחי' פנימיות והמצות הן בחי' חיצוניות אך שהוא חיצוניות עליון שלפיכך לא יוכל להתגלות רק החיצוניות כענין שתוק כך עלה במחשבה והוא בחי' גלגלתא

The explanation is that the Torah is the level of the inner dimension (pnimiyus) and the mitzvos are the level of the outer dimension, but it is a supernal outer dimension, so that therefore only the outer dimension can be revealed, as in "Be silent! Thus it arose in thought," and this is the level of the Gulgalta (the skull).

ולכן לפי שהן חיצוניות עליון מאד ע"כ מצד זה הן למעלה מהתורה (ועמ"ש בפ' מקץ בענין שמונה נסיכי אדם)

And so, because they are a very lofty outer dimension, therefore from this aspect they are higher than the Torah (and see what is written in Parshas Mikeitz on the matter of "eight princes of men"),

כמו שהגולגולת מקפת על המוח שהוא בחי' חכמה (ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שכ"ב פ"ה בדפוס שקלאב) אך מ"מ לפי שהתורה היא מבחי' מוחא בחי' חכמה שהוא בחי' פנימיות

just as the skull surrounds the brain, which is the level of Chochmah (and see Pri Etz Chaim, Sha'ar 22, chapter 5, in the Shklov printing). But nevertheless, because the Torah is of the level of the mocha (brain), the level of Chochmah, which is the level of the inner dimension,

לכן אמרו שהתורה היא למעלה מהמצות (ועמ"ש בפ' אחרי ע"פ כי ביום הזה יכפר כו' וגבי שבועות ע"פ וידבר אלקים)

therefore they said that the Torah is higher than the mitzvos (and see what is written in Parshas Acharei on the verse "For on this day He shall atone," etc., and regarding Shavuos, on the verse "And G-d spoke").

ולכן התורה היא מזון לנפש שהתגלותה בג"ע [בגן עדן] בבחי' פנימית בטעם ושכל משא"כ מהמצות נעשים לכושים שאינן יכולים להאיר רק בדרך לבוש שהוא בחי' חיצוניות כו':

And therefore the Torah is food for the soul, whose revelation in Gan Eden is in an inward manner, in reason and intellect; whereas from the mitzvos garments are made, which can shine only in the manner of a garment, which is the level of the outer dimension, etc.

10 ג ומעתה נחזור לעניננו לענין המסעות שהיה בהם נסיעה וחנייה העלאה והמשכה. וכמו שבמצות צ"ל עוד המשכה בתחלה כדי להיות ההעלאה וזהו ענין ברכת המצות עובר לעשייתן.

3. And now let us return to our subject, the matter of the journeys, in which there was setting out and encamping, ascent and drawing down. And just as with the mitzvos there must also be a drawing down at the beginning in order for the ascent to take place, and this is the matter of the blessing over mitzvos "passing ahead of their performance" (over la'asiyasan),

כמו כן הוא בענין המסעות. וזהו ענין ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם שהוא המשכה תחלה מלמעלה מבחי' מוצאיהם דנשיי [דנשמות ישראל] למסעיהם היינו ליתן כח ועוז להיות ההעלאה.

so too it is with the journeys. And this is the matter of “And Moshe wrote their goings-forth to their journeys”: it is a drawing down first from above, from the level of the goings-forth of the souls of Israel, “to their journeys,” that is, to give strength and power for the ascent to take place.

ופי' ויכתוב משה היינו חותמו של הקב"ה אמת (עיין ברכות שמות פ' ה' ע"פ חסד ואמת נפגשו ואמת זה משה ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' ואתחנן) (דרס"א ע"א) וזו משה אמת כו'

And the meaning of “And Moshe wrote” is “the seal of the Holy One, blessed be He, is truth” (see Shemos Rabbah, parashah 5, on the verse “Kindness and truth have met”: “and truth is Moshe”; and see the Ramaz on Parshas Va'eschanan) (261a): “And this is Moshe, truth,” etc.;

ע"ש, וגם ויכתוב היינו כמו כתב סופר שבמשנה סוף גיטין ופי' בגמרא חתם סופר וכן בקרא וכתב דגבי ספר כריתות לפ"ד ר' [רבין] מאיר בגמרא פירשו חתמו כו'.

see there. And also, “wrote” is like “the scribe wrote” in the Mishnah at the end of Gittin, which the Gemara explains as “the scribe signed”; and likewise in the verse “and he shall write,” regarding the bill of divorce, according to the view of Rabbi Meir in the Gemara, its meaning is “he shall sign,” etc.

ויובן בהקדים כי יש ב' בחי' חכמה וכמ"ש באד"ר [באדרא רבא] (קכ"ח ב') היינו כי חכמה דאצילות אתפשט ונפיק לל"ב שבילין וע"ז נאמר ונהר יוצא מעדן

This will be understood by first introducing that there are two levels of Chochmah, as is written in the Idra Rabba (128b): namely, the Chochmah of Atzilus spreads out and goes forth into thirty-two paths, and of this it is said, “And a river goes forth from Eden.”

אך חכמה סתימאה הוא בחי' דלא אתפתח שהוא למעלה מהשכל וההשגה וזהו ענין שתוק כך עלה במחשבה (מנחות כ"ט ב') שאין הפי' כך עלה בלי טעם ח"ו [חס ושלום].

But the hidden Chochmah (Chochmah Stima'ah) is the level that “has not been opened,” which is above intellect and comprehension. And this is the matter of “Be silent! Thus it arose in thought” (Menachos 29b), which does not mean that thus it arose without a reason, G-d forbid.

אלא שהטעם ההוא נעלם מאד ולא ניתן להשגה עד שנראה למטה כי אין טעם ברצון, והוא בחי חכמה
 סתימאה

Rather, that reason is utterly hidden and not given to comprehension, so much so that below it appears that there is no reason in the will; and this is the level of the hidden Chochmah

(שנק' מחשבה בזהר פ' נח) (דס"ה ע"ב) ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אם בחקותי ובד"ה ענין ק"ש [קריאת שמע].

(which is called "thought" in the Zohar, Parshas Noach) (65b). And see what is written on this in the explanation of the verse "If in My statutes," and in the discourse beginning "The matter of the recital of Shema."

ולכן גם משה שקיבל התורה ואורייתא מחכמה נפקת הוא בחי חכמה דאצי לא יוכל להשיג כלל
 הטעם שבמחשבה העליונה שהיא בחי א"ס שכל העולמות דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] אינן ערוך
 אליו ית'.

Therefore even Moshe, who received the Torah, and "the Torah comes forth from Chochmah," which is the level of the Chochmah of Atzilus, could not grasp at all the reason in the supernal Thought, which is the level of the Infinite One (Ein Sof), to Whom all the worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah bear no comparison, may He be blessed.

(וזהו ענין מאד עמקו מחשבותיך וכדלקמן). והנה י"ג מדות הרחמים שהן י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] הן
 נמשכים ממוחא סתימאה

(And this is the matter of "Your thoughts are very deep," as [will be explained] below.) Now, the Thirteen Attributes of Mercy, which are the thirteen tikkunim of the beard (tikkunei dikna), are drawn from the hidden brain (Mocha Stima'ah)

(ולכן גם למטה באדם צמיחת הזקן הוא אחר שיש לו גדלות המוחין וכמבואר בש"ע א"ח [אורח חיים]) (סי' נ"ג ס"ח) שהשנים שראוי להתמלאות בהם זקנו הוא אחר עשרים שנה.

(and therefore below, too, in a person, the growth of the beard comes after he has the mature intellect (gadlus hamochin), as is explained in the Shulchan Aruch, Orach Chaim) (section 53, paragraph 8): that the years in which it is fitting for his beard to fill out are after twenty years.

ומבואר בע"ח [בעץ חיים] סוף שכ"ד בענין הטעם דלמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה שאז נתיישרה דעתו כמ"ש בגמרא (ב"ב [בבא בתרא] קנ"ו ב') ובהרמב"ם [ובהרבי משה בן מימון]

And it is explained in Etz Chaim, end of Sha'ar 24, concerning the reason [that one may not] sell of his father's property until he is twenty years old, for then his mind is settled, as is written in the Gemara (Bava Basra 156b) and in the Rambam:

והיינו לפי שאז נמשכים בו ב' מקיפים דאבא ל' מ' כו' ואחר שנכנסו אלו המקיפים אז נתמלא זקנו כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] ש"י [שער י'] פ"ו שלכך אומרים יג"מ [י"ג מדות] אחר שמ"ע [שמונה עשרה] כו'.

that this is because at that time the two makifim (encompassing lights) of Abba, the lamed and the mem, etc., are drawn into him, and after these makifim have entered, then his beard fills out, as is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar 10, chapter 6, that this is why the Thirteen Attributes are said after the Shemoneh Esreh, etc.

אך מ"מ המשכתן ממו"ס [ממוחא סתימאה] הוא רק בבחי' שערות לבד והיינו לפי כי הגם שהן מדות עליונות מאד מ"מ להיות התהוות בחי' מדות מאור א"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל, אינו

But nevertheless, their drawing down from the hidden brain is only in the manner of hairs alone. This is because, even though they are very lofty attributes, nevertheless, for the level of attributes to come into being from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, Who "is not any of these attributes at all," is not

אלא ע"י צמצומים עצומים כי הרי לא שייך בחי' מדות רחום וחנון, אלא א"כ שייך בחי' עולם ובריות שתפול עליהם מדת הרחמים.

[possible] except through tremendous contractions (tzimtzumim). For the level of the attributes "Compassionate and Gracious" does not apply unless there applies the level of a world and created beings, upon whom the attribute of mercy may fall.

11 וכמ"ש באוצ"ח [באוצרות חיים] בתחלתו כי אם אין בעולם מי שיקבל רחמים ממנו איך יקרא רחום. וזהו זכור רחמך ה' וחסדיך

As is written at the beginning of Otzros Chaim: for if there is no one in the world to receive mercy from Him, how could He be called Compassionate? And this is "Remember Your mercies, Havayah, and Your kindnesses,

כי מעולם המה שהמדות אלו הם בגדר עלמין וכמ"ש במ"א שאפילו בחי' סוכ"ע זהו בגדר עלמין וא"כ לגבי מהותו ועצמותו ית' שאינו בגדר עלמין כלל.

for they are me'olam ('from the world')": these attributes are within the bounds of worlds; and as is explained elsewhere, even the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) is within the bounds of worlds. If so, relative to His Being and Essence, may He be blessed, which is not within the bounds of worlds at all.

12 וגם עכשיו אפילו שנתהוו העולמות מ"מ כולא קמיה כלא חשיב דהיינו שבאמת הוא לבדו הוא

And even now, although the worlds have come into being, nevertheless "all before Him is considered as nothing," meaning that in truth He alone is,

כמו קודם שנברא העולם וכל הנבראים בטלים במציאות כביטול זיו השמש כשהוא תוך גוף השמש ואין נופל עליהם שם יש כלל כמ"ש באריכות בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ג [פרק ג'] וח"א [וחלק א'] פ"כ.

as before the world was created, and all created beings are nullified in their very existence, like the nullification of the sun's radiance when it is within the body of the sun, and the term yesh (an existing thing) does not apply to them at all, as is written at length in Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 3, and Part I, chapter 20.

א"כ קמיה ית' ממש כמו שהוא לבדו הוא לא שייך כלל מדות אלו אף שהם מדות היותר עליונים דמ"מ מעולם המה.

If so, before Him, may He be blessed, truly as He alone is, these attributes do not apply at all, even though they are the very highest attributes, for nevertheless "they are me'olam (from the world)."

משא"כ בחי' חכמה סתימאה הוא בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא כמו שהוא ית' לבדו הוא גם אלו לא ברא העולמות כלל (עיי' מזה סד"ה ואלה שמות).

Whereas the level of the hidden Chochmah is the level of "He is wise, but not with a known wisdom," which is as He, may He be blessed, alone is, even had He not created the worlds at all (see on this the end of the discourse beginning "And these are the names").

וזהו פ"י וענין קדש מלה בגרמיה המבואר בזהר אמור (דף צ"ד) שהיא בחינה שאינה שייכה לעולמות כלל והיינו מלה בגרמיה.

And this is the meaning and matter of "Kodesh (holy) is a thing unto itself," explained in the Zohar, Emor (folio 94): that it is a level that has no relation to the worlds at all, and this is "a thing unto itself."

ולא כמו המדות שהם תוארים פעול מאחרים כמ"ש בהג"ה [בהגהה] באוצ"ח [באוצרות חיים] בתחלתו בשם המפרשים. ולכן המשכת י"ג מדות מח"ס [מחכמה סתימאה] אינה

And it is not like the attributes, which are descriptions brought about by others, as is written in the gloss at the beginning of Otzros Chaim in the name of the commentators. Therefore the drawing down of the Thirteen Attributes from the hidden Chochmah is not

אלא בבחי' י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] עד"מ שהשערות אין להם ערך ויחוס כלל עם המוחין שבראש ואין עיקר חיות המוחין מתפשט בהם כלל

other than in the manner of the thirteen tikkunim of the beard. By way of analogy, the hairs have no comparison or relation at all to the brain (mochin) in the head, and the main life-force of the brain does not spread into them at all;

שהרי אם יחתוך האדם שער ראשו לא ירגיש המוח כאב כלל שאין מתפשט בהם אלא הארה מצומצמת בעלמא להיות להם רק יניקה ואחיזה במוחין.

for if a person cuts the hair of his head, the brain feels no pain at all, since only a mere contracted glimmer spreads into them, so that they have only nourishment from the brain and a hold in it.

כך הוא עד"מ ההארה הנמשכת מח"ס [מחכמה סתימאה] להיות התהוות יג"מ [י"ג מדות] שהן מקור לבחי' עלמין אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] כו'

So too, by way of analogy, is the illumination drawn from the hidden Chochmah for the coming into being of the Thirteen Attributes, which are the source for the level of worlds, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, etc.;

ולהיות התהוות בחי' יש ושהיש בטל כו' הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא ע"י צמצומים עצומים כו' (ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ט בהג"ה [בהגהה]).

and for the coming into being of the level of yesh (existence), and that the yesh be nullified, etc., it is only from the level of a mere radiance and glimmer, through tremendous contractions, etc. (and see Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 9, in the gloss).

וזהו זכור רחמך כו' שהזכרון אינו שייך אלא על דבר הרחוק ממנו במקום או במעלה כו', וזהו מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך כי

And this is “Remember Your mercies,” etc., for remembering applies only to something that is distant from one in place or in rank, etc. And this is “How great are Your works, Havayah; Your thoughts are very deep.” For

הנה התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] אשר זהו ענין מה גדלו מעשיך הוא מהמדות עליונות שהם מקורות לבחי' עלמין. והם לגבי מחשבתו ית' כמו שער האדם לגבי מוחין שלו עד"מ.

the coming into being of all the worlds, higher and lower, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is the matter of “How great are Your works,” is from the supernal attributes, which are sources for the level of worlds. And they, relative to His Thought, may He be blessed, are like a person's hair relative to his brain, by way of analogy.

א"כ מזה נתבונן גדולת עומק מחשבתו ית' ומעלתה לאין קץ ותכלית על מעלת חיות כל העולמות כו' ועיין מזה באג"ה [באגרת הקודש] בסופו ד"ה דוד זמירות קרית להו.

If so, from this we can contemplate the greatness of the depth of His Thought, may He be blessed, and its superiority, without end or limit, over the level of the life-force of all the worlds, etc. And see on this at the end of Iggeres HaKodesh, the discourse beginning “David, you called them songs.”

13 והנה תיקון השביעי מי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] הוא ואמת שהוא מדה השביעי דיג"מ [די"ג מדות] שאמר משה. ויש להבין על דרך שהקשה בזהר ר"פ ויקרא ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת כו'.

Now, the seventh of the thirteen tikkunim of the beard is “and truth” (ve'emes), which is the seventh attribute of the Thirteen Attributes that Moshe said. And we need to understand, along the lines of the question raised in the Zohar at the beginning of Parshas Vayikra: “And if you will say, are the other letters not truth?” etc.

אך הענין כי בתיקון השביעי נמשך ומתגלה אור הח"ס [החכמה סתימאה] שלא ע"י צמצום דבחי' שערות וכמ"ש באדרא (קל"א ע' [עיין וקל"ג ב']) תיקונא שביעאה פסיק שער אמתחזין תרין תפוחין כו'

But the explanation is that in the seventh tikkun the light of the hidden Chochmah is drawn down and revealed not through the contraction of the level of hairs, as is written in the Idra (131, and 133b): “The seventh tikkun: the hair ceases, and two apples are seen,” etc.;

הה"ד [הדא הוא דכתיב] באור פני מלך חיים, פי' פסיק שערא היינו כמו שכפנים אין שום צמיחת שערות וע"כ נקרא בחי' זו ואמת היינו גילוי האמת

as it is written, "In the light of the King's face is life." The meaning of "the hair ceases" is as on the face there is no growth of hair at all; and therefore this level is called "and truth," that is, the revelation of the truth,

כמו שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה שנק' מלה בגרמיה וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פל"ה בהג"ה [בהגהה] שמעתי ממורי כו'

as He alone is and there is none besides Him. And this is the rank of Chochmah that is called "a thing unto itself," as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 35, in the gloss, "I heard from my teacher," etc.;

ע"ש ובחי' זו נמשך ומתגלה בתיקון הז' כיון שבו מאיר אור הח"ס [החכמה סתימאה] שלא ע"י צמצום השערות.

see there. And this level is drawn down and revealed in the seventh tikkun, since in it the light of the hidden Chochmah shines not through the contraction of the hairs.

משא"כ בשאר תיקונים שהם בחי' המדות אף שהם מדות היותר עליונות ורב חסד כו' מ"מ כיון ששייכים לבחי' עלמין אין בהם גילוי עצמיות חכמה סתימאה שהוא

Whereas in the other tikkunim, which are the level of the attributes, even though they are the very highest attributes, "and abundant in kindness," etc., nevertheless, since they pertain to the level of worlds, there is not in them the revelation of the essence of the hidden Chochmah, which is

כמו שהוא לבדו הוא אחד האמת ואין עוד כלל והיינו לפי שהמשכה רק ע"י בחי' שערות כנ"ל,

as He alone is, the true One, and there is nothing else at all; and this is because the drawing down is only through the level of hairs, as mentioned above.

(וקרוב לזה כתב הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] בפ"י אמת וז"ל [וזה לשונו] הוא שהנביא אומר וה' אלקים אמת, כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו שכל הנמצאים צריכים לו והוא ברוך הוא אין צריך להם ולא לאחד מהם לפיכך אין אמיתתו כאמיתת אחד מהם עכ"ד [עד כאן דבריו])

(And close to this, the Rambam wrote in explaining "truth"; these are his words: "This is what the prophet says, 'And Havayah, G-d, is truth': that is to say, there is no true existent besides Him like Him, for all existing things need Him, and He, blessed be He, does not need them, nor any one of them; therefore His truth is not like the truth of any one of them." Thus far his words.)

(ועיין ברכות וישלח פרשה פ"א מענין חותמו של הקב"ה אמת וכשה"ש [ובשיר השירים] רבה ע"פ לסוסתי ברכבי שהוא ע"ש [על שם] אני ראשון ואני אחרון כו' ועמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות):

(And see [Bereishis] Rabbah, Vayishlach, parashah 81, on the matter of "the seal of the Holy One, blessed be He, is truth," and Shir HaShirim Rabbah on the verse "To my mare in my chariots," that it is named for "I am first and I am last," etc. And see what is written on this in the discourse beginning "The heads of the tribes.")

14 ד וענין פ"י ההארה שבתיקון השביעי שנק' באור פני מלך יובן ע"ד דאיתא צהבו פניו של רבי אבהו

מחמת שמצא תוספתא חדתא (וכ"ה בנדרים) (דמ"ט ב') גבי ר' יהודא חכמת אדם תאיר פניו

4. And the meaning of the illumination in the seventh tikkun, which is called "in the light of the King's face," will be understood along the lines of what is related: Rabbi Abahu's face shone because he had found a new Tosefta (and so it is in Nedarim) (49b), regarding Rabbi Yehudah: "A man's wisdom makes his face shine."

ולכן הי' [היה] פניו צהובין הרי אור החכמה והשכל מאיר פניו ממש, והגם דמה שתאיר פניו אינו רוחני

And therefore his face was shining; thus the light of wisdom and intellect actually lights up his face. And although that which lights up his face is not spiritual

כמו השכל שבמוח כ"א הארה גשמיות מ"מ היא למעלה הרבה מבחי' היניקה מהמוח שבשערות שהם רק מותרי מוחין לבד

like the intellect in the brain, but rather a physical illumination, nevertheless it is far higher than the level of the nourishment from the brain that is in the hairs, which are only the surplus of the brain (mochin),

וגם שהם רק בחי' צומח לבד שאינן ערוך לעצמות בחי' המדבר משא"כ הארה שהחכמה תאיר פניו הרי היא נמשכת דוקא מעצמיות החכמה ממש שלפי שמצא תוספתא חדתא ע"כ דוקא יאירו פניו

and which are, moreover, only of the level of the vegetative, which bears no comparison to the essence of the level of the speaking [being]. Whereas the illumination with which wisdom makes his face shine is drawn specifically from the very essence of the wisdom: it is precisely because he found a new Tosefta that his face would shine.

וגם שההארה היא בפנים שזהו עיקר מקום גילוי החיות כו', ועד"מ זה יובן למעלה ענין באור פני מלך חיים שהוא התגלות הארה עליונה מחכמה סתימאה ממש למעלה מעלה מבחי' שערו כו'.

And also, the illumination is in the face, which is the main place where the life-force is revealed, etc. And by way of this analogy, the matter of "In the light of the King's face is life" will be understood above: it is the revelation of a supernal illumination from the hidden Chochmah itself, far, far above the level of hairs, etc.

וזהו כי באור פניך נתת לנו תורת חיים. (ולכן אע"ג [אף על גב] דתיקון ג' מ"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] ג"כ פנוי משערות כמ"ש בזהר)

And this is "For in the light of Your face You gave us a Torah of life." (Therefore, even though the third of the thirteen tikkunim of the beard is also free of hairs, as is written in the Zohar)

(שם קל"א א') מ"מ שאני תיקון השביעי שבו נמשך ומתגלה אור הח"ס [החכמה סתימאה] כמו שחכמת אדם תאיר פניו פניו דייקא ע"כ נק' ואמת.

(there, 131a), nevertheless the seventh tikkun is different, for in it the light of the hidden Chochmah is drawn down and revealed, as "a man's wisdom makes his face shine," his face specifically; therefore it is called "and truth."

וכן בתורה כתיב תורת אמת היתה בפיהו אמת קנה כו'. והרמ"ז [והרב משה זכות] ר"פ ויקרא כתב שדעת דעתיק המאיר ברישא דאריך מאיר בתיקון השביעי דדעת אסחיד באנפין כו'.

And so regarding the Torah it is written, "A Torah of truth was in his mouth," and "Buy truth," etc. And the Ramaz, at the beginning of Parshas Vayikra, wrote that the Daas of Atik, which shines in the head of Arich, shines in the seventh tikkun, for "Daas testifies in the face," etc.

15 ועיין מ"ש במבוא שערים ש"ג ח"ב [חלק ב'] פ"ב [פרק ב'] והנה בעתיק אין בו שערו כו'. וזהו ענין כתפוח בעצי היער דפי' הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] הובא בספר נשמת דוד על

And see what is written in Mevo She'arim, Sha'ar 3, Part 2, chapter 2: "Now, in Atik there are no hairs," etc. And this is the matter of "Like an apple among the trees of the forest," as Rabbi Chaim Vital explained, brought in the book Nishmas David on

שיר השירים בעצי היער הם שערות דדיקנא והתפוח הוא תיקון השביעי ובו מתגלית הארה כל שבעה תיקונים דגלגלתא. כן דודי ז"א כו' כי הארת פנים דא"א מאיר בפנים דז"א כדלקמן.

the Song of Songs: “the trees of the forest” are the hairs of the beard, and “the apple” is the seventh tikkun, and in it the illumination of all seven tikkunim of the Gulgalta is revealed. “So is my beloved” is Z’eir Anpin, etc., for the illumination of the face of Arich Anpin shines in the face of Z’eir Anpin, as [will be explained] below.

16 ומה שנמשלו לעצי היער היינו כמו שהשערות עד"מ הם רק בחי' צומח לבד שבמדבר ואינן ערוך למהות האדם עצמו בחי' מדבר

And the reason they are likened to the trees of the forest is that the hairs, by way of analogy, are only the level of the vegetative within the speaking [being], and bear no comparison to the essence of the person himself, the level of the speaking [being].

ואמנם תיקון הז' נק' תפוח שיש בו טוב טעם ומראה וריח וכך ההארה דבחי' אור פני כו'

But the seventh tikkun is called “apple,” for it has goodness of taste, appearance and fragrance; and so too the illumination of the level of “the light of the face,” etc.,

שחכמת אדם ממש תאיר פניו כו' להצהיל פנים משמן הוא בחי' שמן משחת קדש שהוא ח"ס [חכמה סתימאה] כו'.

in that a man’s very wisdom makes his face shine, etc.: “to make the face shine from oil” is the level of “the oil of holy anointing,” which is the hidden Chochmah, etc.

וזהו ענין תפארת שיבה (משלי ט"ז ל"א) שהוא בחי' הדרת פנים עמ"ש מזה במ"א בפ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו וע"ש פי' עטרת תפארת שיבה

And this is the matter of “the glory of gray hair” (Proverbs 16:31), which is the level of “the splendor of the face” (hadras panim). See what is written on this elsewhere, in Parshas Vayeishev, in the discourse beginning “On the twenty-fifth of Kislev,” and see there the explanation of “Gray hair is a crown of glory”:

שהוא ענין כובע ישועה להמשיך בחי' הדרת פנים, וכ"ז [וכל זה] בדרך צדקה תמצא שבה ועל ידה נמשך בחי' עטרת תפארת (ע' [עיינן] בזהר ח"ג [חלק ג'] מ"ב ב' ודל"ו סע"א [סוף עמוד א])

that it is the matter of “a helmet of salvation,” to draw down the level of the splendor of the face; and all this “is found in the way of tzedakah (righteousness),” for in it and through it the level of the “crown of glory” is drawn down (see the Zohar, Part III, 42b, and 36, end of side a).

ועיין באג"ה [באגרת הקודש] סד"ה וילבש צדקה כשריון ועמ"ש בביאור ע"פ שוש אשיש כו' כי הלבישני בגדי ישע כו'.

And see Iggeres HaKodesh, at the end of the discourse beginning “And He donned tzedakah as a coat of mail,” and see what is written in the explanation of the verse “I will greatly rejoice,” etc., “for He has clothed me in garments of salvation,” etc.

והנה בפ"י האדרא מתלמידי האריז"ל [האר"י זכרוננו לברכה] בספר קול ברמה פ"י ענין ואמת לפי שאינו משתנה כלל וכבר נודע שכל אמת תליא בעתיקא עכ"ל [עד כאן לשוננו], פ"י כמ"ש אני הו"י לא ש ניתי שאין שום שינוי כו'.

Now, in the commentary on the Idra by the disciples of the Arizal, of blessed memory, in the book Kol BeRamah, it explains the matter of “and truth” as meaning that it does not change at all, “and it is already known that all truth depends on Atika.” End of quote. The meaning is as it is written, “I, Havayah, have not changed”: that there is no change at all, etc.

וגם ע"ד מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו הרי האמת הוא שאין שום הפסק להשפעתו לאפוקי נהרות המכזבים בפ"ח [בפרק ח'] דמסכת פרה.

And also in the manner of “a spring of water whose waters do not fail (yechazvu)”: thus truth is that there is no interruption at all to its flow, as opposed to “rivers that fail” in chapter 8 of Tractate Parah.

וזהו שאמרה השונמית לאלישע אל תכזב בשפחתך. דאין ר"ל [רוצה לומר] שלא האמינה לדבריו אלא דכוונתה שלא יומשך נשמתו ממקום שאין לו קיום והמשכה.

And this is what the Shunammite woman said to Elisha, “Do not deceive (techazev) your maidservant.” For this does not mean that she did not believe his words; rather, her intent was that his soul should not be drawn from a place that has no permanence and continuity.

ויוכן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בענין זה בזהר בשלח (דמ"ד ע"ב). וז"ש [וזהו שכתוב] דכל אמת תליא בעתיקא כי למטה בז"א שיש ימינא ושמאלא

This will be understood according to what is written on this matter in the Zohar, Beshalach (44b). And this is what it says, that “all truth depends on Atika”: for below, in Z'eir Anpin, where there is right and left,

לכן לפעמים מדת הדין מעכבת וגורם מניעת השפע ח"ו [חס ושלום]. משא"כ בע"ק [בעתיקא קדישא] דלית שמאלא בהאי עתיקא ע"כ אין שום הפסק ומניעה להשפעתו

therefore at times the attribute of judgment holds back and causes the withholding of the flow, G-d forbid. Whereas in Atika Kadisha, as "there is no left in this Atika," therefore there is no interruption or withholding at all of its flow.

וזהו ענין מקור מים חיים שתמיד נובעים, וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל מקום שנאמר לי אין לו הפסק לעולם וכמ"ש במ"א בענין וארשתוך לי לעולם כו' וזהו אהבת עולם אהבתנו כו', ועיין מ"ש בפי יתרו בד"ה

And this is the matter of "a source of living waters," which always flow. And of this our Sages, of blessed memory, said, "Wherever 'to Me' is said, it has no interruption forever," as is explained elsewhere on "And I will betroth you to Me forever," etc.; and this is "With an everlasting love You have loved us," etc. And see what is written in Parshas Yisro, in the discourse beginning

הנה להבין שרש ענין מתן תורה בפי' וענין כי לא אדם הוא להנחם, ולכן נקי בחי' זו אמת.

"Now, to understand the root of the matter of the Giving of the Torah," on the meaning and matter of "For He is not a man, that He should relent." And therefore this level is called "truth."

17 והנה מזה יובן תוספת ביאור למה שנתבאר למעלה דח"ס [דחכמה סתימאה] עצמה היא בחי' דלאו מכל אלין מדות איהו כלל

Now, from this an additional explanation will be understood of what was explained above, that the hidden Chochmah itself is the level of "He is not any of these attributes at all,"

וזהו בחי' אמת, אין הכוונה ח"ו [חס ושלום] שמבחי' אמת לא נמשכו הפעולות והטובות הבאות מהמדות רחום וחנון לפי דכולא קמיה כלא חשיב.

and this is the level of truth. The intent is not, G-d forbid, that the acts and the benefits that come from the attributes "Compassionate and Gracious" are not drawn from the level of truth, because "all before Him is considered as nothing."

דחלילה לחשוב כן וכמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] שכל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמתת המצאו דייקא. וכנ"ל דפי' אמת היינו שאין טובו והשפעתו פוסק לעולם ולא יכזבו מימיו ח"ו [חס ושלום].

For heaven forbid to think so, as the Rambam wrote, that all existing things exist only from the truth of His existence, specifically. And as mentioned above, the meaning of "truth" is that His goodness and His flow never cease, and "His waters do not fail," G-d forbid.

וכן מבואר בזהר באריכות שם (דקל"ג ב') וכל טיבו לא פסיק כו' וכדכתיב באור פני מלך חיים, רק הכוונה שההשפעה והאור נמשך שלא ע"ד ההשפעה הנמשכת מבחי' מדות שהעולמות תופסים מקום עד ששייך שם מדות אלו,

And so it is explained at length in the Zohar there (133b): "and all His goodness does not cease," etc., as it is written, "In the light of the King's face is life." Rather, the intent is that the flow and the light are drawn down not in the manner of the flow drawn from the level of attributes, in which the worlds occupy a place, to the point that these attributes apply there,

אלא שבאות כל הטוב והאור שלא ע"י בחי' התפעלות המדות כלל, וזהו ענין באור פני מלך חיים

but rather that all the good and the light come without any being affected (hispa'alus) of the attributes at all; and this is the matter of "In the light of the King's face is life."

וזהו ענין דבחי' אמת היינו לא שנית' שאין שום שינוי והתפעלות כו' והוא מקור הטוב דכל טיבו לא פסק כו'

And this is the matter that the level of truth is "I have not changed": that there is no change or being affected at all, etc.; and it is the source of the good, for "all His goodness does not cease," etc.

והגם שבאמת גם המדות דאצילות אינן כלל מערך וסוג המדות דבי"ע ואין המדה בחי' התפעלות ושינוי ח"ו [חס ושלום] וכמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] ד"ה להבין משל ומליצה בשם המגיד נ"ע [נשמתו עדן] כפי' מ"ש אברהם ואנכי עפר ואפר כו' ע"ש.

And although in truth even the attributes of Atzilus are not at all of the order and kind of the attributes of Beriah, Yetzirah and Asiyah, and the attribute [there] is not a matter of being affected and change, G-d forbid, as is written in Iggeres HaKodesh, the discourse beginning "To understand the parable and allegory," in the name of the Maggid, whose soul is in Eden, explaining what Avraham said, "And I am dust and ashes," etc.; see there.

18 ועמ"ש מזה בפ' יתרו בדרוש הראשון שע"פ זכור את יום השבת כו' ועמ"ש במ"א בד"ה פתח אליהו בפ' וירא שהשתלשלות המדות דבי"ע ממדות דאצילות הוא ע"ד משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין לך כל עשב כו'

And see what is written on this in Parshas Yisro, in the first discourse on the verse "Remember the Shabbos day," etc.; and see what is written elsewhere, in the discourse beginning "Eliyahu opened," in Parshas Vayeira, that the descending chain (hishtalshelus) of the attributes of Beriah, Yetzirah and Asiyah from the attributes of Atzilus is along the lines of what our Sages, of blessed memory, said, "You have no blade of grass," etc.;

ע"ש וכ"ש [וכל שכן] וק"ו [וקל וחומר] המדות שלמעלה מהאצילות שגבהו דרכיהן למעלה מעלה מהמדות דאצילות וכמ"ש במ"א ע"פ ה' יחתו מריביו.

see there. And all the more so, a fortiori, the attributes that are above Atzilus, whose ways are exalted far, far above the attributes of Atzilus, as is explained elsewhere on the verse "Havayah: those who strive with Him shall be broken."

אך עכ"ז [עם כל זה] לגבי אמתת אור א"ס ב"ה בעצמו לא שייך כלל גם מהות מדות שלמעלה מהאצ"י כנ"ל והמשכת הי"ג מדות הוא ע"י בחי' שערות כו'

But even so, relative to the truth of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself, even the essence of the attributes above Atzilus does not apply at all, as mentioned above, and the drawing down of the Thirteen Attributes is through the level of hairs, etc.,

כנ"ל וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך שבחינת ובטובו הוא עדיין למעלה מהמדות הנק' כי לא כלו רחמיך שהן יג"מ [י"ג מדות]

as mentioned above. And this is "The Good One, for Your mercies have not ended": for the level of "and in His goodness" is still above the attributes called "for Your mercies have not ended," which are the Thirteen Attributes;

אלא שמבחי' ובטובו נמשכים היג"מ [הי"ג מדות] להיות כי לא כלו רחמיך ופ"י כי לא כלו היינו כמ"ש באדרא (דקל"ג ע"ב)

but from the level of "and in His goodness" the Thirteen Attributes are drawn, so that there is "for Your mercies have not ended." And the meaning of "have not ended" is as is written in the Idra (133b),

דחסד דעתיק הוא חסד דקשוט דהיינו חסד של אמת ופיי תלמידי האריז"ל [האר"י זכרנו לברכה] שאינו נפסק לעולם כו'.

that the Chesed of Atik is "Chesed of truth" (chesed dikeshot), that is, kindness of truth; and the disciples of the Arizal, of blessed memory, explained that it never ceases, etc.

ואפשר ג"כ הפי' שתיקון ואמת עם היותו למעלה מהמדות אעפ"כ [אף על פי כן] מאיר ג"כ הארתו בכל המדות וכמ"ש חסד ואמת נפגשו

And perhaps the meaning is also that the tikkun "and truth," though it is above the attributes, nevertheless shines its illumination into all the attributes as well, as it is written, "Kindness and truth have met";

וזהו ענין כתפוח בעצי היער כנ"ל ולכן נקרא החסד חסד דקשוט חסד של אמת ממש.

and this is the matter of "Like an apple among the trees of the forest," as mentioned above. And therefore the Chesed is called "Chesed of truth," kindness of actual truth.

19 וזהו ענין חותמו של הקב"ה אמת כי הנה עיקר בחי' אמת היינו כשמשיג החכמה ויודע שכן הוא משא"כ כשהיא עדיין בבחי' העלם ועין לא ראתה הרי אין ידוע האמת,

And this is the matter of "the seal of the Holy One, blessed be He, is truth." For the essence of the level of truth is when one grasps the wisdom and knows that it is so; whereas when it is still in a state of concealment, and "no eye has seen," the truth is not known.

ולכן חכמה סתימאה עצמה כמו שהיא נעלמת ולא שכיח ולא אתפתח אין שייך לקרותה עדיין אמת עד שנמשך ממנה הארה וגילוי בבחי' תרין תפוחין שהוא בחי' אור פני מלך.

Therefore the hidden Chochmah itself, as it is hidden, "not found and not opened," cannot yet be called truth, until an illumination and revelation is drawn from it in the level of the "two apples," which is the level of "the light of the King's face."

20 וע"כ נק' חותמו כמו חותם האדם שהוא רק בחי' עשייה. וכך עד"מ ההארה שבפנים היא כמו עשייה לגבי עצם החכמה שבמוח האדם שממנה תאיר פניו.

And therefore it is called "His seal," like a person's seal, which is only the level of action. And so, by way of analogy, the illumination in the face is like action relative to the essence of the wisdom in a person's brain, from which his face shines.

אלא שמ"מ הרי החותם הוא קיום על כל דבר והכל הולך אחר החיתום. וכמ"כ [וכמו כן] למעלה בחי הארת פנים נמשך מכח עצמיות הח"ס [החכמה סתימאה] כנ"ל במשל

But nevertheless, the seal is what establishes every matter, and "all follows the seal." And likewise above, the level of the illumination of the face is drawn from the power of the essence of the hidden Chochmah, as mentioned above in the analogy;

לכן הגם שנחשב בחי עשייה לגבי מהות ועצמיות הח"ס [החכמה סתימאה] מ"מ זהו קיום הכל וזהו ענין וחתמנו בספר החיים וחתמנו בספר פרנסה כו' כי באור פני מלך חיים:

therefore, although it is considered the level of action relative to the being and essence of the hidden Chochmah, nevertheless it is what establishes everything. And this is the matter of "and seal us in the book of life," "and seal us in the book of livelihood," etc., for "in the light of the King's face is life."

21 ה והנה כתיב תתן אמת ליעקב פי יעקב הוא ז"א ובו הוא עיקר בחי אמת כי היג"מ [הי"ג מדות] אל רחום כו' ואמת כו'

5. Now, it is written, "You will give truth to Yaakov." The meaning is: Yaakov is Z'eir Anpin, and in it is the main level of truth. For the Thirteen Attributes, "G-d, compassionate," etc., "and truth," etc.,

שאמר משה היינו שהמשיך היג"מ [הי"ג מדות] מא"א [מאריך אנפין] לז"א להיות גם בו י"ג מדות (כמ"ש באדרא דנשא דקל"א ע"ב ודקל"ח ע"א) ואז נק' ואמת.

that Moshe said means that he drew the Thirteen Attributes from Arich Anpin to Z'eir Anpin, so that there would be thirteen attributes in it as well (as is written in the Idra of Naso, 131b and 138a), and then it is called "and truth."

והגם שהאמת הוא למעלה בעתיקא ושם דייקא מקור האמת וכנ"ל אך אינו בגילוי עדיין אבל כשנמשך בז"א הוא מתגלה ואז שייך לקרותו ואמת שאז נודע האמת,

And although truth is above, in Atika, and there specifically is the source of truth, as mentioned above, it is not yet revealed; but when it is drawn into Z'eir Anpin it is revealed, and then it can be called "and truth," for then the truth becomes known.

וזהו ענין אסתכלותא דז"א בפנים דא"א ועי"ז מקבל ק"נ ור"כ נהורין כו' (ועי"ש בפ' נשא) (קל"א א') מתרי תפוחין כו'

And this is the matter of the gaze (istakluta) of Z'eir Anpin into the face of Arich Anpin, through which it receives one hundred and fifty and two hundred and twenty lights, etc. (and see there, in Parshas Naso) (131a): "From the two apples," etc.,

נהירין אנפוי דז"א וכ"ה דקל"ג ב' ודקל"ו ב' נהירין אנפוי כו' ועי"ן (דקל"ה סע"ב [סוף עמוד ב]) ואריכין כו' "the face of Z'eir Anpin shines"; and so it is at 133b and 136b, "His face shines," etc. And see (135, end of side b): "and they become long," etc.,

בגין דאשגח כו' והיינו שז"א נמשך לו ק"נ מהש"ע [מהש"ע (370)] נהורין שבפנים דא"א וע"כ נק' זעיר לפי שנשאר אר"ך אורות

"because He looks," etc. That is: to Z'eir Anpin are drawn 150 of the 370 lights in the face of Arich Anpin, and therefore it is called Ze'ir ("small"), because there remain arech (220) lights

מהש"ע [מהש"ע (370)] נהורין שלא נמשכו בו אכן לפעמים משפיע לו א"א כל הש"ע [הש"ע (370)] נהורין וזהו ואריכין כו' ועי"כ בע"ח [בעץ חיים] סוף שער א"א ועי"ן באדר"ז [באדרא זוטא] דרפ"ח ב'.

of the 370 lights that were not drawn into it. But at times Arich Anpin bestows on it all the 370 lights, and this is "and they become long," etc. And see Etz Chaim, end of Sha'ar Arich Anpin, and see the Idra Zuta, 288b.

22 ועוד יש דברים בגו והוא כי מז"א נמשך ג"כ למלי' שהיא מקור דבי"ע הארת פנים שנמשך בו מא"א [מאריך אנפין].

And there is more within this: from Z'eir Anpin there is drawn also to Malchus, which is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, the illumination of the face that was drawn into it from Arich Anpin.

וזהו עיניך יונים כמו זוג יונים שמסתכלים תמיד זה על זה ומתענגים כו', וכך המלי' מקבלת הארת פנים דז"א מה שמאיר בו פנים דא"א

And this is "Your eyes are doves," like a pair of doves that always gaze at one another and take delight, etc. And so Malchus receives the illumination of the face of Z'eir Anpin, that which the face of Arich Anpin shines into it

(וזהו ענין יאר ה' פניו אליך כדפי' באדרא פ' נשא) (קל"ג ב') ובוהר ואתחנן (דרס"א א') גבי פנים בפנים דבר כו' בפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שהפנים דא"א נתלבשו בפנים דז"א ודבר עמכם.

(and this is the matter of “May Havayah make His face shine upon you,” as explained in the Idra, Parshas Naso) (133b); and in the Zohar, Va’eschanan (261a), on “Face to face He spoke,” etc., in the explanation of the Ramaz: that the face of Arich Anpin was clothed in the face of Z’eir Anpin, and spoke with you.

ובמק"מ [ובמקדש מלך] פי' ז"א נתלבש במלי' כו' והוא הארת פנים דא"א שנמשך לישראל ע"י ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כו' ושם במלי' הוא עיקר החותם וזהו שבנעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים] אומרים וחתמנו בספר החיים כו'

And in the Mikdash Melech it explains: Z’eir Anpin was clothed in Malchus, etc.; and this is the illumination of the face of Arich Anpin drawn to Israel through Z’eir Anpin and Nukva, etc. And there, in Malchus, is the main [place of the] seal; and this is why at Ne’ilah of Yom Kippur we say, “and seal us in the book of life,” etc.,

כי מלי' דאצילות היא מקור הנבראים ועלייתה בנעילה הוא למעלה מעלה עד דיקנא דא"א ומבחי' הארת פנים נמשך בה בחי' חותמו של הקב"ה אמת וזהו תתן אמת ליעקב כו'.

for Malchus of Atzilus is the source of the created beings, and its ascent at Ne’ilah is higher and higher, up to the beard of Arich Anpin; and from the level of the illumination of the face, the level of “the seal of the Holy One, blessed be He, is truth” is drawn into it. And this is “You will give truth to Yaakov,” etc.

(לפי' [לפי זה] א"ש [אתי שפיר] כפשוטו שנק' חותם שהוא בחי' עשייה כי המלי' היא בחי' עשייה שבאצי' לגבי הכתר שנק' אצילות שבאצילות.

(Accordingly, it is well understood in its plain sense that it is called a “seal,” which is the level of action: for Malchus is the level of action within Atzilus, relative to Keser, which is called Atzilus of Atzilus.

ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער תפלת ר"ה [ראש השנה] פ"ד בכוונת מלך עוזר ומושיע ומגן כי יש לה עתה אור כל הש"ע רבוי נהורין שבפנים דא"א כו' נמצא כו' ע"ש ועיין פע"ח [פרי עץ חיים] שער יוה"כ [יום הכפורים] פ"ה).

And see Pri Etz Chaim, Sha'ar Tefillas Rosh HaShanah (the Gate of the Prayer of Rosh HaShanah), chapter 4, on the kavanah of "King, Helper, Savior and Shield": that it now has the light of all the 370 myriads of lights that are in the face of Arich Anpin, etc.; it follows, etc.; see there. And see Pri Etz Chaim, Sha'ar Yom HaKippurim, chapter 5.)

וזהו ענין ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם כי משה הוא שושבינא דמלכא שמנהיג המשכת אור א"ס והמשיך מבחי' מוצאיהם שהוא ענין מקור נשמות ישראל מלשון מוצא מים, והיינו כי

And this is the matter of "And Moshe wrote their goings-forth to their journeys." For Moshe is "the King's groomsman (shushvina demalka)," who conducts the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), and he drew down from the level of "their goings-forth," which is the source of the souls of Israel, from the term motza mayim ("a spring of water"). That is, because

הנה עצם הנשמות הם עלו במחשבה אכן מקורם הוא בעצמות א"ס ב"ה בעל המחשבה בעל הרצון.

the souls themselves "arose in thought," but their source is in the Essence of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, the Master of the thought, the Master of the will.

23 והמשכה זו ממוצאיהם הוא כדי למסעיהם שע"י יוכלו להתעלות מלמטה למעלה בבחי' בכל מאדך

היינו להיות התגברות האהבה דנפש האלקית עד ש גם היצה"ר [היצר הרע]

And this drawing down from their goings-forth is "for their journeys": so that through this they will be able to ascend from below upward in the level of "with all your might (me'odecha)," that is, that there be an intensification of the love of the G-dly soul, until even the evil inclination

ישוב לאהבת ה' שאז הוא בחי' טוב מאד, שכדי להיות העלאה זו צ"ל תחלה המשכת כח מלמעלה וכמ"ש ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו שכאשר

turns to the love of G-d, for then it is the level of "very good." For in order for there to be this ascent, there must first be a drawing down of power from above, as it is written, "And I taught Ephraim to walk, taking them upon his arms": for when

האב רוצה להגביה ולעלות בנו הקטן אליו הוא ע"י שמשפיל קומתו אליו ואז מגביהו על זרועותיו כו' ועמ"ש ע"פ זה בד"ה קדש ישראל בפיניחס.

a father wants to lift his small son and raise him up to himself, it is by lowering his stature to him, and then he lifts him upon his arms, etc. And see what is written on this verse in the discourse beginning "Israel is holy," in Parshas Pinchas.

(והנה הענין שהכח להעלאה הוא ע"י ההמשכה מבחי' חותמו של הקב"ה אמת הוא מוכן ממשנ"ת [ממה שנתבאר] למעלה דבחי' אמת היינו כמו שהוא לבדו הוא ואין זולתו

(Now, the matter that the power for the ascent is through the drawing down from the level of "the seal of the Holy One, blessed be He, is truth" is understood from what was explained above: that the level of truth is as He alone is and there is none besides Him;

ולכן חכמה עילאה נק' אמת לפי שזהו מדרגת החכמה שהיא בחי' ביטול ממש וכמ"ש בספ"ב [בספר של בינונים] פל"ה בהג"ה [בהגהה].

and therefore the higher Chochmah is called truth, because this is the rank of Chochmah, which is the level of actual nullification (bittul), as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 35, in the gloss.

ולכן מבחי' אמת נמשך המשכת הביטול ג"כ למטה להיות ביטול היש ולכן הכח להיות ההעלאה והביטול הוא ע"י ויכתוב משה שהמשיך גם למטה מבחינת אמת וכמ"ש ואמת ה' לעולם.

And therefore, from the level of truth, the drawing down of bittul is drawn below as well, so that there be the nullification of the yesh (separate existence); and therefore the power for the ascent and the bittul to take place is through "And Moshe wrote," for he drew down from the level of truth below as well, as it is written, "And the truth of Havayah is forever."

ועמ"ש עוד במ"א מענין המשכת הביטול מח"ע [מחכמה עילאה] למטה שע"י יהיה הכח להיות ביטול היש והוא ע"פ והיה לכם לציצית כו' ע"ש.

And see what is further written elsewhere on the matter of the drawing down of bittul from the higher Chochmah below, so that through this there will be the power for the nullification of the yesh; it is on the verse "And it shall be for you as tzitzis," etc.; see there.

אך להבין ענין שמוצאיהם ושרשם של נשׂיׂי [נשמות ישראל] הוא מבחיׂי אמת, היינו כנׂל שמוצאיהם ושרשם הוא בעצמות א״ס ב״ה בעל הרצון כו׳

But to understand the matter that the goings-forth and root of the souls of Israel are from the level of truth: it is as mentioned above, that their goings-forth and root are in the Essence of the Infinite One, blessed be He, the Master of the will, etc.,

שהוא בחיׂי מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו שהוא בחיׂי אמת וכמ״ש אותי עזבו מקור מים חיים וגם כח היחוד דז״נ [דזעיר אנפין ונוקבא] שמשם נמשכו הנשמות עצמן הוא בא ונמשך ע״י הסתכלות בא״א.

which is the level of “a spring of water whose waters do not fail,” which is the level of truth, as it is written, “Me they have forsaken, the source of living waters.” And also the power of the union of Z’eir Anpin and Nukva, from which the souls themselves are drawn, comes and is drawn through the gazing into Arich Anpin.)

(ועיין בזהר שלח קס״ג ב׳ אמת כלול דו״נ [דכר ונוקבא] כחדא כו׳ ועיין בזהר חלק ב׳ בשלח נ״ז ב׳ יתרו פ״ט א׳ צ׳ סע״א [סוף עמוד א] בענין אמת ליעקב זח״א [זהר חלק א] לך לך צ״ו א׳ ח״ג [חלק ג] ויקרא י״ב ב׳ אחרי ע״ג ב׳ נשא קל״א ב׳ קל״ד א׳.

(And see the Zohar, Shelach, 163b: “Truth includes male and female together,” etc. And see the Zohar, Part II, Beshalach, 57b; Yisro, 89a, and 90, end of side a, on the matter of “truth to Yaakov”; Zohar, Part I, Lech Lecha, 96a; Part III, Vayikra, 12b; Acharei, 73b; Naso, 131b and 134a;

ואתחנן רס״ז א׳ האזינו רצ״ז א׳) ועמ״ש ע״פ ואלה המשפטים איך שמשח ממשך הדעת לנשׂיׂי [לנשמות ישראל] והמשכה זו הוא ענין כי תקנה עבד עברי היינו מבחיׂי בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו׳ ע״ש.

Va’eschanan, 267a; Ha’azinu, 297a.) And see what is written on the verse “And these are the laws,” how Moshe draws down Daas (knowledge) to the souls of Israel; and this drawing down is the matter of “If you acquire a Hebrew (ivri) servant,” that is, from the level of “Your fathers dwelt on the other side (ever) of the river,” etc.; see there.

וזהו ענין מוצאיהם שמבחיׂי עבר הנהר כו׳ והמשכת הדעת הוא ממש מתיקון ואמת וכמ״ש הרמ״ז [הרב משה זכות] ר״פ ויקרא.

And this is the matter of “their goings-forth,” which is from the level of “the other side of the river,” etc.; and the drawing down of Daas is actually from the tikkun “and truth,” as the Ramaz wrote at the beginning of Parshas Vayikra.

24 והנה המשכת אתערותא דלעילא זו דבחי ויכתוב משה את מוצאיהם הוא ע"י עסק התורה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] המאור שבה מחזירן למוטב.

Now, the drawing down of this arousal from above, of the level of "And Moshe wrote their goings-forth," is through the study of Torah, as our Sages, of blessed memory, said: "The light within it brings them back to good."

ולכן נק' תורת אמת ובאור פניך נתת לנו תורת חיים. וזהו כתבם על לוח לבך דהיינו כדפי' בענין ויכתוב משה שהוא המשכת חותמו של הקב"ה.

Therefore it is called "a Torah of truth," and "in the light of Your face You gave us a Torah of life." And this is "Write them upon the tablet of your heart," that is, as was explained regarding "And Moshe wrote," that it is the drawing down of the seal of the Holy One, blessed be He.

ועיין מ"ש בפ' בראשית סד"ה להבין ענין הברכות בפ' חתום תורה בלמודי כו' וזהו ענין חותם בברוך כו'

And see what is written in Parshas Bereishis, at the end of the discourse beginning "To understand the matter of the blessings," on the meaning of "Seal the Torah among My disciples," etc., and this is the matter of sealing with "Blessed," etc.;

ע"ש (ועיין מזה בזהר ס"פ צו דל"ה א' ועמ"ש בפ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת בפ' תתן אמת ליעקב כו' מימי קדם).

see there. (And see on this the Zohar, end of Parshas Tzav, 35a; and see what is written in Parshas Mikeitz, in the discourse beginning "Sing and rejoice, O daughter [of Zion]," on the explanation of "You will give truth to Yaakov," etc., "from days of old.")

ועוד יובן ענין זה איך שהמשכה זו הוא ע"י עסק התורה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א סד"ה וידבר דכמדבר סיני.

And this matter, how this drawing down is through the study of Torah, will be further understood according to what is written elsewhere, at the end of the discourse beginning "And He spoke," on "in the Wilderness of Sinai",

ובד"ה וידבר דעשרת הדברות שע"י עסק התורה נמשך בחי' מזליה ומקור דהנשמה להיות בנשמה המלוב שת בגוף כו' ע"ש וזהו ממש ענין המשכה מבחי' מוצאיהם למסעיהם כו'.

and in the discourse beginning "And He spoke," on the Ten Commandments: that through the study of Torah the level of the mazal and source of the soul is drawn down to be in the soul that is enclothed in the body, etc.; see there. And this is precisely the matter of the drawing down from the level of "their goings-forth to their journeys," etc.

והנה אח"כ נאמר ואלה מסעיהם למוצאיהם היינו בחי' ההעלאה מלמטה למעלה (ועמ"ש ע"פ יונתי בחגוי כו' בפ"י ולכי לך):

And afterward it is said, "And these are their journeys to their goings-forth," which is the level of the ascent from below upward. (And see what is written on the verse "My dove, in the clefts," etc., on the meaning of "and go for yourself.")

וירד הגבול ומחה על כתף ים כנרת קדמה כו'

“And the border shall descend and shall touch upon the
shoulder of the Sea of Kinneres”

1 וירד הגבול ומחה על כתף ים כנרת קדמה כו'. וירד הגבול הירדנה כו'. הנה בחי' ירדן הוא זה כמארו"ל
[כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שנוטל מזה ונותן לזה.

“And the border shall descend and shall touch upon the shoulder of the Sea of Kinneres, eastward,” etc. “And the border shall descend to the Jordan,” etc. Now, the level of the Jordan (Yarden) is this, as our Sages, of blessed memory, said: that it takes from this one and gives to that one.

פ"י הוא ענין העלאה מלמטה למעלה להעלות מהשבירה משיורי מלכים דתהו שלא נתבררו שהוא ענין קליפות נוגה. להפכם לקדושה.

That is, it is the matter of ascent from below to above: to raise up, from the shattering, from the remnants of the kings of Tohu (Chaos) that were not refined, which is the matter of the kelipos (husks) of nogah, so as to turn them into holiness.

דהיינו הז' מדות שנפלו בקליפות חם וכנען חמימות שרש הז' מדות רעות שבארץ כנען ולעשות מזה החמימות גופא רשפיה רשפי אש התלהבות הלב לעבודת ה'.

Namely, the seven emotive attributes (middos) that fell into the kelipos of Cham (Ham) and Canaan, [that is,] heat (chamimus), the root of the seven evil emotive attributes that are in the land of Canaan; and to make, out of this very heat, “its flashes are flashes of fire,” the ardor of the heart for the service of G-d.

2 וזהו בחי' ירדן שנוטל מזה ונותן לזה מלמטה למעלה באתערותא דלתתא כו' וזהו נקי' עולם שהוא וי"ק [וי' קצוות].

And this is the level of the Jordan, which takes from this one and gives to that one, from below to above, through an arousal from below, etc. And this is called "world" (olam), which is the six extremities (vav ketzavos).

ובעבודה זו מוכרח להיות שינויים מחמת שינוי דברים התחתונים ועניני גופנים אכילה ושתייה כו'. ויש עוד בחי' עבודה (מדברים תחתונים)

And in this service there must be changes, on account of the changing of the lower things and of bodily matters, eating and drinking, etc. And there is yet another level of service ([beyond that which comes] from lower things),

למעלה מזה ונקי' אהבה רבה שאינו צריך שתלקח אהבה מדברים תחתונים חם אבי כנען הנ"ל. higher than this, and it is called great love (ahavah rabbah), in which there is no need for love to be taken from lower things, "Cham, the father of Canaan," mentioned above;

רק הכל מלמעלה מן בחי' עולם הנ"ל. שהתורה נבראת אלפים שנה קודם בריאת העולם ושם נאמר גי"כ רשפיה רשפי אש כו'.

rather, all of it is from above the level of "world" mentioned above. For the Torah was created two thousand years before the creation of the world, and there, too, it is said, "its flashes are flashes of fire," etc.

3 וזו היא בחי' ארץ ישראל עיני ה' אלקיך בה כו' בחי' חכמה שהיא אלפים שנה אאלפך חכמה אאלפך בינה.

And this is the level of the Land of Israel, "the eyes of Havayah your G-d are upon it," etc.: the level of Chochmah (wisdom), which is the two thousand (alpayim) years, "I will teach you (a'alefcha) wisdom, I will teach you understanding."

ואהבה זו היא רק מלמעלה על ידי אהרן שושבינא דמטרוניתא. הממשיך אהבה רבה מלמעלה למטרוניתא הנ"ל ודו"ק [ודוק].

And this love is only from above, through Aharon, the groomsman of the Queen (shushvina deMatronisa), who draws great love from above to the Queen mentioned above; and consider this carefully.

4 ואף האהבה שהיא בתוך העולם מלמטה למעלה לא שנלקחת רק מן העולם שהרי גם האומות אוכלים כו'.

And even the love that is within the world, from below to above, is not taken only from the world; for the nations, too, eat, etc.,

ולא נהפך לקדושה. אלא מוכרח שיהיה הארה מלמעלה למטה. שיהי' [שיהיה] ביכולתו להעלות המדות לקדושה וזהו וירד הגבול הירדנה ומחה על כתף ים כנרת קדמה כו'.

and it is not turned into holiness. Rather, there must be an illumination from above to below, so that he will have the ability to raise the emotive attributes (middos) to holiness. And this is [the meaning of] "And the border shall descend to the Jordan, and shall touch upon the shoulder of the Sea of Kinneres, eastward," etc.

כנרת מתוק ככנור. בחי' חסדים יצא מעדן חכמה וד"ל [ודי למבין]. מקדם לעין למעלה מבחי' עיני ה' אלהיך כו'.

Kinneres: sweet like a harp (kinnor). The level of the chasadim (kindnesses) "going forth from Eden," [which is] Chochmah (wisdom); this suffices for one who understands. "Mikedem la'ayin" ("east of Ain"): above the level of "the eyes (einei) of Havayah your G-d," etc.

ים כנרת ים עילאה בחי' נקודים. והירדן הוא בחי' הרפ"ח ניצוצין שבקליפות נוגה שירדו בשבירה.

The Sea of Kinneres is the supernal sea (yam ila'ah), the level of Nekudim (Points). And the Jordan is the level of the 288 sparks in the kelipos (husks) of nogah, which descended in the shattering.

אבל שרשם קודם שבירה שם הוא שרשם. ובזה המשכה לירדן שיוכל להעלות וליטול מזה וליתן לזה וד"ל [ודי למבין] והמ"י [והמשכיל יבין]:

But as for their root before the shattering, there is their root. And through this [there is] a drawing down to the Jordan, so that it will be able to raise up, and to take from this one and give to that one. This suffices for one who understands, and the discerning will understand.

לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול די'...

To explain the matters concerning “And the border shall descend”

1 לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול די רוחות דא"י [דארץ ישראל] י"ל [יש לומר] שהוא ענין י"ב גבולי אלכסון הנזכר בספר יצירה ופי' ענינם כפרדס שכ"א פ"ז [פרק ז']

To explain the matters concerning “And the border shall descend”: Now, the border of the four directions of the Land of Israel, it may be said, is the matter of the twelve diagonal borders (gevulei alachson) mentioned in Sefer Yetzirah, whose meaning is explained in Pardes, Sha'ar 21, chapter 7:

שהם גבול מזרחית רומית גבול צפונית רומית כו' גבול מזרחית תחתית כו' גבול מזרחית צפונית כו' ע"ש.

that they are the east-upper border, the north-upper border, etc., the east-lower border, etc., the east-north border, etc.; see there.

ואע"פ [ואף על פי] שבגבול הארץ בגשמיות לא שייך רומית מ"מ שרש גבולות אלו נמשכו מיי"ב גבולי אלכסון הנ"ל.

And although in the border of the Land in the physical sense “upper” does not apply, nevertheless the root of these borders is drawn from the twelve diagonal borders mentioned above.

וכן מצינו (ביחזקאל ס"י מ"ח) חשב י"ב גבולים בחילוק הארץ ליי"ב שבטים וכנודע דיי"ב שבטים שרשם ג"כ מיי"ב גבולי אלכסון

And so too we find (in Ezekiel, chapter 48) that he counted twelve borders in the division of the Land among the twelve tribes; and, as is known, the twelve tribes too have their root in the twelve diagonal borders,

וכדאיתא בזהר פ' במדבר (דק"ח ע"ב). תריסר שבטין תריסר תחומין כו' דהא אילנא עילא קדישא בהו אחתם בחותמוי.

as is stated in the Zohar, Parshas Bamidbar (118b): "Twelve tribes, twelve boundaries," etc., "for the supernal holy Tree is sealed with its seals in them."

וזה ע"ד מ"ש בפרדס שכ"א פ"ו בשם ספר הבהיר אילן אי' יש לו להקב"ה וכו' י"ב גבולי אלכסון כו'.

And this is along the lines of what is written in Pardes, Sha'ar 21, chapter 6, in the name of Sefer HaBahir: "The Holy One, blessed be He, has one tree, and in it are twelve diagonal borders," etc.

2 וגבול ותחום ענין אי' הוא. והטעם שנק' בשם גבולים ותחומים. כי הנה ענין י"ב גבולי [גבולים] האלו הם בחי' התכללות הו"ק [הי' קצוות] שהם הששה מדות חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] כשמתכללים זה עם זה

Now, "border" (gevul) and "boundary" (techum) are one and the same matter. And the reason they are called by the names "borders" and "boundaries": for the matter of these twelve borders is the level of the inter-inclusion of the six extremities (vav ketzavos), which are the six emotive attributes (middos), Chesed, Gevurah and Tiferes, Netzach, Hod and Yesod, when they are included in one another;

כמו התכללות החסדים בגבורות או התכללות גבורה בנצח כו' או התכללות הקוין כי חח"ן [חכמה חסד נצח] קו ימין ובג"ה [ובינה גבורה הוד] קו שמאל והתכללותן הוא ע"י גבולי אלכסון כו'

such as the inclusion of the chassadim (kindnesses) in the gevuros (restraints), or the inclusion of Gevurah in Netzach, etc., or the inclusion of the lines: for Chochmah, Chesed and Netzach are the right line, and Binah, Gevurah and Hod the left line, and their inter-inclusion is through the diagonal borders, etc.

והתכללות זו אינה בעצם האור כי האור הוא אור פשוט אלא הוא ע"י התלבשות האורות בכלים שע"י נתלבש חסד בגבורה או בנצח כו' כפי סדר הה נהגה.

And this inter-inclusion is not in the essence of the light, for the light is a simple light; rather, it comes about through the enclothement of the lights in the vessels, through which Chesed is enclothed in Gevurah or in Netzach, etc., according to the order of the [divine] governance.

3 והנה הכלים הם מגבילים את האור שהאור נגבל בכלי. הן מצד שהאור הוא אור פשוט ונגבל בכלי להיות מחי' ומהוה כלי חסד א"כ הכלי מגבילתו הן שהאור הוא בחי' א"ס והכלי מגבלת להיות ההשפעה בבחי' גבול.

Now, the vessels limit the light, in that the light is limited in the vessel. [This is so] both in that the light is a simple light and is limited in the vessel so as to give life to and bring into being the vessel of Chesed, it follows that the vessel limits it; and in that the light is of the level of the Infinite (Ein Sof), and the vessel limits it so that the bestowal will be on the level of limit (gevul).

4 וכיון שעיקר התכללות זו להיות נעשה י"ב בחי' הוא ע"י התלבשות האורות בכלים דוקא דאילו האור מצד עצמו הוא אור פשוט כו'

And since the essential point of this inter-inclusion, that it becomes twelve aspects, comes specifically through the enclothement of the lights in the vessels, whereas the light in itself is a simple light, etc.,

לכן נקי' י"ב גבולים או י"ב תחומין היינו הגבלות שהאור נגבל בכלים ומתכללים ליי"ב גבולים י"ב תחומין.

therefore they are called twelve "borders" or twelve "boundaries," that is, limitations: for the light is limited in the vessels, and they are inter-included into twelve borders, twelve boundaries.

ומ"ש הזהר דהא אילנא עילאה קדישא בהו אחתם בחותמוי יש לפרשו. אך יותר י"ל [יש לומר] כי חילוף אותיות יש כאן וצ"ל אתחם בתחומי כו'

As for what the Zohar says, "for the supernal holy Tree is sealed with its seals (אחתם בחותמוי) in them," it can be interpreted [as it stands]. But it is more fitting to say that there is an interchange of letters here, and it should read "is bounded within its boundaries" (אתחם בתחומי), etc.;

והפ"י כנ"ל (וע' עוד מענין פ"י גבול בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר שם ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך גבול).

and the meaning is as mentioned above (and see further on the meaning of "border" in the Ramaz's commentary on the Zohar there, and in Pardes, in Erchei HaKinuyim, under the entry "Gevul").

והנה י"ב בחי' אלו הם ג"כ ענין י"ב צרופי הוי' וי"ב צירופי אדי ומזה נמשך ג"כ י"ב חדשים שבכל חדש מקבלים כנ"י [כנסת ישראל] מצירוף א' מהי"ב צירופי הוי' כו'

Now, these twelve aspects are also the matter of the twelve permutations of the Name Havayah and the twelve permutations of the Name Ado-nai; and from this, too, the twelve months are drawn, for in each month the Community of Israel (Knesses Yisrael) receives from one of the twelve permutations of Havayah, etc.

כי מבחי' התכללות המדות עליונות זע"ז [זה עם זה / זה על זה] כמו חסד עם הוד שזהו גבול דרומית תחתית כך נמשך ג"כ מבחי' זו ג"כ למטה לכנ"י [לכנסת ישראל] לעבודת ה' בבחי' זו

For from the level of the inter-inclusion of the supernal attributes with one another, such as Chesed with Hod, which is the south-lower border, there is likewise drawn from this level, below as well, to the Community of Israel, [a way] of serving G-d in this manner:

שהוא להיות התכללות בחי' אהבה עם בחי' ההודאה ומבחי' התכללות הגבורה בהוד שזהו גבול צפונית תחתית נמשך להיות התכללות היראה בבחי' ההודאה.

namely, that there be an inter-inclusion of the quality of love with the quality of acknowledgment (hoda'ah); and from the level of the inter-inclusion of Gevurah in Hod, which is the north-lower border, there is drawn [the capacity] for an inter-inclusion of awe with the quality of acknowledgment.

5 ועד"ז בכל המדות ועמ"ש מזה ע"פ א' לה מסעי כו' וזהו ענין גבולות א"י [ארץ ישראל]. והנה שרש י"ב ג"א [גבולי אלכסון] נמשכו מלמעלה מעלה ומשתלשלין ויורדין בבחי' מלי

And similarly with all the attributes. And see what is written about this on the verse "These are the journeys," etc. And this is the matter of the borders of the Land of Israel. Now, the root of the twelve diagonal borders is drawn from the very highest heights, and they chain downward and descend into the level of Malchus (sovereignty),

וגם למטה בבי"ע וזהו וירד הגבול וכו' מקדם לעין וכדאיתא בזהר ס"פ וישלח (דקע"ו סע"א [סוף עמוד א]) תריסר דאתכסיין וכו' וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ששרשם מת"ת [מתפארת] דא"א כו'

and also below, into Beriah, Yetzirah and Asiyah. And this is [the meaning of] "And the border shall descend," etc., "east of Ain" (mikedem la'ayin); and as is stated in the Zohar at the end of Parshas Vayishlach (end of folio 176a): "Twelve that are concealed," etc.; and as is written in the Mikdash Melech there, that their root is from the Tiferes of Arich Anpin, etc.,

שהם המדות שלמעלה מהחכמה והבינה עד דא"א [דאבא ואימא] מלבישים אותן שהם רק לבוש למדות אלו ושם הוא תכלית ואמיתית ההתכללות.

which are the attributes that are above Chochmah and Binah, to the point that Abba and Imma enclothe them and are merely a garment for these attributes; and there the inter-inclusion is at its utmost and truest.

ומשם יורד ומשתלשל ב"ב גבולי אלכסון דז"א עד שנמשך ג"כ במלי וזהו ומחה על כתף ים כנרת להיות בחי אהבה בתענוגים מתוק ככנור.

And from there it descends and chains down into the twelve diagonal borders of Z'eir Anpin (the emotive attributes), until it is drawn also into Malchus. And this is [the meaning of] "and shall strike upon the shoulder of the Sea of Kinneret": that there be the level of love with delights (ahavah betaanugim), sweet as a harp (kinor).

6 וביאור הענין הוא ע"ד מ"ש בפי תצוה ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק בפי אכלתי יערי עם דבשי

And the explanation of the matter is along the lines of what is written in Parshas Tetzaveh, on the verse "Remember what Amalek did to you," on the meaning of "I have eaten my honeycomb with my honey":

שהוא ק"ש [קריאת שמע] בקיום אחד ואהבת אהבה בתענוגים כו' ולכן נק' בחי זו מתוק ככנור בחי דבשי. that it is the Shema, with the fulfillment of "One" and "You shall love": love with delights, etc. And therefore this level is called "sweet as a harp," the level of "my honey."

7 ועי' באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ מה יפית כו'. וזהו שאה"ר [שאהבה רבה] זו נמשך מלמעלה ע"י אהרן שושבינא דמטרוניתא

And see Iggeres HaKodesh, on the verse "How beautiful you are," etc. And this is [the point] that this great love (ahavah rabbah) is drawn from above through Aharon, "the groomsman of the Queen" (shushvina dematronisa);

והוא כמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן כו' שאהבה זו נמשך מבחי רב חסד שלמעלה מבחי חסד עולם כו'.

and it is as is written on the verse "And you shall make holy garments for Aharon," etc.: that this love is drawn from the level of "and abundant in kindness" (verav chesed), which is above the level of "the kindness of the world" (chesed olam), etc.

8 וז"ש [וזהו שכתוב] כאן שאהבה זו היא מבחי שלמעלה מבחי עולם וקדמה לעולם דעולם היינו ו"ק ו"י קצוות] חסד עולם כו' ונמשלה לכנור.

And this is [the meaning of] what is written here: that this love is from a level that is above the level of "world," and is prior (kedmah) to the world (for "world" means the six extremities, "the kindness of the world," etc.); and it is likened to a harp (kinor).

דאיתא בתקונים סוף תיקון עשרים בפי הללוהו בנבל וכנור. כנור כ"ו נר. הקב"ה דאיהו הוי' דאתמר ה' אורי וישעי נהיר בנר דאיהו שכינתא כו'.

For it is stated in the Tikkunim, at the end of Tikkun 20, on the meaning of "Praise Him with lyre and harp": "Kinor (כנור) is kaf-vav (כ"ו), twenty-six [and] ner (נר, lamp): the Holy One, blessed be He, who is Havayah, of whom it is said, 'Havayah is my light and my salvation,' shines in the lamp, which is the Shechinah (Divine Presence)," etc.

9 ועמ"ש מענין נר בפי שלח ע"פ והיה לכם לציצית. וז"ש [וזהו שכתוב] באהרן בהעלותך את הנרות כו' ועל ידי הארה זו הכנור מנגן מאליו

And see what is written on the matter of the "lamp" in Parshas Shelach, on the verse "And it shall be for you as tzitzis." And this is [the meaning of] what is written regarding Aharon, "When you raise up the lamps," etc. And through this illumination the harp plays by itself,

שהוא בחי עליית המלי וכל העליות הוא ע"י שיר ועמ"ש בפי בראשית ע"פ ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור כו' ועמ"ש בפי ענו להוי' בתודה זמרו לאלקינו בכנור.

which is the level of the ascent of Malchus (sovereignty); and all the ascents come about through song. And see what is written in Parshas Bereishis on the verse "And his brother's name was Yuval; he was the father of all who handle the harp," etc. And see what is written on the meaning of "Sing out to Havayah with thanksgiving; make music to our G-d with the harp."

ובפי עלי עשור ועלי נבל כו' ע"ש וע' בזהר ס"פ שלח (דקע"ה ע"ב) שהתכלת שבציצית שמדם חלזון הוא מים כנרת

And on the meaning of "Upon the ten-stringed instrument and upon the lyre," etc.; see there. And see in the Zohar at the end of Parshas Shelach (175b) that the techeiles in the tzitzis, which is from the blood of the chilazon, is from the Sea of Kinneret;

והיינו כמ"ש ע"פ והיה לכם לציצית הנ"ל שהתכלת הוא ממוחין דאבא כו' המשכת הביטול כו' וע"ש.

and this accords with what is written on the verse "And it shall be for you as tzitzis," mentioned above: that the techeiles is from the intellect (mochin) of Abba, etc., the drawing down of self-nullification (bittul), etc.; and see there.

וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] בפ"י הזהר פ' תרומה (דקכ"ז ע"א) כ' [כתב] ימא דגנוסר הוא ים כנרת שסודה מל' דמלכות דבריאה שנעשית עתיק ליצירה כו' וע"ש (בדקמ"ט ע"ב).

And see the Ramaz, in his commentary on the Zohar, Parshas Terumah (127a); he wrote: "The Sea of Ginosar is the Sea of Kinneret, whose mystical meaning is Malchus of Malchus of Beriah, which becomes Atik for Yetzirah," etc.; and see there (on 149b).

ובפ"י ספד"צ [ספרא דצניעותא] מהאריז"ל [מהארי"י זכרוננו לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] כ' [כתב] בענין זה ויש כנור וכנרת והם הוד דידיה והוד דידה שבבריאה כו' והאריך שם.

And in the commentary on Sifra DiTzniusa by the Arizal, in the first chapter, he wrote on this matter: "And there is kinor (harp) and Kinneret, and they are his Hod and her Hod in Beriah," etc.; and he elaborated there.

והנה פ"י ומחה על כתף הוא כמ"ש במ"א שהאהבה שבאה מלמעלה שלא ע"פ השגה הוא כמשל שא' דוחפו בעורף ואינו יודע מאין היה לו זאת.

Now, the meaning of "and shall strike upon the shoulder" is as is explained elsewhere: that the love which comes from above, not through comprehension, is like the analogy of one whom someone pushes on the nape of the neck, and he does not know from where this came to him.

10 ובכל עליי [עלייה] המל' צ"ל מתחלה בבחי' זו שנק' אב"א [אחור באחור] וזהו ומחה על כתף כו' ואח"כ יבוא לבחי' פב"פ [פנים בפנים] כו'.

And in every ascent of Malchus, it must at first be in this level, which is called "back to back"; and this is "and shall strike upon the shoulder," etc.; and afterwards it will come to the level of "face to face," etc.

גם י"ל [יש לומר] ומחה על כתף ע"ד קוצי דשערי שמכה כו' כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] ע"פ זכור הנ"ל וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער התפילין זו הוא ע"י עסק

It may also be said that "and shall strike upon the shoulder" is along the lines of the locks of hair (kutzei dese'arei) that strike, etc., as is written above on the verse "Remember," mentioned above; and see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaTefillin. This comes about through occupation with

התורה וע"ז נאמר פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון כו' וכמ"ש במ"א ע"פ חכלילי עינים וע"פ ויקהל משה וע"פ מי מנה עפר יעקב.

the Torah. And of this it is said, "You open Your hand and satisfy every living thing [with] will (rat-zon)," etc.; as is explained elsewhere on the verse "Red of eyes" (chachlili einayim), on the verse "And Moshe assembled," and on the verse "Who has counted the dust of Yaakov."

11 ולכן ע"י המשכת ל"ב נתיבות החכמה שבתורה שע"ז נאמר וירד הגבול כנ"ל ע"ז ומחה כו'

And therefore, through drawing down the thirty-two paths of wisdom that are in the Torah, of which it is said "And the border shall descend," as mentioned above, through this [comes] "and shall strike," etc.,

ים כנרת כו' שיבוא לבחי' אהבה רבה מתוך כנור כו'. והוא ענין ה' אורי נהיר בנר.

"the Sea of Kinneret," etc.: that one will come to the level of great love (ahavah rabbah), sweet as a harp, etc. And this is the matter of "Havayah is my light": "shines in the lamp."

שהנשמה נק' ג"כ נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם והוי' אורי הוא ע"י עסק התורה שנאמר ותורה אור שע"ז נהיר בנר ונמשך בחי' אה"ר [אהבה רבה] מתוך כנור כנ"ל.

For the soul, too, is called a "lamp," as it is written, "The lamp of Havayah is the soul of man"; and "Havayah is my light" comes through occupation with the Torah, as it is said, "and the Torah is light"; through this, [the light] "shines in the lamp," and the level of great love, sweet as a harp, is drawn down, as mentioned above.

12 ואח"כ וירד הגבול הירדנה שהוא בחי' ק"נ [קליפת נוגה] והיינו כי ע"י התורה נמשך ג"כ כח בירור נה"ב

[נפש הבהמית] וכנ"ל בפ"י וכל גבולך לאבני חפץ שגם לב האבן

And afterwards, "And the border shall descend to the Jordan," which is the level of kelipas nogah. That is: through the Torah there is also drawn down the power to refine the animal soul, as mentioned above on the meaning of "And all your borders [shall be] of stones of desire (avnei chefet)": that even the heart of stone

תהיה חפיצה ושוקקה לדבקה בו ית' וע' כפי יתרו בד"ה בחדש השלישי מענין שנק' התורה עוז ותושי' [ותושיה] ע"ש [על שם] שנותנת כח בנה"א [בנפש האלקית] ומתשת כח נה"ב [נפש הבהמית] כו'.

will be desirous and yearning to cleave to Him, blessed be He. And see in Parshas Yisro, in the discourse beginning "In the third month," on the matter that the Torah is called "strength and tushiyah" (תושיה), on account of its giving strength to the G-dly soul and weakening (מתשת) the strength of the animal soul, etc.

אך הנה באמת שני האופנים שבפי' וירד הגבול עולים בקנה אחדשע"י עסק התורה שהם בחי' ל"ב נתיבות החכמה עי"ז נמשכי' [נמשכים / נמשכין] ומתגלים ג"כ המדות עליונות שהם שרש י"ב גבולי אלכסון כו'

But in truth, the two ways of explaining "And the border shall descend" fit together as one: for through occupation with the Torah, which is the level of the thirty-two paths of wisdom, through this the supernal attributes, which are the root of the twelve diagonal borders, are also drawn down and revealed, etc.

(וע' עוד מענין ירדן בזהר שלח דקס"ו ע"א ושם פי' ירדן בע"א [באופן אחר] וכמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי. כפי' ירדן יריחו):

(And see further on the matter of the Jordan in the Zohar, Shelach, 166a, where "Jordan" is explained in another way; and as is written about this in the explanation on the verse "These are the journeys," on the meaning of "the Jordan [at] Jericho.")

ביאור עוד לענין מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם

A Further Explanation of “Their Goings Forth to Their Journeys, and Their Journeys to Their Goings Forth”

1 ביאור עוד לענין מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם. הנה א"ק [אדם קדמון] נקרא אדם דכריאה ועקודים נקודים או ע"י [עתיק יומין] וא"א נקרא אדם דיצירה. וכללות האצילות נקרא אדם דעשייה.

A further explanation of the matter of “their goings forth to their journeys” and “their journeys to their goings forth.” Now, Adam Kadmon is called “Adam of Beriah”; and Akudim, Nekudim, or Atik Yomin and Arich Anpin, are called “Adam of Yetzirah”; and Atzilus as a whole is called “Adam of Asiyah.”

ובח"י אצילות אינו אלא בח"י אור אין סוף כו' [ר"ל] [רוצה לומר] מאחר שכדרך כללות העולמות נקרא גם א"ק [אדם קדמון] שלמעלה מעלה מהאצילות כשם כריאה.

And the level of Atzilus is nothing but the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), etc. [That is to say: since, in terms of the worlds as a whole, Adam Kadmon too, which is far, far above Atzilus, is called by the name Beriah,

א"כ מהו הבח"י שבכללות העולמות הנקרא אצילות מה שלמעלה מבח"י הכריאה דכללות שהוא א"ק [אדם קדמון] וע"ז אמר שבח"י אצילות הוא זהו בח"י אור א"ס.

if so, what is the level within the worlds as a whole that is called Atzilus, that which is above the level of the general Beriah, which is Adam Kadmon? And about this he said that that level of Atzilus is the level of the Infinite Light.

2 והענין הוא שאצילות הוא מלשון ויאצל כו' שאינו רק מההעלם אל הגילוי משא"כ בריאה התחדשות יש מאין וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ואלה המשפטים.

And the explanation is that "Atzilus" is from the expression "and He drew off (vayatzel)," etc., which is only [a movement] from concealment to revelation; whereas Beriah is a new coming into being, something from nothing, as is written about this in the explanation on the verse "And these are the ordinances."

ולכן המשכת והתגלות הקו מאור א"ס זהו אצילות מההעלם אל הגילוי שמתחלה היה האור כלול במאור

Therefore the drawing forth and revelation of the kav (line of light) from the Infinite Light is Atzilus, from concealment to revelation; for at first the light was included in the luminary,

דהיינו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עד שלא נברא העולם היה הוא ושמם בלבד וכמו זיו השמש כשהוא כלול בתוך גוף השמש עד"מ.

that is, the saying of our Sages, of blessed memory, "Before the world was created, there was He and His Name alone"; and like the radiance of the sun when it is included within the body of the sun, by way of analogy.

3 ואח"כ נאצל ונמשך להיות גילוי הזיו. זהו המשכה מההעלם אל הגילוי ולכן נק' אצילות, ועמ"ש מענין אצילות בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל] גבי צמצם שכינתו כו' משא"כ א"ק [אדם קדמון] שהוא כולל ע"ס [עשר ספירות] נקרא בריאה יש מאין.

And afterwards it was emanated and drawn forth to become the revelation of the radiance. This is a drawing forth from concealment to revelation, and therefore it is called Atzilus. And see what is written on the matter of Atzilus in the explanation on the verse "And I shall be sanctified in the midst of the children of Israel," regarding "He contracted His Shechinah," etc.; whereas Adam Kadmon, which includes the Ten Sefiros, is called Beriah, something from nothing.

4 ועמ"ש מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו]. וביאור הענין הנה נודע ג"כ דבדרך כלל א"ק [אדם קדמון] ואבי"ע [ואצילות בריאה יצירה עשיה] הן שם הוי' אחת

And see what is written about this in the explanation on the verse "You shall keep My Shabbosos." And the explanation of the matter: it is also known that, in general terms, Adam Kadmon and Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah are one Name Havayah,

שהוא בחי עשר ספירות היינו יו"ד הוא חכמה והוא בחי עולם האצילות, ה' הוא בחי בינה והיא בחי בריאה.

which is the level of the ten Sefiros: that is, the yud is Chochmah, and it is the level of the World of Atzilus; the hei is the level of Binah, and it is the level of Beriah.

5 וי ו"ק [וי קצוות] יצירה. ה' אחרונה מלכות והיא בחי עשייה. ובחי כתר דכללות הוא א"ק [אדם קדמון] ונקרא קוצו של יו"ד

The vav, the six extremities (vav ketzavos), is Yetzirah. The final hei is Malchus, and it is the level of Asiyah. And the level of the general Keser is Adam Kadmon, and it is called "the tip of the yud,"

והוא כולל כולם כמ"ש בשע"ק [בשערי קדושה] ח"ג [חלק ג'] שער א' ובע"ח [ובעץ חיים] שער מ"א פ"ד, ופי' הדבר הוא כי

and it includes them all, as is written in Sha'arei Kedushah, Part III, Gate 1, and in Etz Chaim, Gate 41, chapter 4. And the explanation of the matter is that

הנה אור א"ס ב"ה כשמו כן הוא אין לו תחלה ותכלה והיה יכול להתהוות ממנו ספירות לאין קץ ותכלית.

the Infinite Light, blessed be He, is as its name: it has no beginning and no end, and Sefiros without end or limit could have come into being from it.

6 ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי לא נתהוו רק עשר ספירות. והיינו משום שכך עלה ברצונו להיות רק עשר ספירות ובחי רצון העליון זה של א"ס ב"ה להיות התהוות ע"ס [עשר ספירות] נקרא א"ק [אדם קדמון], וכנודע מענין

Nevertheless, only ten Sefiros came into being. This is because it so arose in His will that there be only ten Sefiros; and this level of the Supreme Will of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, that the Ten Sefiros come into being, is called Adam Kadmon. As is known from the matter of

כי לא מחשבותי מחשבותיכם דכאשר עלה ברצונו להתהוות ולהאציל י"ס [י ספירות] מיד נתהוו והן כלולות ברצון העליון הזה וכמ"ש מזה בביאור ע"פ יונת.

"For My thoughts are not your thoughts": that when it arose in His will to bring into being and to emanate ten Sefiros, they immediately came into being, and they are included in this Supreme Will; as is written about this in the explanation on the verse "My dove."

7 וז"ש [וזהו שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] ושע"ק [ושעתיקא קדישא] הנ"ל דא"ק [דאדם קדמון] שהוא הכתר כולל כל העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] שהן ע"ס [עשר ספירות] חכמה אצילות כו' עד מלי עשייה וא"ק [ואדם קדמון] שהוא הכתר כולל כולם והיינו להיות

And this is what is written in Etz Chaim and Sha'arei Kedushah mentioned above: that Adam Kadmon, which is Keser, includes all the worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are the Ten Sefiros, Chochmah [being] Atzilus, etc., down to Malchus [being] Asiyah; and Adam Kadmon, which is Keser, includes them all. And this is because

כי א"ק [אדם קדמון] שהוא הכתר היינו רצון עליון מה שעלה ברצונו להיות ע"ס [עשר ספירות], ומאחר דכי לא מחשבותי מחשבותיכם שע"י שעלה ברצונו מיד נתהוו א"כ זהו הענין שא"ק [שאדם קדמון] שהוא הכתר כולל כל הע"ס [העשר ספירות] בו.

Adam Kadmon, which is Keser, is the Supreme Will: that it arose in His will to bring the Ten Sefiros into being. And since "My thoughts are not your thoughts," so that through its arising in His will they immediately came into being, then this is the meaning of Adam Kadmon, which is Keser, including all the Ten Sefiros within it.

8 ואחר כך נתהוו להיות י"ס [י ספירות] ממש בגילוי ואז יכול להיות מהם השפעה משא"כ בעוד שהם כלולות בא"ק [באדם קדמון] ברצון העליון לא היה אפשר להיות מהם השפעה כו'

And afterwards they came into being as actual ten Sefiros, in revelation, and then a flow of influence can come from them; whereas while they are included in Adam Kadmon, in the Supreme Will, it was not possible for a flow of influence to come from them, etc.

[כי שם הם בבחי' אין וביטול, ועל דרך מ"ש בד"ה אז ישיר משה ובנ"י [ובני ישראל] כפ' בשלח מענין עלמא דאתכסיא שהם בטלים במציאות במקורם כו']

[For there they are in the state of nothingness and self-nullification (bittul); along the lines of what is written in the discourse beginning "Then Moshe and the children of Israel sang," in Parshas Beshalach, on the matter of the "hidden world" (alma de'iskasya), that they are nullified in their very existence within their source, etc.;

ובד"ה וירא ישראל מענין שיש ב' שמות הוי' א' הוא בחי' שם הוי' דלתתא המהוה כו'

and in the discourse beginning "And Israel saw," on the matter that there are two Names Havayah: one is the level of the lower Name Havayah, which brings into being, etc.;

ב' שם הוי' דלעילא והוא בחינת רצון עלה במחשבה להיות הוי' דלתתא להוות העולמות ע"ש.

the second is the higher Name Havayah, and it is the level of will: it arose in thought that there be the lower Havayah, to bring the worlds into being. See there.

9 ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] שם הוי' דלתתא היינו ע"ס [עשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] יו"ד חכמה אצי" כו' עד ה' אחרונה מלי עשייה. ושם הוי' דלעילא היינו בחי' רצון עליון א"ק [אדם קדמון] שכולל בתוכו ע"ס [עשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] כנ"ל.

And according to what is written [here], the lower Name Havayah is the Ten Sefiros of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah: the yud, Chochmah, Atzilus, etc., down to the final hei, Malchus, Asiyah. And the higher Name Havayah is the level of the Supreme Will, Adam Kadmon, which includes within it the Ten Sefiros of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, as mentioned above.

ועי' בע"ח [בעץ חיים] שמ"א ספ"ד [סוף פרק ד'] הנ"ל, ועמ"ש עוד מהענין הנזכר שהיה יכול להיות התהוות ספירות אין קץ. בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות].

And see Etz Chaim, Gate 41, end of chapter 4, mentioned above; and see what is written further on the matter mentioned, that there could have been a coming into being of endless Sefiros, in the explanation on the verse "Let them bring royal apparel."

אבל מ"מ היו מציאותם והתהוותם ממש ברצון העליון. וזהו שנאמר יהי אור ויהי אור. פי' יהי אור היינו התהוות האור קדמאה בהתכללותו בא"ק [באדם קדמון].

But nevertheless, their existence and their coming into being were truly in the Supreme Will. And this is what is said: "Let there be light, and there was light." The meaning: "Let there be light" is the coming into being of the first light (or kadma'ah) in its inclusion in Adam Kadmon.

ואח"כ ויהי אור היינו המשכה מא"ק [מאדם קדמון] להיות נמשך התהוות האור למטה [וז"ש] [וזהו שכתוב] בזהר בראשית (דט"ז ע"ב) ויהי אור.

And afterwards, "and there was light" is the drawing forth from Adam Kadmon, so that the coming into being of the light is drawn down below. [And this is what is written in the Zohar, Bereshis (16b): "And there was light":

אור דכבר הוה רי"ל [רוצה לומר] שכבר היה כלול בא"ק [באדם קדמון] וזהו ענין יהי אור, וע' במק"מ [במקדש מלך] שם ובסה"מ [ובספר הדרת מלך] סי' צ"ד (דמיו ע"ב)

a light that already was; that is to say, that it had already been included in Adam Kadmon, and this is the matter of "Let there be light." And see the Mikdash Melech there, and Sefer Hadrash Melech, section 94 (46b),

מה שפ"י ג"כ בזה באופן אחר קצת]. ובח"י א"ק [אדם קדמון] הוא הנקרא רעוא דכל רעיון וכמ"ש מזה ע"פ למנצח על השמינית.

what is also explained on this in a somewhat different way.] And the level of Adam Kadmon is what is called "the Will of all wills" (ra'ava dechol ra'avin); as is written about this on the verse "For the conductor, on the eighth (sheminis)."

ולכן כשכותבין היו"ד עושין תחלה קוצו העליון ואח"כ גוף היו"ד ולא תחלה גוף היו"ד ואח"כ קוצו.

Therefore, when one writes the yud, one first makes its upper tip and afterwards the body of the yud, and not first the body of the yud and afterwards its tip.

והיינו כי משום שמהקוץ של היו"ד שהוא כתר דהיינו א"ק [אדם קדמון] רעוא דכל רעיון ממנו הוא שנמשך עצם היו"ד שהוא חכמה ואצילות.

That is, because from the tip of the yud, which is Keser, namely Adam Kadmon, the Will of all wills, from it is drawn the yud itself, which is Chochmah and Atzilus.

ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר ר"פ שלח (דקנ"ט ע"א) במאמר תלת עלמין ועד"ז היה מרגלא בפה קדוש המגיד נ"ע [נשמתו עדן] על מ"ש קורא הדורות מראש דפ"י שקורא את הע"ס [העשר ספירות].

And see the commentary of the Ramaz on the Zohar, at the beginning of Parshas Shelach (159a), on the passage "Three worlds." And along these lines there was a saying often on the holy lips of the Maggid, whose soul is in Eden, on what is written, "He calls the generations from the beginning (merosh)": its meaning is that He calls the Ten Sefiros.

מראש הוא בח"י א"ק [אדם קדמון] להיות נמשכים ומתגלים למטה. כמי שקורא לחבירו הנראה לו מרחוק. ראובן בא לכאן.

"From the beginning" is the level of Adam Kadmon, [calling them] to be drawn down and revealed below, like one who calls to his friend whom he sees from afar, "Reuven, come here!"

[והטעם שנק' א"ק [אדם קדמון] ראש י"ל [יש לומר] ע"פ מ"ש במ"ח מסכת כללות העולמות רפ"ב דא"ק [דאדם קדמון] הוא סוד האריך של ארבע עולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] והיינו לפי שכולל כל אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] כמו א"א לגבי אצילות כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] ושע"ק [ושעתיקא קדישא] שם.

[And the reason Adam Kadmon is called rosh (head) can be explained according to what is written in Mishnas Chassidim, Tractate Kelalus HaOlamos, beginning of chapter 2: that Adam Kadmon is the mystery of the Arich of the four worlds, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah. That is, because it includes all of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, like Arich Anpin in relation to Atzilus, as is written in Etz Chaim and Sha'arei Kedushah there.

10 ואריך נק' ראש ושרש הנאצלים מהאי טעמא כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג']. ולכן נק' ג"כ א"ק [אדם קדמון] ראש.

And Arich is called the head and root of the emanated beings for this reason, as is written in Etz Chaim, Gate 41, chapter 3. Therefore Adam Kadmon too is called "head" (rosh).

ומה שנק' הע"ס [העשר ספירות] דורות י"ל [יש לומר] מלשון דארי דארי דהיינו שורות כי חב"ד [חכמה בינה ודעת] הם שורה א' חג"ת [חסד גבורה תפארת] שורה ב' כו'.

And as for the Ten Sefiros being called "generations" (doros), it may be explained [as] from the expression dari dari, that is, rows: for Chochmah, Binah and Daas are the first row; Chesed, Gevurah and Tiferes the second row, etc.

וגם מלשון דור ממש כי חו"ב [חכמה ובינה] נק' או"א [אבא ואימא]. וחג"ת [וחסד גבורה תפארת] נק' בנים. ונה"י [ונצח הוד יסוד] נק' בני בנים כמ"ש במ"א בפ"י ומביא גואל לבני בניהם.

And also from the term "generation" in its literal sense: for Chochmah and Binah are called Abba and Imma (Father and Mother); Chesed, Gevurah and Tiferes are called children; and Netzach, Hod and Yesod are called grandchildren, as is written elsewhere in the explanation of "and brings a redeemer to their children's children."

ועיין בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' וישב בפ"י דורי נסע ונגלה, ועיין עוד מענין קורא הדורות מראש בזהר פ' לך לך (דפ"ו ע"א)

And see the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Vayeshev, on the explanation of "My dwelling (dori) is pulled up and carried away"; and see further on the matter of "He calls the generations from the beginning" in the Zohar, Parshas Lech Lecha (86a)

ובפי' ויחי (דרכי' ע"ב) דקאי על נשמות הצדיקים. וגם לפי' זה [לפי זה] א"ש [אתי שפיר] הפי' מראש דהיינו א"ק [אדם קדמון] וכדלקמן בפי' מוצא יהם.

and in Parshas Vayechi (227b), that it refers to the souls of the righteous. And according to this too, the interpretation of "from the beginning" (merosh) as Adam Kadmon fits well, as [will be explained] below in the explanation of "their goings forth."

ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער ח' פרק ה' שכתב ולעילא מגולגלתא דיליה יש בו דוגמת בחינת עתיק דאצילות עכ"ל [עד כאן לשונו].

And see Etz Chaim, Gate 8, chapter 5, where he wrote: "And above its skull (gulgalta) there is in it a counterpart of the level of Atik of Atzilus." End of quote.

והובא בזהר הרקיע פ' בראשית גבי פי' מאמר הזהר (דט"ו) בריש הורמנותא כו' למהרמ"פ כ"ץ.

And it is cited in Zohar HaRakia, Parshas Bereshis, on the explanation of the Zohar's passage (15) "At the head of the King's authority (bereish hurmenusa)," etc., by Rabbi Meir Poppers Katz.

ופי' שם דכשם שמלי' דא"ק [אדם קדמון] נעשית עתיק לעולם האצי'. כך עדי' מלי' דאצילות נעשית עתיק לבריאה.

And he explains there that just as the Malchus of Adam Kadmon becomes Atik for the World of Atzilus, so, in the same way, the Malchus of Atzilus becomes Atik for Beriah.

ור"ל [ורוצה לומר] שבכללות העולמות נק' א"ק [אדם קדמון] אדם דבריאה ועתיק דבריאה העליונה זו נעשה ממלי' דאצילות, ור"ל [ורוצה לומר] מבחי' הארת אור א"ס ממש שנק' אצילות דכללות כנ"ל.

That is to say: in the worlds as a whole, Adam Kadmon is called "Adam of Beriah," and the Atik of this supernal Beriah is made from the Malchus of Atzilus; that is, from the level of the radiance of the Infinite Light itself, which is called the general Atzilus, as mentioned above.

11 ואמנם איך שייך לומר באצילות העליון שהוא בחי' אור א"ס לשון מלי' דאצילות שמורה על לשון ספירות,

But how is it fitting to say, of the supernal Atzilus, which is the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), the term "the Malchus of Atzilus," which implies the language of Sefiros?

אך היינו כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] הוא הבחי' היותר תחתונה ושפלה מכל בחי' א"ס וכאלו נאמר דרך משל שהוא בחינת מלי שבמלי ואע"פ [ואף על פי] שאין כן

But it is as written in Etz Chaim, Gate 41, chapter 3: "It is the lowest and humblest level of all the levels of the Infinite One, and it is as if we were to say, by way of analogy, that it is the level of Malchus of Malchus, although it is not so;

כי אין שם דמות וספירה ח"ו [חס ושלום] כלל רק לשכך האזן נדבר כך עכ"ל [עד כאן לשונו], ועיין מ"ש מזה לעיל בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה.

for there is no form or Sefirah there at all, G-d forbid; only to settle the ear do we speak this way." End of quote. And see what is written about this above, in the explanation on the verse "I am black but comely."

ועמ"ש בביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז' זכרוננו לברכה] עמ"ש [עיי' מה שכתוב שם] (דקכ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) תי"ו רשים רשימו. והובא לעיל בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו.

And see what is written in the Arizal's explanation of the Idra, on what is written there (end of 128b), "Tav inscribed an impression (reshimu)." And it is cited above in the explanation on the verse "You shall keep My Shabbosos."

ועמ"ש ע"פ ואכלתם אכול מענין הנשמות החדשות שיתגלו לעתיד שהם מבחי' אור א"ס הסוכ"ע שלמעלה גם מהקו כו' ע"ש.

And see what is written on the verse "And you shall eat, eating," on the matter of the new souls that will be revealed in the time to come, that they are from the level of the Infinite Light, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is above even the kav, etc. See there.

ואפשר לומר כי בחי' הקו עם היותו הארת א"ס ממש שנק' אצילות אך לפי שנמשך ע"י צמצום ומקום פנוי בתחלה.

And it is possible to say that the level of the kav (line of light), though it is the radiance of the Infinite One itself, which is called Atzilus, yet because it is drawn forth through a tzimtzum (contraction) and a vacated space first,

זהו כענין בחי' אצילות שנעשה עתיק לבריא, דכמו שמל' דאצילות שנעשית עתיק לבריא דבי"ע ממש היינו שבוקעת המסך שבין אצי' לבריא ויורדת ומתלבשת בג"ר [בג' ראשונות] דא"א דבריא כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער סדר אבי"ע [אצילות בריא יצירה עשיה] (שמ"ז פ"א).

this is like the matter of the level of Atzilus that becomes Atik for Beriah. For just as the Malchus of Atzilus, which becomes Atik for the Beriah of the actual Beriah, Yetzirah and Asiyah, does so by breaking through the screen between Atzilus and Beriah, descending and being enclothed in the first three [Sefiros] of Arich Anpin of Beriah, as is written in Etz Chaim, the Gate of the Order of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah (Gate 47, chapter 1),

כך עדי"ז למעלה שלהיות התהוות הע"ס [העשר ספירות] מא"ס ב"ה הי' [היה] צ"ל צמצום ומקום פנוי שהוא צמצום עצום יותר לאין קץ מבחינת פרסא ומסך כמ"ש במ"א.

so, in the same way, above: for the Ten Sefiros to come into being from the Infinite One, blessed be He, there had to be a tzimtzum and a vacated space, which is a contraction infinitely more powerful than the level of a partition (parsa) and screen, as is written elsewhere.

והקו בוקע הצמצום ומאיר בא"ק [באדם קדמון] כו' וזהו ענין אז יבקע כשחר אורך ומ"מ הוא קו וחוט והארה בעלמא.

And the kav breaks through the tzimtzum and shines into Adam Kadmon, etc.; and this is the meaning of "Then your light shall break forth like the dawn." And nevertheless it is a line and a thread, a mere radiance.

ועיין בעמ"ה [בעמק המלך] ש"א [שער א'] פנ"ה נ"ו דפי' בענין חוט הא"ס שהוא הבחי' הי"א שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות]

And see Emek HaMelech, Gate 1, chapters 55 and 56, which explains, on the matter of the thread of the Infinite One, that it is the eleventh level, which is not in the count of the Ten Sefiros,

דהיינו אפילו בע"ס [בעשר ספירות] היותר עליונות כו' ועי"ז אמרו עשר ולא אחד עשר אנת הוא חד ולא בחושבן. (ועמ"ש מזה במ"א בד"ה פתח אליהו בפ' וירא).

that is, even of the most supernal Ten Sefiros, etc.; and about this they said, "Ten and not eleven," [and] "You are One, but not in number." (And see what is written about this elsewhere, in the discourse beginning "Elijah began," in Parshas Vayeira.)

אמנם בחי' סוכ"ע דהיינו גילוי אור א"ס שלמעלה מבחינת קו זהו בחי' אצילות העליון ממש גילוי ההעלם שלמעלה מהצמצום, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ראיתי

But the level of the light that encompasses all worlds, that is, the revelation of the Infinite Light that is above the level of the kav, is the level of the supernal Atzilus itself, the revelation of the concealment that is above the tzimtzum. And see what is written about this in the explanation on the verse "I have seen,

והנה מנורת זהב ואפשר שזה נכלל במ"ש האריז"ל [האר"י זכרוננו לברכה] שלעתיד יהיה גילוי פנימית עתיק כו', ולכן מבואר בע"ח [בעץ חיים] שרגלי א"ק [אדם קדמון] מסתיימים בתחתית העשייה.

and behold, a menorah all of gold"; and it is possible that this is included in what the Arizal wrote, that in the time to come there will be a revelation of the inner dimension (pnimiyus) of Atik, etc.] And therefore it is explained in Etz Chaim that the feet of Adam Kadmon end at the bottom of Asiyah,

כי בבחי' הרצון נכלל הכל גם התהוות הסוף מעשה כו' וכמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי הנ"ל:

for in the level of the will everything is included, even the coming into being of the final deed, etc.; as is written about this in the explanation on the verse "My dove," mentioned above.

ועתה יובן ענין המ"ב מסעות שהיה בהם ב' בחינות נסיעה וחנייה כמ"ש ויהי בנסוע כו' ובנחה יאמר כו' שהם העלאה והמשכה. 12

Now the matter of the forty-two journeys will be understood. They had two aspects, journeying and encamping, as it is written, "And it was, when [the Ark] journeyed," etc., and "And when it rested, he would say," etc., which are ascent and drawing down.

ומבואר לקמן בפ"י מוצאיהם למסעיהם שהמשכה היא מא"ק [מאדם קדמון]. ולכן היה בהם ב' בחי' נסיעה וחנייה

And it is explained below, in the explanation of "their goings forth to their journeys," that the drawing down is from Adam Kadmon. And therefore they had two aspects, journeying and encamping,

כי א"א להיות המשכה מא"ק [מאדם קדמון] בעולמות אלא בבחי' מטי ולא מטי. דהיינו מיד כשנמשך חוזר ומתעלה.

for it is impossible for there to be a drawing down from Adam Kadmon into the worlds except in the manner of "reaching and not reaching" (mati velo mati); that is, as soon as it is drawn down, it returns and ascends.

13 והיינו לפי שההמשכה היא ממקום גבוה מאד נעלה שהוא בחי' א"ק [אדם קדמון]. ע"כ משם מוכרח להיות ההמשכה בבחי' מטי ולא מטי וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער מטי ולא מטי.

This is because the drawing down is from a very high and exalted place, which is the level of Adam Kadmon. Therefore, from there the drawing down must necessarily be in the manner of "reaching and not reaching" (mati velo mati), as is written in Etz Chaim, in the Gate of "Reaching and Not Reaching."

דהיינו שא"א להיות המשכה זו בבחי' מטי להתלבש בכלים ממש בבחי' גילוי גמור אלא מיד שנמשך בחי' מטי אז מיד מסתלק ונעשה בחי' ולא מטי.

That is, it is impossible for this drawing down to be in the manner of "reaching," encloded in actual vessels in complete revelation; rather, as soon as the "reaching" is drawn down, it immediately withdraws and becomes "not reaching,"

כי אין כלי מספיקו. (וזהו מ"ש באדר"ז [באדרא זוטא] (דרפ"ח ע"ב) גבי רדל"א [רישא דלא אתידע] ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב.

for no vessel can contain it. (And this is what is written in the Idra Zuta) (288b) regarding the Unknowable Head (Reisha deLo Isyada): "And concerning this it is called, 'Flee to your place'"; and "The living creatures ran and returned."

דהיינו שגם כשנמשך מיד מסתלק אל מקומו. והנה לכאורה זהו קרוב לענין מקיף החוזר שמתחלה נכנס בבחי' א"פ [אור פנימי] ומחמת שאין הכלי יכולה להכילו מסתלק ונעשה בבחי' מקיף כו'

That is, even when it is drawn down, it immediately withdraws to its place. Now, seemingly this is close to the matter of the returning surrounding light, which at first enters as inner light (or pnimi), and because the vessel cannot contain it, withdraws and becomes surrounding light (makif), etc.

ומ"מ לא דמי ממש כי שם נסתלק לגמרי מהכלי להיות רק בחי' מקיף כו' משא"כ בחי' מטי ולא מטי.

Nevertheless, it is not truly similar, for there it withdrew from the vessel completely, to be only surrounding light, etc., which is not so with "reaching and not reaching,"

שגם אחר לא מטי נמשך בחי מטי כו', וז"ל [וזה לשוננו] הע"ח [העץ חיים] שער הנ"ל פ"א אין כח בכלי הזה לסבול האור אם לא בהיותו מטי ולא מטי עכ"ל [עד כאן לשוננו] הרי שעכ"פ [שעל כל פנים] עי"ז יכולה הכלי לסבול האור.

for even after "not reaching," "reaching" is drawn down, etc. And these are the words of Etz Chaim, in the Gate mentioned above, chapter 1: "This vessel has no power to bear the light unless it is reaching and not reaching." End of quote. So at any rate, through this the vessel is able to bear the light.

אמנם עיקר הנסיעה היתה העלאה ממטה למעלה ולכן היו הלויים נושאים את המשכן כי העלייה הוא ע"י גבורות

However, the essence of the journeying was ascent from below to above; therefore the Levites carried the Mishkan, for ascent is through the Gevuros (powers of restraint).

(וג' לויים גרשון קהת ומררי הם ג' ידות דשם מ"ב שעל ידם הוא ההעלאה וענין ג' ידות אלו בנפש האדם שבהם הוא נשיאת הנפש לה' מבואר במ"א בדרוש פורים המתחיל חייב אינש כו' בפ"י כי יד על כס י"ה.)

(And the three Levites, Gershon, Kehas and Merari, are the three "hands" of the Name of Forty-two [Letters], through which the ascent takes place. And the matter of these three hands in the human soul, through which the soul is lifted up to G-d, is explained elsewhere, in the Purim discourse beginning "A person is obligated," etc., in the explanation of "For a hand is upon the throne of Yah.")

וגם יובן ע"ד מ"ש בענין מדרגת ג' בחי' הלויים גרשון קהת ומררי סד"ה וידבר כו' דבמדבר סיני).

And it will also be understood along the lines of what is written on the rank of the three levels of the Levites, Gershon, Kehas and Merari, at the end of the discourse beginning "And He spoke," etc., of "in the Wilderness of Sinai.")

ולכן היו הלויים ג"כ שומרים המקדש בכ"א מקומות שעיקר השמירה מהקליפות. והזר הקרב יומת כו'

Therefore the Levites also guarded the Sanctuary in twenty-one places, for the guarding is chiefly against the kelipos. And "the stranger who comes near shall be put to death," etc.

(כמ"ש מענין והזר הקרב ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' שופטים) (דרע"ד ב') ובפ' תצא (דרפ"ב ב') וע' עוד מזה
בזח"א [בוהר חלק א] בראשית (ל"א א') ח"ב [חלק ב'] משפטים (ק"י ב')

(as is written on the matter of "and the stranger who comes near" in the Raaya Mehemna, Parshas Shoftim) (274b) and in Parshas Teitzei (282b); and see further on this in the Zohar, Part I, Bereshis (31a); Part II, Mishpatim (117b);

ברע"מ [ברעיא מהימנא] ח"ג [חלק ג'] צו (ל"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) וע' עוד בפ' הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר משפטים
(דצ"ה ע"ב) בענין לאיש זר.

in the Raaya Mehemna, Part III, Tzav (end of 33b); and see further the commentary of the Ramaz on the Zohar, Mishpatim (95b), on the matter of "to a strange man."

אך גם העלאה זו א"א להיות כ"א ע"י המשכה תחלה מלמעלה וזהו ע"י הכהנים ולכן לא היו הלויים מתחילים בעבודתם כ"א ע"י הכהנים כמ"ש ושמו איש איש על עבודתו כו'.

But this ascent too is impossible except through a prior drawing down from above, and this is through the Kohanim. Therefore the Levites would not begin their service except through the Kohanim, as it is written, "And they shall set each man to his service," etc.

ועמ"ש ג"כ מענין זה סד"ה וידבר דבמדבר סיני הנ"ל. וזהו ענין הקרבנות שהיו הכהנים מקריבים ב' ככשים תמידים ליום כי

And see also what is written on this matter at the end of the discourse "And He spoke" of "in the Wilderness of Sinai," mentioned above. And this is the matter of the offerings: the Kohanim would offer two lambs as daily (tamid) offerings each day, for

הנה מג"ר [מג' ראשונות] דא"ק [דאדם קדמון] אי אפשר להיות שום המשכה. רק מז"ת [מז' תחתונות] (ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער עגולים ויושר ענף ה').

from the first three [Sefiros] of Adam Kadmon no drawing down at all is possible, only from the seven lower [Sefiros] (and see Etz Chaim, the Gate of Circles and Line, Branch 5).

וזהו ע"י הכשבים כי והכשבים הפריד יעקב. יעקב הוא בחי' ז"ת [ז' תחתונות] כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ ויצא.

And this is through the lambs (kevasim), for "And the lambs (kesavim) Yaakov separated." Yaakov is the level of the seven lower [Sefiros], as is written in the Likkutei Torah of the Arizal, at the end of Parshas Vayetzei.

והמשיך את בחי הכשבים למטה דהיינו שיומשכו משרשן שבבחי ז"ת [זי תחתונות] דא"א וגם בחי שער רישיה כעמר נקא הוא המדות עליונות ושרשן מז"ת [מזי תחתונות] דעתיק המתלכשים בא"א ונעשים שם ז' תיקונים דרישא כו' כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] שם.

And he drew the level of the lambs down, that is, that they be drawn down from their root in the level of the seven lower [Sefiros] of Arich Anpin. And also the level of "the hair of His head like pure wool" is the supernal emotive attributes (middos), and their root is from the seven lower [Sefiros] of Atik, which are encloded in Arich Anpin and become there the seven tikkunim of the head, etc., as is written in the Likkutei Torah of the Arizal there.

ומשם המשיכם יעקב למטה גם לעולם הפירוד כדי להיות גם למטה בעולם הפירוד ביטול היש כו'.

And from there Yaakov drew them down below, even to the world of separation, so that below too, in the world of separation, there be the nullification of separate existence (bittul hayesh), etc.

(ומבואר במ"א ענין תנופת שתי הכשבים בחג השבועות היינו העלאת המדות דאצי' לשרשן ומקורן בז"ת [בזי תחתונות] דא"א ע"ש באריכות). ועד"ז יובן ג"כ ענין מ"ב מסעות.

(And it is explained elsewhere that the waving of the two lambs on the festival of Shavuot is the raising of the emotive attributes of Atzilus to their root and source in the seven lower [Sefiros] of Arich Anpin; see there at length.) And along these lines the matter of the forty-two journeys will also be understood:

שהם בחי ז' מדות כל מדה כלולה מששה, שכולם מתעלות עד מקורם הראשון שהוא בחינת א"ק [אדם קדמון] כנ"ל, שמקור ההמשכה וכל ההשתלשלות הוא מז"ת [מזי תחתונות] דא"ק [דאדם קדמון] כו' וכמשל האש שעולה למעלה עד מקום האפשרי.

they are the level of the seven emotive attributes, each attribute comprising six, which all ascend up to their first source, which is the level of Adam Kadmon, as mentioned above, for the source of the drawing down and of the whole chain of descent (hishtalshelus) is from the seven lower [Sefiros] of Adam Kadmon, etc.; like the analogy of fire, which rises upward as far as is possible.

ומה שספירת העומר שהם ג"כ נגד ז' מדות הם מ"ט ימים הוא מפני שספירת העומר הוא המשכה מלמעלה למטה

And the reason the Counting of the Omer, which also corresponds to the seven attributes, is forty-nine days is that the Counting of the Omer is a drawing down from above to below;

לכן גם המלכיות של ז' המדות נמנים משא"כ בשם מ"ב שהוא בחי' העלאה אין שייך בכל מדה רק ששה בחי' ולא בחי' השביעית שהיא בחי' ההתגלות למטה,

therefore the Malchus of each of the seven attributes is also counted. Whereas in the Name of Forty-two, which is the level of ascent, only six aspects of each attribute apply, and not the seventh aspect, which is the level of revelation below,

(וזהו ענין בכל מאדך כי בפ' ראשונה דק"ש [דקריאת שמע] שבה נאמר בכל מאדך הוא בחי' שם מ"ב ועמ"ש מענין זה בד"ה מקושש עצים כו').

(and this is the matter of "with all your might": for the first section of the Shema, in which "with all your might" is said, is the level of the Name of Forty-two; and see what is written on this matter in the discourse beginning "Gathering wood," etc.).

ומה גם שהעלאה זו הוא עד מקורם הראשון בא"ק [באדם קדמון] והרי כשהם כלולות בא"ק [באדם קדמון] שהוא הרצון העליון הם שם בבחי'

And all the more so, since this ascent reaches up to their first source in Adam Kadmon; and when they are included in Adam Kadmon, which is the Supreme Will, they are there in the state of

ביטול עד שלא שייך מהם השפעה והתגלות כנ"ל בענין יהי אור כו' ואפשר שזהו פ"י מ"ש בזהר תרומה (דקל"ב ב') מ"ב סליק ולא נחית כו'.

self-nullification (bittul), to the point that no flow of influence or revelation from them applies, as mentioned above on the matter of "Let there be light," etc. And it is possible that this is the meaning of what is said in the Zohar, Terumah (132b): "[The Name of] Forty-two ascends and does not descend," etc.

ועמ"ש במ"א בענין קי"ס [קריעת ים סוף] המשל לענין אגלידו מיא מחכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו':

And see what is written elsewhere on the matter of the Splitting of the Sea of Reeds, the analogy for the matter of "the waters froze": a wise man does not speak before one who is greater than he, etc.

14 וענין שנאמר במסעות ויכתוב משה, ונתבאר לעיל הפי' דהיינו המשכת חותמו של הקב"ה אמת. הענין הוא

And as for what is said regarding the journeys, "And Moshe wrote," whose meaning was explained above, namely the drawing down of "The seal of the Holy One, blessed be He, is truth": the explanation is

כמו עד"מ ע"י הכתיבה נמשך ויורד השכל שהוא רוחני ומתלבש בעשייה גשמיות ה"ז [הרי זה] התקשרות רוחניות בגשמיות.

as, by way of analogy, through writing the intellect, which is spiritual, is drawn and descends and is enfolded in physical action; this is a binding of the spiritual with the physical.

כך עד"ז עד"מ הוא פי' ענין חותמו של הקב"ה אמת כי הנה החכמה נקראת אמת.

So, in the same way, by way of analogy, is the meaning of "The seal of the Holy One, blessed be He, is truth." For wisdom (Chochmah) is called truth.

כי עיקר החכמה היא ידיעת האמת, שהרי גם הכסיל יוכל לומר ולדבר דברים אבל לא יהיה הדבר מכוון ואמיתי.

For the essence of wisdom is knowing the truth: even a fool can say and speak words, but the matter will not be precise and true.

15 והחכם משיג בחכמתו האמת. וזהו ענין החכמה. וע"כ נקראת אמת. ועד"ז למעלה חכמה עילאה הוא חכמת האמת שאין עוד מלבדו כו' וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פלי"ה בהג"ה [בהגהה] וע"כ נקראת אמת.

And the wise man grasps the truth with his wisdom; and this is what wisdom is, and therefore it is called truth. And in the same way above, supernal Chochmah is the wisdom of the truth, that there is nothing else besides Him, etc., as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 35, in the gloss; and therefore it is called truth.

ועכ"ז [ועם כל זה] הרי ידוע שהחכמה לגבי אור א"ס ב"ה היא נחשבת כעשייה גופניות לגבי החכמה ויותר מכן אין ערוך כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ט.

Nevertheless, it is known that Chochmah, relative to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is considered like physical action relative to wisdom, and even more than that, there is no comparison, as is written in Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 9.

כי גם בחינת א"ק [אדם קדמון] שהוא רצון העליון הוא למעלה מהחכמה ולגבי א"ס ב"ה גם א"ק [אדם קדמון] נק' אדם דבריא כנ"ל.

For even the level of Adam Kadmon, which is the Supreme Will, is above Chochmah, and relative to the Infinite One, blessed be He, even Adam Kadmon is called "Adam of Beriah," as mentioned above.

16 ולכן נק' החכמה שהיא בחי' אמת רק חותמו של הקב"ה ונק' ויכתוב משה שלהיות ההמשכה מאור א"ס בחכמה

Therefore Chochmah, which is the level of truth, is called only "the seal" of the Holy One, blessed be He, and it is called "And Moshe wrote"; for the drawing down of the Infinite Light into Chochmah,

שהיא בחי' עשייה לגבי אור א"ס ה"ז [הרי זה] כמשל הכתיבה והחותם שהוא ענין התקשרות והמשכת הרוחניות בגשמיות כנ"ל.

which is the level of action relative to the Infinite Light, is like the analogy of writing and the seal, which is the binding and drawing down of the spiritual into the physical, as mentioned above.

17 ודרך פרט זהו ענין תיקון ואמת שבי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהוא בחי' הארת פנים תרין תפוחין ששם הוא התגלות החכמה כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו,

And in particular, this is the matter of the tikkun "and truth" (ve'emes) among the thirteen tikkunim of the beard, which is the level of the illumination of the face, the "two apples," where there is the revelation of Chochmah, as it is written, "A man's wisdom makes his face shine";

והוא ענין התגלות שע"ה נהורין בחי' אדם דיצירה כמ"ש אשר יצר את האדם בחכמה ובחי' זו נק' אמת. and it is the matter of the revelation of the 375 lights, the level of "Adam of Yetzirah," as it is written, "Who formed (yatzar) man with wisdom"; and this level is called truth.

משא"כ שאר התיקונים הם בחי' מדות רחום וחנון כו' שאינו בערך בחי' א"ס להיות מתפעל במדות ולאו מכל אינון מדות איהו כלל הגם שהם רק מקורות המדות כו'.

Whereas the other tikkunim are the level of attributes, "merciful and gracious," etc., which is out of keeping with the level of the Infinite One, to be moved by attributes, "and He is not of these attributes at all," even though they are only the sources of the attributes, etc.

18 והנה משה שושבינא דמלכא המשיך אור א"ס ב"ה להתלבש בבחי' תיקון ואמת הנק' חותם וזהו ענין ויכתוב משה כו'

Now Moshe, the groomsman of the King (shushvina demalka), drew the Infinite Light, blessed be He, to be en clothed in the level of the tikkun "and truth," which is called a seal; and this is the matter of "And Moshe wrote," etc.

ומשם נמשך הארת פנים בז"א והוא ענין תתן אמת ליעקב. ועי"ז היה בהם כח לנסוע באויר מדבר העכו"מ"ז [העובדי כוכבים ומזלות] להכניע הקליפות

And from there the illumination of the face is drawn into Z'eir Anpin, and this is the matter of "Grant truth to Yaakov." And through this they had the power to journey through the air of the desert of the idolaters, to subdue the kelipos,

כי בחכמה אתברירו (ומה גם כי הוא גילוי בחי' חכמה סתימאה שמשם נמשך הכח גם לטהר מטומאת הקליפות שלמטה מק"נ [מקליפת נוגה] כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה למה נסמכה פ' פרה כו' ע"ש.

for "through Chochmah they are refined." (And all the more so since it is the revelation of the level of hidden Chochmah (chochmah stima'ah), from which is drawn the power even to purify from the impurity of the kelipos that are below kelipas nogah, as is written in Iggeres HaKodesh, in the letter beginning "Why was [the section of Miriam] juxtaposed to the section of the [Red] Heifer," etc.; see there.

וגם ע"ד משנ"ת [מה שנתבאר] במ"א בענין ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים כו', וגם שרש מעין זה הוא חכמה דא"ק [דאדם קדמון] שמתלבשת במל' דא"ק [דאדם קדמון] ועי"ז מתלבשת באצילות כו' וכך הוא ענין ההמשכה ממוצאיהם דהיינו מבחי' א"ק [אדם קדמון] כו').

And also along the lines of what has been explained elsewhere on the matter of "And a spring shall go forth from the House of Havayah and water the valley of Shittim," etc.; and also, the root of this spring is the Chochmah of Adam Kadmon, which is en clothed in the Malchus of Adam Kadmon, and through this is en clothed in Atzilus, etc. And such is the matter of the drawing down from "their goings forth," that is, from the level of Adam Kadmon, etc.)

והנה משם נמשכה התורה ולכך נק' תורת אמת. ולכן היה עיקר המסעות עם הארון דייקא שבו הלוחות.

Now, from there the Torah was drawn down, and therefore it is called "a Torah of truth." And therefore the journeys were chiefly with the Ark specifically, in which the Tablets were.

ועדיי עתה עיי עסק התורה ממשיכים בחיי תתן אמת ליעקב שעיי יוכלו נשיי [נשמות ישראל] להכניע הגוף שממשכא דחויא ליבטל וליכלל באור ה',

And in the same way now, through occupying oneself with Torah, one draws down the level of "Grant truth to Yaakov," through which the souls of Israel are able to subdue the body, which is from the skin of the serpent, so that it be nullified and included in the light of G-d;

וכן פיי ברכת המצות באיי [ברוך אתה ה'] אמ"ה [אלקינו מלך העולם] היא המשכה מלמעלה ל מטה שעיי אח"כ העלאה ממטה למעלה אשר קדשנו במצותיו ועיי אח"כ המשכת מיד [מיי דוכרין] מלמעלה למטה וצונו התקשרות בפנימית כו':

and so too the meaning of the blessing over mitzvos: "Blessed are You, G-d, our G-d, King of the world" is a drawing down from above to below, through which there is afterwards an ascent from below to above, "Who has sanctified us with His commandments"; and through this, afterwards, a drawing down of masculine waters (mayin duchrin) from above to below, "and has commanded us," a binding in the inner dimension, etc.

19 ועתה יובן ענין מוצאיהם למסעיהם. ומסעיהם למוצאיהם. פיי מוצא הוא מלשון מקור כמו מוצא מים

והוא בחיי א"ק [אדם קדמון]

Now the matter of "their goings forth to their journeys" and "their journeys to their goings forth" will be understood. The meaning: motza (going forth) is a term for source, as in "a source of water" (motza mayim); and it is the level of Adam Kadmon,

שהוא מקור כל הנשמות ונזכר לעיל בענין קורא הדורות מראש. שא"ק [שאדם קדמון] כולל כל ההשתלשלות וכל הנשמות ונודע מענין ישראל עלו במחשבה.

which is the source of all the souls, as mentioned above on the matter of "He calls the generations from the beginning": for Adam Kadmon includes the whole chain of descent (hishtalshelus) and all the souls, as is known from the matter of "Israel arose in thought."

20 ומשם המשיך משה ההארה למטה לנשמות שבגוף שעיי המשכה זו נמשך כח הביטול גם למטה

And from there Moshe drew the illumination down below, to the souls in the body, so that through this drawing down the power of self-nullification (bittul) is drawn down below as well;

כי בבחי' מוצאיהם הם כלולים שם בבחי' אין וביטול ממש כנ"ל וע"כ ע"י המשכה מבחי' מוצאיהם נמשך גם למטה בחי' הביטול ועי"ז יוכל לשלוט גם כן על הגוף כו'.

for in the level of "their goings forth" they are included there in a state of actual nothingness and self-nullification, as mentioned above. Therefore, through the drawing down from the level of "their goings forth," the level of self-nullification is drawn below as well, and through this one is able to rule over the body too, etc.

21 וזהו ויכתוב משה את מוצאיהם כי המשכה זו הוא על ידי התורה תתן אמת ליעקב כו'

And this is "And Moshe wrote their goings forth": for this drawing down is through the Torah, "Grant truth to Yaakov," etc.,

וכמ"ש במ"א לפי שבהתורה מלובש רצון העליון ממש שהוא בחי' א"ק [אדם קדמון] כנ"ל ועי"ז גם האדם העוסק בה ממשיך ומאיר על נפשו אור הרצון עליון ממש כו'.

as is written elsewhere: because in the Torah the very Supreme Will is enclothed, which is the level of Adam Kadmon, as mentioned above; and through this, the person who occupies himself with it also draws down and shines upon his soul the light of the very Supreme Will, etc.

22 וכ"ז [וכל זה] הוא כדי להיות למסעיהם על פי הוי' דהיינו שע"י יהיה בהם כח להתעלות למעלה מבחי' פי הוי'.

And all this is in order that there be "to their journeys, by the mouth of Havayah"; that is, that through this they have the power to ascend above the level of "the mouth of Havayah."

כי פי הוי' אח"פ [אוזן חוטם פה] בחי' מלי אבל בחי' א"ק [אדם קדמון] נק' מוצא פי הוי' מקור בחי' פה כו', וז"ש [וזהו שכתוב] כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם.

For "the mouth of Havayah" is [the mouth of] ear, nose and mouth (ozen, chotem, peh), the level of Malchus; but the level of Adam Kadmon is called "what comes forth from (motza) the mouth of Havayah," the source of the level of mouth, etc. And this is what is written, "For not by bread alone does man live":

האדם דלעילא שמקבל מבחי' לחם גימטריא מזלא גי' שמות הוי' כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם. מוצא דייקא.

the supernal man (Adam), which receives from the level of lechem (bread), whose numerical value equals mazla, [that is,] three Names Havayah; "but by all that comes forth from the mouth of Havayah does man live": "comes forth" (motza) specifically.

23 ואפשר זהו ענין הארת פנים הנ"ל שלמעלה מבחי' מזלא שהוא בחי' שערות כו' ואח"כ ואלה מסעיהם למוצאיהם.

And it is possible that this is the matter of the illumination of the face mentioned above, which is above the level of mazla, which is the level of hairs, etc. And afterwards, "And these are their journeys to their goings forth."

ר"ל [רוצה לומר] זהו העליה למוצאיהם ומקורם שהוא בחי' א"ק [אדם קדמון] וכנ"ל ממשל האש שעולה כ"כ [כל כך] למעלה מעלה עד שאפשר.

That is to say, this is the ascent to their goings forth and their source, which is the level of Adam Kadmon, as mentioned above from the analogy of fire, which rises so very high, as far as is possible.

(עו"ל [עוד יש לומר] בפ"י ענין ויכתוב משה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א בד"ה אם בחקתי. שכמו שבתורה יש ב' בחי' אותיות החקיקה ואותיות הכתב שבלוחות נאמר חרות על הלוחות כו'. כן בכל ניצוץ מישראל יש ג"כ ב' בחי' אלו כו' ע"ש.)

(One may further say, in explaining the matter of "And Moshe wrote," according to what is written elsewhere in the discourse beginning "If in My statutes": that just as in the Torah there are two levels, engraved letters and written letters (of the Tablets it is said, "engraved upon the Tablets," etc.), so in every spark of Israel there are also these two levels, etc.; see there.

והנה בחי' מוצאיהם ושרש נש"י [נשמות ישראל] זהו מבחי' אותיות החקיקה. וירידת הנשמה למטה בגוף זהו בחי' אותיות הכתב. וע"כ להיות ההמשכה מבחי' מוצאיהם נאמר ויכתוב משה את מוצאיהם דהיינו שהמשיך מבחי' אותיות החקיקה להתלבש באותיות הכתב כו'.

Now, the level of "their goings forth," the root of the souls of Israel, is from the level of the engraved letters, and the descent of the soul below into the body is the level of the written letters. Therefore, since the drawing down is from the level of "their goings forth," it says, "And Moshe wrote their goings forth"; that is, he drew from the level of the engraved letters to be en clothed in the written letters, etc.

והוא כדי להיות אח"כ ואלה מסעיהם למוצאיהם וכמש"ש [וכמה שכתוב שם] ע"פ אם בחקתי תלכו להיות בבחי' מהלכים בלי גבול כו' וע"ש סוף הדרוש.

And this is so that afterwards there be "And these are their journeys to their goings forth," as is written there on the verse "If you walk in My statutes": to be at the level of "those who walk" without limit, etc.; and see there, at the end of the discourse.

ואפשר שהעלייה למוצאיהם היא למעלה יותר מהמשכה בתחלה ממוצאיהם כי הגם דמוצאיהם הוא בחי' א"ק [אדם קדמון], אך מבואר למעלה שמג"ר [שמג"ר ראשונות] דא"ק [דאדם קדמון] א"א להיות שום המשכה רק מז"ת [מז"ת תחתונות]. וא"כ ההמשכה שבתחלה ממוצאיהם למסעיהם שרש המשכה זו הוא מז"ת [מז"ת תחתונות] דא"ק [דאדם קדמון].

And it is possible that the ascent to "their goings forth" is higher than the initial drawing down from "their goings forth." For although "their goings forth" is the level of Adam Kadmon, it was explained above that from the first three [Sefiros] of Adam Kadmon no drawing down at all is possible, only from the seven lower [Sefiros]. If so, the initial drawing down, from "their goings forth" to "their journeys," has its root in the seven lower [Sefiros] of Adam Kadmon.

אכן ע"י ההעלאה אח"כ ואלה מסעיהם דהיינו ע"י רעותא דליבא ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה הנה העלאה זו למוצאיהם היא נוגע לבחי' ג"ר [ג"ר ראשונות] דא"ק [דאדם קדמון] שהרי מבואר בזהר תרומה)

However, through the ascent afterwards, "And these are their journeys," that is, through the desire of the heart (re'usa deliba) to be nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, this ascent to "their goings forth" reaches the level of the first three [Sefiros] of Adam Kadmon. For it is explained in the Zohar, Terumah)

(דקל"ב ב') שמא דמ"ב אתוון כו' עד דאתעטרא באין סוף. ועל דא סליק ולא נחית.

(132b): "The Name of forty-two letters," etc., up to "until it is crowned in the Infinite One (Ein Sof); and therefore it ascends and does not descend."

הרי משמע דהעלייה ע"י שם מ"ב היא בא"ס ממש ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פכ"ה דשם מ"ב הוא בג"ר [בג"ר ראשונות] כח"ב [כתר חכמה בינה] דז"א כו'.

This implies that the ascent through the Name of Forty-two is into the Infinite One itself. And see Pri Etz Chaim, the Gate of the Shema, chapter 25, that the Name of Forty-two is in the first three [Sefiros], Keser, Chochmah and Binah, of Z'eir Anpin, etc.

24 ואפשר שזהו פ"י סליק ולא נחית דהיינו שההעלאה הוא למקום גבוה מה שא"א שיהיה משם שום המשכה וכנ"ל.

And it is possible that this is the meaning of "ascends and does not descend": that the ascent is to so high a place that no drawing down at all is possible from there, as mentioned above.

ואפשר ג"כ לומר שההמשכה ממוצאיהם הוא מבחי' אריך דכללות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] אבל ההעלאה היא נוגע בבחי' עתיק שהוא בחי' האצילות כו'

And it is also possible to say that the drawing down from "their goings forth" is from the level of the Arich of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah as a whole, but the ascent reaches the level of Atik, which is the level of the Atzilus, etc.,

דכללות העולמות, וע"ד משנ"ת [מה שנתבאר] בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו בענין פי' שבת עילאה שהוא העליה מבחי' אשר ברא כו' דהיינו שגם א"ק [אדם קדמון] שנק' אדם דבריאה עולה למעלה יותר כו':

of the worlds as a whole; along the lines of what has been explained in the explanation on the verse "You shall keep My Shabbosos," on the meaning of the supernal Shabbos, which is the ascent from the level of "which [G-d] created," etc.: that is, that even Adam Kadmon, which is called "Adam of Beriah," ascends higher still, etc.

ענין נחלת יעקב

“The Inheritance of Yaakov”

1 ענין נחלת יעקב. ע' [עיינ] בוח"ב [בזהר חלק ב'] פ' יתרו (דפ"ג א') שהוא בחי' טלא דנפיק מעתיקא לז"א

וכמ"ש ויתן לך מטל השמים כו'

The matter of “the inheritance of Yaakov.” See the Zohar, Part II, Parshas Yisro (p. 83a), that it is the level of “the dew that goes forth from Atika to Z'eir Anpin,” and as it is written, “And may He give you of the dew of heaven,” etc.

וע"ש (דפ"ח ב') שזהו ענין מנחה דשבת וסעודה שלישית ונתבאר זה במ"א ועמ"ש מענין אהיה כטל סד"ה האזינו השמים.

And see there (p. 88b) that this is the matter of the Minchah of Shabbos and the third meal. This has been explained elsewhere; and see what is written on the matter of “I will be like dew” at the end of the discourse beginning “Listen, O heavens.”

והנה נחלת יעקב נק' נחלה בלי מצרים וע' מזה בפרדס ערך נחלה. והיינו כי תפארת עולה עד הכתר אשר הוא למעלה מבחי' מיצרים וגבולים ועמ"ש בביאור ע"פ כנשר יעיר.

Now, the inheritance of Yaakov is called “an inheritance without bounds”; and see about this in the Pardes, the entry “Nachalah” [inheritance]. That is, because Tiferes (beauty) rises up to Keser (the Crown), which is above the level of bounds and limits. And see what is written in the explanation on the verse “As an eagle stirs up.”

2 ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין נחלה זו ירושלים דהיינו בהמ"ק [בית המקדש] ומבואר שם

שהוא בחי' מקיף עליון מאד דהיינו מבחי' עתיק שהוא מלי' דא"ס כו'

And see what is written in the discourse beginning “A Psalm, a song for the dedication of the House,” on the matter of “‘Inheritance’: this is Jerusalem,” that is, the Holy Temple; and it is explained there that it is the level of a very lofty makif (encompassing light), that is, from the level of Atik, which is the Malchus (sovereignty) of the Infinite One (Ein Sof), etc.

וכן בנשמות יש ב' מקיפים מקיף ומקיף למקיף כמ"ש במ"א בביאור ע"פ כי תצא בענין לי מי ועמ"ש בביאור ע"פ אלה פקודי בענין ותבואי בעדי עדיים.

And likewise in souls there are two makifim: a makif and a makif of the makif, as is explained elsewhere, in the explanation on the verse "When you go out," on the matter of [the letters] lamed and mem. And see what is written in the explanation on the verse "These are the accounts," on the matter of "and you came to the ornament of ornaments."

ועוד יובן ענין נחלת יעקב ע"ד מ"ש במ"א בענין וצדקה כנחל איתן אשר פי' נחל איתן היינו המשכה מבחי' איתן שהוא בחי' גבוה מאד כמ"ש מזה בד"ה ראה אנכי.

Further, the matter of the inheritance of Yaakov will be understood along the lines of what is explained elsewhere on the matter of "and righteousness like a mighty stream (nachal eisan)," where the meaning of nachal eisan is a drawing down from the level of Eisan, which is a very lofty level, as is explained on this in the discourse beginning "See, I [set before you]."

ועי' בזה"ג [בזהר חלק ג] פ' חקת (דקפ"א א') ע"פ המשלח מעינים בנחלים (ודקפ"ב א') ע"פ טובה חכמה עם נחלה כו'. ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם.

And see the Zohar, Part III, Parshas Chukas (p. 181a), on the verse "Who sends forth springs into the streams," and (p. 182a) on the verse "Wisdom is good with an inheritance," etc.; and in the commentary of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there.

והנה בחי' המקיפים הנ"ל שרשם מבחי' שלמעלה מהזמן. כי סדר זמנים נמשך מבחי' מל' דאצילות מקור דבי"ע כו'

Now, the root of the level of the makifim mentioned above is from a level that is above time. For the order of time is drawn from the level of the Malchus of Atzilus (Emanation), the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, etc.

וזהו פי' לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים דהיינו כענין תשובה קדמה לעולם שימאוס בחי' הזמן.

And this is the meaning of "to the remnant of His inheritance": "to one who makes himself like leftovers," that is, like the matter of "teshuvah (return) preceded the world": that he should despise the life of time.

ולהיות בטל לבחי' המקיפים הדבוקים באור א"ס ב"ה המרומם ומתנשא מבחי' ימות עולם כו' ועי"ז גורם

And [he should] be nullified (batel) to the level of the makifim that cleave to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is “exalted and uplifted” above the level of “the days of the world,” etc.; and through this he causes

וממשיך ההמשכה משם להיות נמשך החדס עליון להאיר נפשו ע"ד והאכלתיך נחלת יעקב אביך כו' ועמ"ש סד"ה מי מנה עפר יעקב.

and draws down the flow from there, so that the supernal Chesed (kindness) is drawn down to illuminate his soul, in the manner of “And I will feed you the inheritance of Yaakov your father,” etc. And see what is written at the end of the discourse beginning “Who has counted the dust of Yaakov.”

וע' בזהר נח (דס"ט ב') ע"פ בשוא גליו אתה תשבחם מאן דכסיף כו' ועד"ז י"ל [יש לומר] בפ"י משים עצמו כשיריים.

And see the Zohar, Noach (p. 69b), on the verse “When its waves rise, You calm them”: “One who yearns,” etc. And along these lines one may explain the meaning of “makes himself like leftovers.”

ועמ"ש בד"ה ויהי מקץ בענין זכאי קשוט כו' ועמ"ש בד"ה כה תברכו שבמקום שרצונו של אדם כו'.

And see what is written in the discourse beginning “And it came to pass at the end,” on the matter of “the truly righteous,” etc.; and see what is written in the discourse beginning “Thus shall you bless,” that “in the place where a person’s will is,” etc.

3 וז"ש [וזהו שכתוב] ואת ובניך תחיי בנותר וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] עד שיחיו המתים פי' בנותר היינו כדתרגם מדישתאר והיינו בחי' המקיפים הנ"ל שנשארו למעלה בבחי' מקיף ולע"ל [ולעתיד לבוא] כתיב אז תתענג על ה' כו'

And this is [the meaning of] what is written, “And you and your sons shall live on the remainder,” and our Sages, of blessed memory, said: “until the dead come to life.” The meaning of “on the remainder” is as [the Targum] renders it, “from what remains”; and this is the level of the makifim mentioned above, which remained above in the aspect of makif. And of the Time to Come it is written, “Then you will delight in Havayah,” etc.,

והאכלתיך נחלת יעקב כו' שיתגלו המקיפים הנ"ל כי תח"ה [תחיית המתים] יהיה ע"י טלא דנטיף מעתיקא וזהו תח"י בנותר.

“and I will feed you the inheritance of Yaakov,” etc.: that the makifim mentioned above will be revealed. For the Resurrection of the Dead will be through “the dew that drips from Atika,” and this is “you shall live on the remainder.”

וז"ש [וזהו שכתוב] והיה שארית יעקב כו' כטל כו' וגם פ"י משים עצמו כשיריים כפשוטו שהוא בח"י ביטול ועי"ז דייקא ממשיך מבחי' יג"מ [י"ג מדות] דע"י [דעתיק יומין] שהם יג"מ [י"ג מדות] דפסוקים מי אל כמוך כו'

And this is [the meaning of] what is written, “And the remnant of Yaakov shall be,” etc., “like dew,” etc. And also, the meaning of “makes himself like leftovers” in its plain sense is the level of self-nullification (bittul); and precisely through this he draws down from the level of the Thirteen Attributes of Atik Yomin, which are the Thirteen Attributes of the verses “Who is a G-d like You,” etc.

והיינו כמ"ש בזהר פ' שלח (דקנ"ח ב') ע"פ היש הוי' בקרבנו אם אין, שבחי' ע"ק [עתיקא קדישא]

And this is as is written in the Zohar, Parshas Shelach (p. 158b), on the verse “Is Havayah in our midst or not (ayin)?”: that the level of Atika Kadisha,

שהוא למעלה מבחי' שם הוי' נק' אין לפי שאינו מושג ונק' סתימא דכל סתימין ולהיות המשכה מבחי' זו הוא דייקא ע"י שמים עצמו כשיריים

which is above the level of the Name Havayah, is called Ayin (“nothing”), because it is not grasped, and it is called “the hidden of all hidden.” And for there to be a drawing down from this level, it is precisely through one’s making himself like leftovers,

שהוא בח"י ביטול היש לאין ועי"ז ממשיך עליו מבחי' אין. וכמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו:

which is the level of the nullification of yesh (“something”) into ayin (“nothing”); and through this he draws down upon himself from the level of Ayin. And as is explained in the discourse beginning “You shall keep My Shabbosos.”

איתא במדרש תהלים ע"פ אחת שאלתי מאת ה'...

It Is Stated in Midrash Tehillim on "One Thing I Have
Asked"

1 איתא במדרש תהלים ע"פ אחת שאלתי מאת ה' וגו' והובא בילקוט אמר הקב"ה לדוד בתחלה אתה
אומר אחת שאלתי שבתי בבית ה' ואח"כ אתה שואל כמה שאלות ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וגו'

It is stated in Midrash Tehillim on the verse "One thing I have asked of Havayah," etc., and it is cited in the Yalkut: The Holy One, blessed be He, said to David, "At first you say, 'One thing I have asked: that I may dwell in the house of Havayah'; and afterwards you ask several requests: 'and to behold the pleasantness of Havayah, and to visit in His Sanctuary,' etc."

והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה לא באת עלי אלא באחת שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל
מעמך כי אם ליראה ואח"כ פתחת עלינו במצות הרבה שנאמר ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו וגו'.

And David answered Him: "I learned it from You. At first You came to me with nothing but one [thing], as it is said, 'And now, Israel, what does Havayah your G-d ask of you but to fear'; and afterwards You opened upon us with many mitzvos, as it is said, 'to walk in all His ways and to cleave to Him,' etc."

2 ואמר הרב המגיד ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונו לברכה] נ"ע [נשמתו עדן] הטעם שבאמת שאל רק דבר אחד לבד
והדברים הנוספים מסתעפים מזה

And the Rav, the Maggid, of blessed memory, whose soul is in Eden, said that the reason is that in truth he asked only one thing alone, and the additional things branch out from this

הדבר שמוכרחים להיות ממילא כהיות הדבר הזה מפני שהכל אחד ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד
וממילא באים עם זה שאר הדברים.

thing: they must necessarily come to be of themselves when this thing is present, because all is one; and he did not need to ask for more than one thing, and of themselves the other things come along with it.

3 וצריך ביאור לדבריו שלזה לא היה צריך דוד ללמוד מה' שהרי באמת לא שאל רק שאלה אחת.

His words require explanation: [if so,] David had no need to learn this from G-d, since in truth he asked only one request.

אך הענין הוא ידוע י' יראה ה' אהבה ו' תורה ה' מצות והיותר למעלה יותר ענין אחדות והיראה עליונה הוא למעלה מן התורה כמ"ש

But the matter is [this]: it is known that the yud is awe, the hei is love, the vav is Torah, the [final] hei is the mitzvos; and the higher [a level is], the more it is a matter of unity. And the higher awe is above the Torah, as it is written,

ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו, הרי כל שמירת המצות אינם רק להגיע למדרגת היראה ההיא והוא יראת הרוממות

"And Havayah commanded us to do all these statutes, to fear Havayah our G-d." Thus all the keeping of the mitzvos is only in order to reach that level of awe, which is the awe of [His] exaltedness;

ולא כל אדם זוכה לזה היראה ואהבה העליונה שלמעלה מיראה זו היא אהבה רבה אשר אינה באה מעבודת האדם ויגיעתו כ"א השפעה עליונה כאשר יגיע האדם אל היראה עליונה ממילא תבוא עליו האהבה הזאת המופלגת

and not every person merits this awe. And the higher love, which is above this awe, is great love (ahavah rabbah), which does not come from a person's service and toil, but [is] a bestowal from above: when a person reaches the higher awe, this surpassing love will come upon him of itself,

והיא כלות הנפש לשרשו והיא אהבה בתענוגים ולמעלה היראה והאהבה הנ"ל הם כולא חד תרין ריעין דלא מתפרשין

and it is the soul's consuming yearning for its root (kelos hanefesh), and it is love in delights (ahavah betaanugim). And above, the aforementioned awe and love are all one, "two companions that never part,"

כי היותר למעלה הוא באחדות יותר משא"כ למטה הוא עולם הפירוד היראה והאהבה הם כמעט שני הפכים, היראה צריך שיגיע האדם מתחלה להשפיל א"ע [את עצמו] במדרגת השפלות עד מאד

for the higher [a level is], the more it is in unity; whereas below, which is the world of separation, awe and love are almost two opposites. [As for] awe, a person must first come to lower himself exceedingly, to the level of lowliness,

ומזה יבוא ליראה התחתונה, ואהבה שלמעלה ממנו הוא השמחה ישמח ישראל בעושי וזאת האהבה היא למטה מיראה העליונה שע"י האהבה הזאת יוכל להגיע למעט מן היראה העליונה שהוא בטל במציאות כו'.

and from this he will come to the lower awe. And the love that is above it is joy: "Let Israel rejoice in its Maker." And this love is below the higher awe, for through this love one can reach a little of the higher awe, which is to be nullified in [one's very] existence, etc.

וזהו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה העליונה הנ"ל וממילא בא אל האהבה העליונה הנ"ל
And this is [the meaning of] "What does Havayah your G-d ask of you but to fear," [that is,] the aforementioned higher awe; and of itself he comes to the aforementioned higher love,

כי דרכו של איש לחזור אחר אשה כי כולא חד למעלה כמבואר בלק"א [בלקוטי אמרים]. (ועמ"ש מזה בהערה לתיקון חצות).

for "it is the way of a man to seek out a woman," since above, all is one, as is explained in Likkutei Amarim [the Tanya]. (And see what is written about this in the note on Tikkun Chatzos.)

אבל הבינונים צריכים להגיע מתחלה לאהבה שלמטה מן היראה העליונה הנ"ל והיא צמאה לך נפשי וגו'.

But the intermediate ones (beinonim) must first reach the love that is below the aforementioned higher awe, which is "My soul thirsts for You," etc.

ועליה רמז בזוהר לית פולחנא כפולחנא דרחימותא כי הוא כמ"ש לרפויא ארעא פי' עבודת הקרקע היא חרישתה שתתרכך להצמיח הזרעים שבתוכה. משא"כ אם היא קשה אין מצמחת מה שזורעין בה.

And it is to this [love] that the Zohar alludes: "There is no service like the service of love." For it is as is said, "to loosen the earth"; that is, the work of the ground is its plowing, so that it softens to make the seeds within it sprout; whereas if it is hard, it does not make what is sown in it sprout.

4 וכן הענין בזאת האהבה המסותרת בלב כל אחד ואחד יעקב חבל נחלתו ניצוץ עליון, אך שהיא מלוכשת מאד בעמקי הקליפות וצריך להעלותה לשרשה

And so it is with this love that is hidden in the heart of each and every one — "Jacob is the lot of His inheritance" — a supernal spark; but it is very much encloded in the depths of the kelipos (husks), and it must be raised to its root;

וצריך להיות רך בתחלה פ"י כמו חרישה שמרכיין ארעא כדי שתצמיח הזרעים, פ"י להתגבר על חפציו ותשוקתו בעניני עוה"ז וכל תאוותיו ולעמוד על נפשו שלא לפנות לבבו אליהם ולשכור לבבו בשביל חפצו לדבקה בה' אלקים,

and one must be soft at first, that is, like plowing, which softens the earth so that it will make the seeds sprout. That is: to overpower his wants and his longing for the matters of this world, and all his desires, and to stand guard over his soul so as not to turn his heart to them, and to break his heart for the sake of his desire to cleave to Havayah Elokim;

ומה שיחרוש גופו ביותר וישבר בענין זה כן מצמיח יותר האהבה המסותרת הנ"ל, ועבודה זו נקראת בחינת יראה התחתונה הקודמת לאהבה זו והוא השפלות והכנעת לבו כמ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש.

and the more he plows his body and is broken in this matter, the more it makes the aforementioned hidden love sprout. And this service is called the level of the lower awe, which precedes this love; and it is lowliness and the humbling of his heart, as our Sages, of blessed memory, said, "One may stand to pray only out of gravity of mind (koved rosh)."

5 וזמן פסוק ועתה ישראל למד דוד המלך ע"ה [עליו השלום] בבקשתו שבקש רק דבר אחד שבתי בבית ה' פ"י אותיות התורה הם נקראים בתים כנודע והם הכלים

And from the verse "And now, Israel," King David, peace be upon him, learned [this] in his request, in which he asked only one thing, "that I may dwell in the house of Havayah." That is: the letters of the Torah are called "houses," as is known, and they are the vessels;

ולחזות בנועם ה' היא המתקה עמ"ש בביאור ע"פ באתי לגני והם האורות שבתוך הכלים ולמעלה הם כולם אחדות אחד משא"כ למטה הם נפרדים יש שלומד באותיות כו'.

and "to behold the pleasantness of Havayah" is sweetening — see what is written in the Biur on the verse "I have come into My garden" — and they are the lights within the vessels. And above, they are all one unity, whereas below they are separate: there is one who studies [only] the letters, etc.

וכן מצינו ברבי יהודה בר' [ברבי] אלעאי שהיו פניו צהובים מטוב לבו מרוב השמחה והאורה שבתורה
 שבע"פ [שבעל פה] מפני שהיו צדיקים מופלגים והיו להם הפנימית והאותיות כולא חד וכו' וד"ל [ודי
 למבין]:

And so we find with Rabbi Yehudah son of Rabbi Ilai, that his face was radiant out of the gladness of
 his heart, from the abundance of joy and light in the Oral Torah; because they were extraordinary
 tzaddikim, and for them the inner [dimension] and the letters were all one, etc. And this suffices for
 one who understands.

6 סליק ספר במדבר

The Book of Bamidbar is concluded.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/masei/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok